

T.C.
İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**PEDİATRİ HEMŞİRELERİNİN HEMŞİRELİK BİLİŞİMİ
YETERLİLİKLERİNİN BELİRLENMESİ**

FATMA NİLGÜN SELVİLİ

HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI

DANIŞMAN

Dr Öğr. Üyesi NURAN AYDIN

İSTANBUL - 2018

TEZ ONAY FORMU

Kurum : İstanbul Medipol Üniversitesi
Programın Seviyesi : Yüksek Lisans (X) Doktora ( )
Anabilim Dalı : Hemşirelik
Tez Sahibi : Fatma Nilgün CAN SELVİLİ
Tez Başlığı : Pediatri Hemşirelerinin Hemşirelik Bilişimi Yeterliliklerinin Belirlenmesi
Sınav Yeri : İstanbul Medipol Üniversitesi Kavacık Yerleşkesi
Sınav Tarihi : 27.07.2018

Tez tarafımızdan okunmuş, kapsam ve nitelik yönünden Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman

Dr.Öğr.Üyesi Nuran AYDIN

Kurumu

İstanbul Medipol Üniversitesi

İmza

Sınav Jüri Üyeleri

Dr.Öğr.Üyesi Asiye KOCATÜRK

İstanbul Medipol Üniversitesi

Dr.Öğr.Üyesi Güلزade UYSAL

Okan Üniversitesi

Yukarıdaki jüri kararıyla kabul edilen bu Yüksek Lisans tezi, Enstitü Yönetim Kurulu'nun .31../.07../.2018 tarih ve ...2018../...80.... - .10... sayılı kararı ile şekil yönünden Tez Yazım Kılavuzuna uygun olduğu onaylanmıştır.

Prof.Dr. Nesim EMEKLİ

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün safhalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içerisinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tez çalışması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

FATMA NİLGÜN SELVİLİ

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın planlanması, araştırılması ve uygulanması aőamalarında bilgi ve deneyimleri ile beni yönlendiren ve destekleyen sevgili tez danışmanım Dr Öğrt. Üyesi Nuran AYDIN'a,

Tez çalışmam sırasında desteğini ve sevgisini eksik etmeyen, Mehmet Akif Ersoy Göğüs Kalp ve Damar Eğitim Araştırma Hastanesinde görevli çalışma arkadaşlarıma özellikle Günübirlilik Anjiyo Servisinde alıőan arkadaşlarıma,

Yaőamım boyunca her zaman arkamda duran, yorulduğumda kaldıran ve beni büyük bir sevgi ve fedakârlıkla büyüten annem Hadiye CAN'a ve babam İsmail Can'a, her sıkıőtığımda yardımına koőan annem Hafize SELVİLİ ve babam Nevzat SELVİLİ'ye hayatıma girdiğinden beri hayatımı anlam katan canım kızım Nehir SELVİLİ'ye sonsuz teşekkür ederim.

KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

ANA: Amerikan Hemşireler Birliği

BS: Bilişim Sistemleri

BT: Bilişim Teknolojileri

DİCOM: Digital Imaging and Communications in Medicine / Sayısal

Görüntüleme ve Tıp İletişim

EBS: Elektronik Bilgi Sistemleri

HB: Hemşirelik Bilişimi

HBS: Hemşirelik Bilişim Sistemleri

HBYS: Hastane Bilgi Yönetim Sistemi

HIMSS: Sağlık Bilgi ve Yönetim Sistemleri Derneği

HL 7: Health Level Seven / Sağlık Seviye Yedi

HEBS: Hemşirelik Bilgi Sistemleri

SBS: Sağlık Bilişim Sistemleri

İÇİNDEKİLER

	SAYFA NO
TEZ ONAYI	i
BEYAN	ii
TEŞEKKÜR	iii
KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ	iv
ŞEKİL VE TABLOLAR LİSTESİ	vii
1 ÖZET	1
2-ABSTRACT	2
3- GİRİŞ VE AMAÇ	3
4- GENEL BİLGİ	5
4.1.Sağlık Bilişimi Kavramı	5
4.1.1.Sağlık Bilişiminin Uygulama Alanları	6
4.2..Hemşirelik Bilişim Gelişimi ve Tanımları	7
4.2.1. Hemşirelik Bilişimini Kavramsal Anlama	9
4.2.2.Hemşirelik Alanında Bilişimin Kullanımı	10
4.2.2.1.Hemşirelik Bilişimi ve Bilgi Sistemleri	11
4.2.3.Hemşirelik Bilişimi Gelişiminde Durum	13
4.2.4.Bilişim Hemşiresi	14
4.2.4.1.Bilişim Hemşiresinin Gelecekteki Rollerini	16
4.2.5. Hemşirelik Bilişiminde Yeterlilik	19
4.2.5.1. Hemşirelik Bilişiminde Yeterlilik Ölçüm Araçları	22
4.2.6.Hemşirelik Bilişiminin Dünyada Ve Türkiye’de Eğitimi	24
5- MATERYAL VE METOT	27
5.1.Araştırmanın Amacı	27
5.2.Araştırmanın Evreni ve Örneklem Seçimi	27
5.3.Araştırmanın Etik Yönü	27
5.4.Araştırmanın Sınırlılıkları	27
5.5.Veri Toplama Araçları	28
5.5.1.Sosyo-Demografik özellikler anketi	28
5.5.2Hemşirelik Bilişim Yeterlilik anketi	28

5.5.3 Verilerin Toplanması.....	30
5.5.3.1 Pilot Uygulama.....	30
5.5.3.2. Uygulama.....	30
5.6.Verilerin Değerlendirilmesi.....	31
6.BULGULAR.....	32
7. TARTIŞMA.....	99
7.1.Pediatri Hemşirelerinin Bilişim Yeterliliğini İlişkin Bulguların Tartışılması.....	99
7.2.Bilişim Yeterlilikleri Ana Ve Alt Gruplarının Demografik Verilere Göre Değerlendirilmesi.....	101
8. SONUÇ ve ÖNERİLER	111
9. KAYNAKLAR.....	112
10. EKLER.....	122
11. ETİK KURUL ONAYI.....	128
12. ÖZGEÇMİŞ.....	131

ŞEKİL VE TABLOLAR LİSTESİ

SAYFA NO

Tablo4.1.1. Sağlık Bilişimi İle Sağlık Bilgi Yönetimi Arasındaki Fark.....	6
Şekil4.2.1. Turley Hemşirelik Bilişim Venn diyagramı.....	8
Tablo 4.2.4.1. Hemşirelik bilişim uzmanlarının gelecekteki rolü ile ilgili yeni yetkinlikleri	18
Tablo 4.2.6.1. Hemşirelik müfredatında hemşirelik bilişiminin bulunduğu İMIA NI SIG üye ülkeleri.....	26
Tablo 5.5.2.1. Temel Bilgisayar Yeterlilikleri	29
Tablo 5.5.2.2. Bilgi Okuryazarlığı Yeterlilikleri.....	29
Tablo 5.5.2.3. Hemşirelik Bilgi Sistemleri Yönetim Yeterliliği	30
Tablo 6.1. Pediatri Hemşirelerinin Tanımlayıcı Özelliklerinin Dağılımı.....	32
Tablo.6.2. Hemşirelik Bilişimi Eğitimi İle İlgili Bilgiler.....	33
Tablo.6.3. Pediatri Hemşirelerinin Temel Bilgisayar Yeterliliği İfadelerinin Dağılımı.....	35
Tablo.6.4. Pediatri hemşirelerinin Bilgi Okuryazarlığın Yeterliliği İfadelerinin Dağılımı.....	37
Tablo.6.5. Pediatri hemşirelerinin Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İfadelerinin Dağılımı.....	39
Tablo.6.6 Hemşirelerin Bilişim Yeterlilik Düzeyleri Puanları	40
Tablo.6.7. Cinsiyete Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi.....	41
Tablo.6.8. Yaşa Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi	44
Tablo.6.9. Eğitim Düzeyine Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi.....	47
Tablo.6.10. Meslekte Toplam Çalışma Süresine Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi.....	49

Tablo.6.11. Klinikte Çalışma Süresine Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi.....	51
Tablo. 6.12. Çalışma Pozisyonuna Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi	53
Tablo.6.13. Çalıştığı Kuruma Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi.....	55
Tablo.6.14. Hemşirelik Bilişimi İle İlgili Eğitim Alma Durumuna Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi.....	58
ablo.6.15. Hemşirelik Bilişim ile ilgili Alınan Eğitim Türünün Temel Bilgisayar Becerilerinin Göre İncelenmesi.....	60
Tablo.6.16. Cinsiyete Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi.....	62
Tablo.6.17. Yaşa Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi.....	64
Tablo. 6.18. Meslekte Toplam Çalışma Süresine Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi	66
Tablo.6.19. Eğitim Düzeyine Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi.....	68
Tablo.6.20. Klinikte Çalışma Süresine Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi.....	70
Tablo.6.21. Çalışma Pozisyonuna Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi	72
Tablo.6.22. Çalıştığı Kuruma Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi.....	74
Tablo.6.23. Hemşirelik Bilişimi ile ilgili Eğitim Alma Durumuna Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi.....	76
Tablo6.24. Hemşirelik Bilişim ile ilgili Alınan Eğitim Türüne Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi.....	78
Tablo .6.25. Cinsiyete Göre Karşılaştırılması Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi.....	8
Tablo.6.26. Yaşa Göre Karşılaştırılması Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi.....	82
Tablo.6.27. Eğitim Düzeyine Göre Hemşirelik Bilgi Yönetiminde	

Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi.....	84
Tablo.6.28. Meslekte Toplam Çalışma Süresine Göre Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi.....	86
Tablo.6.29. Klinikte Çalışma Süresi Süresine Göre Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi.....	89
Tablo.6.30. Çalışma Pozisyonuna Göre Karşılaştırılması Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi.....	91
Tablo.6.31. Çalıştığı Kuruma Göre Karşılaştırılması Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi.....	93
Tablo.6.32. Hemşirelik Bilişimi ile ilgili Eğitim Alma Durumuna Göre Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi.....	95
Tablo.6.33. Hemşirelik Bilişim ile ilgili Alınan Eğitim Türüne Göre Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi.....	97

1.ÖZET

PEDİATRİ HEMŞİRELERİNİN HEMŞİRELİK BİLİŞİMİ HAKKINDA YETERLİLİĞİNİN BELİRLENMESİ

Günümüzde bilişim, sağlık hizmetlerinin sunumunu değiştirmektedir ve bu değişim hemşirelik mesleğinin eğitimini ve sunumunu giderek daha fazla etkilemektedir. Hemşirelik Bilişimi 1992 yılında Amerikan Hemşireler Birliği (ANA) tarafından hemşireler için bir uzmanlık olarak tanınmasından bu yana hemşirelik içinde iyi bir yer edinmiştir. Sağlık çalışanları, elektronik hasta kayıtlarını kullanmaları gerektiği için temel bilgisayar becerileri, bilişim, bilgi okuryazarlığı ve bilgi yönetimi yetenekleri konusunda yetkinlik kazanmaları gerekmektedir. Bu araştırma pediatri hemşirelerinin, hemşirelik bilişimi hakkında yeterliliklerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya; İstanbul ilinde çalışan 316 pediatri hemşiresi dahil edilmiştir. Veriler toplama araçları sosyo demografik özellikler ve Hemşirelik Bilişim Yeterlilik anketi olmak üzere 2 bölümden oluşmaktadır. Hemşirelik bilişim anketi temel bilgisayar yeterliliği, bilgi okuryazar yeterliliği hemşirelik bilgi yönetiminde elektronik sistem kullanım yeterliliği olmak üzere 3 alt bölümden oluşmaktadır. Veri toplama araçları google docs web tabanlı office programı ile hazırlandı ve anket sorularının URL uzantısı pediatri de çalışan hemşirelere gönderildi. Katılımcıların çoğunluğunu %91,5 oranla kadınlardan oluşmaktadır. Katılımcıların %51,1'i 30 yaşından küçüktür, %30,1'i 3 yıldan az süredir çalışmakta, %66,1'i lisans mezunu, %47,1'i 3 yıl ve daha az süredir kliniğinde çalışmaktadır. Hemşirelerin %42,1'i servis hemşiresi olur %57,9'u eğitim ve araştırma hastanesinde çalışmaktadır. Hemşirelerin Temel Bilgisayar Becerileri ortalaması 0,89, Bilgi Okuryazarlığının Yeterliliği puan ortalaması 0,80, Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliği ortalaması 0,77'dir. Sonuç olarak çalışmaya katılan hemşirelerin temel bilgisayar kullanma becerilerinin iyi olduğu buna karşın bilişim yeterliliklerinin eksik olduğu söylenebilir. Hemşirelerin bilişim yeterliliklerinin geliştirilmesine yönelik örgün eğitim ve hizmet içi eğitim çalışmalarının planlanması ve yürütülmesi önerilir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik Bilişimi, Pediatri Hemşiresi, Yeterlilik

2.ABSTRACT

DETERMINATION OF PEDIATRIC NURSE INFORMATICS COMPETENCIES

Today, information is changing the presentation of health services and this change is increasingly affecting the education and presentation of the nursing profession. Nursing Informatics has gained a good place in nursing since its recognition as a specialization for nurses by the American Nurses Association (ANA) in 1992. Healthcare professionals need to be competent in Basic Computer Competencies, information literacy competence and knowledge management skills as they need to use electronic patient records. This research was conducted to determine the adequacy of pediatric nurses about nursing informatics. Research; 316 pediatric nurses working in the province of Istanbul were included. Data collection tools consist of two parts; Socio demographic characteristics and Nursing Knowledge Sufficiency Questionnaire. The nursing knowledge survey consists of three sub-sections: basic computer skills, information literacy and ability to use electronic systems in Nursing Knowledge Management. The data collection tools were prepared with the Google docs web-based Office program, and the URL extension of the survey questions was sent to the nurses working in pediatrics. The majority of the participants consisted of women with a rate of 91.5%. 51.1% of the participants are working in the age of 30 years, 30,1% of them are working less than 3 years, 66,1% of them are undergraduate and 47,1% of them are working in 3 years or less. 42.1% of nurses are service nurses 57.9% of them are working in education and research hospital. The average nurses' basic computer skills averages 0.89, the competency score of the information literacy 0,80, and the electronic system usage competency in nursing knowledge management 0,77. The basic computer skills of the nurses are higher. As a result it can be said; nurse leaders should support, encourage and support continuing education of information and develop their knowledge competencies to increase nurse participation in health information technology decisions.

Keywords: Competence, Nursing Informatics, Pediatric Nursing

3.GİRİŞ ve AMAÇ

Bilişim, verilerin kolay işlenip hızlı dağıtıldığı, teknik altyapısını teknoloji alan başlı başına bir bilim dalıdır. Bilişim, sosyal ekonomik ve toplumsal alanlardaki bilgi birikimlerin teknik ve donanımsal olarak işlenmesi ile en hızlı şekilde teknolojinin kullanılarak hizmete sunumunu ifade etmektedir (1). Günümüzde bilişim, sağlık hizmetlerinin sunumunu değiştirmektedir ve bu değişim hemşirelik mesleğinin eğitimini ve sunumunu giderek daha fazla etkilemektedir (2).

Hastaların genel bakım kalitesini arttırmak için bilgiyi organize etmek, yönetimini geliştirmek ve iyileştirmek amacı ile yararlanılan sağlık bilişiminin önemi son yirmi yılda daha fazla görünür ve kabul edilir olmuştur (3). Artık başlı başına bir disiplin olarak kabul edilen sağlık bilişimi sağlık bilimlerinden; tıp bilimleri, hemşirelik ve eczacılık gibi alanlar ile bilgisayar bilimini çalışma sahasında birleştiren bir şemsiye terimidir (4). Sağlık bilişiminin yaygın kabul gören bir tanımı olmamakla birlikte, en geniş anlamıyla, sağlık bilişimi; sağlık bilgi yönetiminin sağlık sektöründe nasıl kullanıldığıyla ilgilidir (5).

Hemşirelik hizmetlerinin sunumu ve eğitiminde bilginin ve verilerin doğru yeterli ve hızlı biçimde sağlanması, bakım uygulamaları ve iletişim gibi günlük uygulamaların seri şekilde yapılması için bilişimden yararlanılmaktadır (5). Bilişim teknolojisinin hemşirelik alanına hızla girmesi ve yaygınlaşması ile hemşirelik alanına özgü bilgi birikimine dolayısı ile hemşirelik bilişiminin oluşmasına neden oldu (6,7). Kanada Hemşirelik Derneğine göre, bilgi teknolojisindeki gelişmeler, hemşireler için yeni roller getirerek, tüm hemşirelerin bilgiyi yönetmek ve işlemek için tasarlanan teknoloji hakkında daha bilgili olma gereksinimini arttırmıştır (8). Hemşirelik bilişim sistemleri artık hasta bakımdan hemşirelik uygulamalarına kadar uzanmakta ve ileri düzeyde etkilemektedir (9). Sağlık sektörünün önemli bir parçası olan hemşirelik bu yeni alan bilgisini edinmek, geliştirmek, kullanımına ve yönetilmesine katkı vermek durumundadır. Bu açıdan bakıldığında; hemşirelik bilişimi yeni bir hemşirelik alanıdır ve bir geçiş sürecinde olduğu söylenebilir (7).

Bu alanda hizmet veren bilişim hemşireleri, hemşirelik bilgi teknolojisinin uygulama ve organizasyonunda vazgeçilmez uzmanlardır (10). Amerikan Hemşireler Derneği (ANA) tarafından 1992'de tanımlanmış olan hemşirelik bilişimi katlanarak büyümüştür.. Hemşirelik verisinin, bilgisinin ve enformasyonunun ve bilgeliğinin (Nelson) temsil edilmesine odaklanan hemşirelik bilişiminin hemşireler için bir uzmanlık dalı olarak tanınmasından bu yana hemşirelik içinde iyi bir yer edinmiştir (11,4). ANA 2015 yılında hemşirelik bilişiminin tanımı en son "*Hemşirelik bilişimi hemşirelik uygulamalarında veriyi, enformasyonu, bilgiyi ve bilgeliği tanımlamak, yönetmek ve aktarımının sağlanması için çoklu bilgi ve analitik bilimlerle hemşirelik bilimini bütünleştiren bir uzmanlık alanı olarak*" tanımladı (12).

Tüm sağlık çalışanları gibi hemşirelerinde bilişimi doğru ve uygun kullanabilmeleri için belirli bir düzeyde bilgi beceri sahibi olmaları gerekmektedir. Sağlık çalışanları, elektronik hasta kayıtlarını kullanmaları gerektiği için temel bilgisayar becerileri, bilişim, bilgi okuryazarlığı ve bilgi yönetimi yetenekleri konusunda yetkinlik kazanmaları gerekmektedir (13). Yetkinlik, birden fazla durum için geçerli olan bir kavramdır. En temel seviyede yeterlilik; belirli bir görevi, eylemi veya işi yapabilmek için bir beceriye ve bilgiye, sahip olmak demektir. Bu araştırma için yeterli bilgi, beceri ve yetenek anlamına gelen yeterlilik kullanılmıştır (14). ANA 2010, Hemşirelik yeterliliği uygulamasının tanımlanabileceğini, ölçülebileceğinin ve değerlendirilebileceğine inanmaktadır (15). ANA 2001 yılında sağlık bakım hizmeti sunanların bilişim yeterliliğinin geliştirilmesi, tıbbi hataların azaltılması ya da önlenmesi ve bakım ihtiyacı olan hastalar için daha güvenli bir ortam sağlanması açısından önemlidir (16,17). Çağdaş hemşireler için bilişim yetkinlikleri bir zorunluluktur (18). Ülkemizde konu ile ilgili yapılan çalışma sayısı kısıtlıdır. Türkiye'de hemşirelik bilişimini araştıran çalışmaları gözden geçirildiğinde, klinisyenlerin teknolojiye yönelik tutumlarına yoğunlaştığını göstermiştir (19). Hemşirelerin bu alanda ki bilgi ve becerilerinin belirlenmesi hemşirelik eğitiminin ve hizmet sunumundaki değişikliklere katkı verecektir. Bu çalışma pediatri hemşirelerinin hemşirelik bilişim yeterliliklerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

4. GENEL BİLGİ

4.1.Sağlık Bilişim Kavramı

"Bilişim" teriminin tarihsel gelişimine bakıldığında bilginin bilimi olarak tanımlandığı Alman, Fransız ve Rus kökenlerinden geldiği görülmektedir. 1957'de bilgisayar biliminde bir Alman öncüsü olan Karl Steinbach, bilginin saklanması ve işlenmesi için bilgisayarların uygulanması ile ilgili bilgisayar bilimi anlamına gelen informatik den kaynaklanan bilişim terimini kullanmıştır. 1968 Yılında yayınlanan İformatik kitabında bilişim bilimsel bilgi ve bilimsel iletişim süreçlerinin yasalarını ve yapısını inceleyen bilimsel disiplin” olarak tanımlamıştır (20,21,22). Sağlık veya Tıp bilişimi terimi ise daha çok 2000’li yıllardan sonra tüm dünyada tercih edilmiş ve kullanılmıştır. Bunlara paralel olarak biyo-informatik alanının ortaya çıkmış ve tıp bilişimi alanının diğer sağlık profesyonellerini ifade etmediği dolayısı ile sağlık bilişimi teriminin kullanılması kabul görmüştür (23). Bilişim tanımlamak için sayısız girişim olmasına rağmen, tıp bilişimi, sağlık bilişimi ve sağlık bilgi yönetimi, alanlarında ortak olarak kabul edilen tanımlamalar bulunmamaktadır (3).Zamanla, sağlık bilişiminin disiplinler arası alandaki, farklı alt alanları tanımlamak için çeşitli girişimlerde bulunulmuştur.. Sağlık bilişimi, sağlık bilimlerinden; tıp bilimleri, hemşirelik ve eczacılık gibi alanlar ile bilgi ve bilgisayar bilimlerinin bilgilerini çalışma sahasında birleştiren bir şemsiye terimidir (4). Ancak hala tıp alanında kullanılan tıp bilişimi ile sağlık bilişiminin aynı disiplin olup olmadığı konusunda fikir birliğine varılmamıştır (6). Sağlık bilişiminin yaygın kabul gören bir tanımlanmamasıyla birlikte, en geniş anlamıyla, sağlık bilişimi; sağlık bilgi yönetiminin sağlık sektöründe nasıl kullanıldığıyla ilgilidir. Sağlık Bilişimi ve Sağlık Bilgi Yönetimi terimleri sıklıkla birbiriyle kesişir, ancak Chicago'daki Illinois Üniversitesi tarafından iki disiplin arasında farklılıklar aşağıdaki tabloda özetlenmiştir (5).

Tablo:4.1.1. Sağlık Bilişimi İle Sağlık Yönetimi Arasındaki Fark

Sağlık bilişimi ve sağlık yönetimi ilgi alanları sıklıkla karıştırılmaktadır. Aşağıdaki tabloda aralarındaki fark özetlenmiştir.

Sağlık Bilişimi	Sağlık Bilgi Yönetimi
Teknoloji İle Uygulanan Bilgi	Sağlık Kayıtları ve Verileri
Sağlık Bilişimi; Bilişim teknolojisi, bilgisayar bilimi ve sağlık hizmetlerinin kesişim noktasıdır. Sağlık bilgilerinin nasıl ele alındığını ve tıbbın ilerlemesi için nasıl kullanılması gerektiğini amaçlar. Kullanılan verilerini tasarlar, geliştirir, uygular, değerlendirir, özümser, hasta verileri bilgi sistemlerini ve süreçlerini analiz eder, hasta bakım verilerini kullanarak araştırma yapar.	Sağlık Bilgi Yönetimi; bir hastanın kişisel tıbbi bilgilerinin kaliteli bakım sağlamak için hastanelerde ve sağlık kuruluşlarında kullanılmak üzere, organize edilmesi, yönetilmesi ve uygulaması kapsar. Bireysel hasta verilerinin toplanması, girişi ve doğruluğu sağlar.

4.1.1.Sağlık Bilişimi Uygulama Alanları

Sağlık alanında kullanılan bilişim teknolojileri sağlık bilişim sistemleri olarak adlandırılır. Sağlık bakım kalitesini geliştirmede önemli bir yere sahip bu sistemler sağlıklı/hasta bireyin sağlık sorunlarının tanınmasında, bakım ve tedavisinin planlanmasında, uygulanmasında ve değerlendirilmesinde kullanılmaktadır (24). Gelişmiş ülkeler, sağlık sisteminin tamamen elektronik ortamda yürütülmesi konusunda büyük yaptırımlar yapmakta, sağlık profesyonellerini ve kurumlar bu konuda donanımlı hale gelmeye zorlamaktadır (25).

Sağlık bilgi sistemleri genel olarak; Klinik Bilgi Sistemleri (KBS) ve Teşhis-Tedavi Sistemleri (TTS) olmak üzere iki kısımda incelenmektedir (26).

1-Klinik Bilgi Sistemleri (KBS);Elektronik Sağlık/Hasta Kayıtları, klinik karar destek sistemleri, Hemşire Bilgi Sistemleri, Tıbbi Görüntü Yönetim ve Depolama Sistemleri, Hasta Takip Sistemleri, Klinik İletişim Sistemleri, Teletıp, Vaka

Bileşimi, Sanal Gerçeklik Uygulamaları, Akıllı Kart Uygulamalar ,Hastane Bilgi Sistemleri (HBS) oluşturmaktadır (26).

2-Teşhis-Tedavi Sistemleri (TTS) ;Teşhis Tedavi Sistemleri de teşhis ve tedaviye destek sağlayan görüntüleme ve laboratuvar teşhis sistemleri ve diğer uygulamalardan meydana gelmektedir (26).

Türkiye de kullanılan sağlık bilişim sektöründe yer alan Hastane Bilgi sistemi (HBYS) Geçmiş yıllarda ülkemizde kullanılmakta olan Hastane Bilgi Sistemleri genel olarak birbiriyle uyumlu olmayan, farklı niteliklere sahip bir özellik taşımaktaydı. Sağlık Bakanlığı hastaneler tarafından kullanılan bilgi sistemlerine bir standart getirmek amacıyla .Sağlık Bakanlığı'na kabul edilen; Sağlık Veri Paylaşım Standartları HL7 (Health Level Seven) standartları ve Tıbbi Dijital Görüntüleme, Dağıtım ve Depolama Sistemi DICOM 3,0 (Digital Imaging and Communications in Medicine) kullanılması doğrultusunda çok önemli yatırımlar gerçekleştirilmiştir. Bu standartlar uluslararası sağlık kuruluşları tarafından kabul görmüş ve uygulanabilirliği kanıtlanmış temel göstergelerdir (27,1).

4.2.Hemşirelik Bilişim Gelişimi ve Tanımları

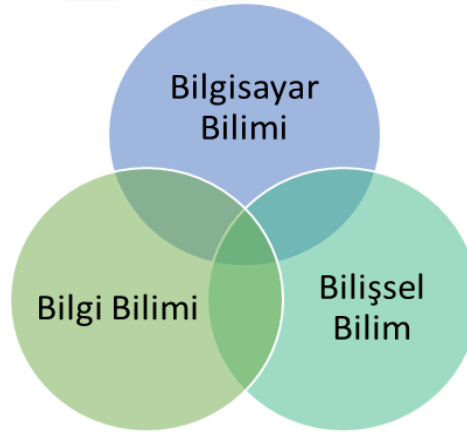
Hemşirelik bilişim tanımındaki değişiklikler ve gelişmeler, hemşirelik bilişiminin tarihsel bilgilerini ve gelecek potansiyel yönlerini bize göstermektedir. "Hemşire Bilişim" terimi ilk olarak 1976'da önerildi ve 1980'de Scholes ve Barber tarafından "bilgisayar teknolojisinin hemşirelik hizmetlerinin, hemşirelik eğitiminin ve hemşirelik araştırmasının tüm alanlarına uygulanmasıdır" diye tanımladı (29).Bu tanım, hemşirelik uygulamasının tüm alanlarında bilgisayar kullanımını vurgulamaktadır (21).O günden bu yana hemşirelik bilişimi, disiplinler arasında özgü sağlık bilişimi alanının temel taşlarından biri olarak kurulmuştur (4) .

Hannah (1985) Hemşirelik Bilişimini şu şekilde tanımlamıştır; *hemşirelerin görevlerini yerine getirmelerinde hemşirelik kapsamına uygun her türlü bilgi teknolojilerinin kullanılmasıdır. Bu nedenle, hemşirelerin hasta bakımı, sağlık*

tesislerinin yönetimi veya eğitim hazırlığını yaparken bilgi teknolojilerini kullanımı ile ilgili her türlü disipline hemşirelik bilişimi denir (30).

Graves ve Corcoran, teknolojinin rolünü küçümseyen ve daha kavramsal odaklı bir bakış açısı içeren geniş çapta aktarılan ilk tanımı sağlamıştır. 1989 yılında Graves ve Corcoran, hemşirelik bilişiminin tanımını; *“hemşirelik bakımını ve uygulamalarının sağlanmasını desteklemek için hemşirelik verisinin, enformasyonunun ve bilgisinin işlenmesinde ve yönetilmesinde yardımcı olmak amacıyla bilgisayar biliminin, bilgi biliminin, hemşirelik biliminin kullanılması”* olarak tanımlamıştır (11).

Sonra 1996'da, Turley önceki hemşirelik bilişim tanımlarını analiz etmiş ve daha sonra yeni bir hemşirelik bilişim modeli önermiştir. Bilişimin temel bileşenlerinin bilgisayar bilimi, bilgi bilimi ve bilişsel bilimden oluştuğunu ve bu üç disiplinin kesişmesiyle sınırlanan alanın, hemşirelik bilişim alanını oluşturduğu söylemiştir. Üç boyutlu bir model venn diyagram şeklinde model oluşturmuştur (31).

Şekil 4.2.1: Turley Hemşirelik Bilişim Venn diyagramı.

Amerikan Hemşireler Birliği (ANA) tarafından 1992 yılında hemşirelik bilişimini uzmanlık alanı tanımlandı. 1994 yılında yayınlanan uzmanlığa vurgu yapılarak uygulama kapsamı açıklandı ve 1995 yılında ilk hemşirelik bilişim standartları izledi ve yayınlandı. Daha sonra 2001 yılında sunulan Hemşirelik bilişiminin tanımı, değişmeden kaldı ve “bilgelik” in dahil edildi. ANA, 2008 yılında

profesyonel rol yeterliliği ile ilgili bir açıklama yayınladı(32,33) .2014 yılında, ANA Yönetim Kurulu tarafından Pozisyon ifadesi, Mesleki Rol Yeterliliği de dahil edilerek tekrar onaylandı (34).

ANA (2015), hemşirelik bilişimi "*Hemşirelik bilişimi hemşirelik uygulamalarında veriyi, enformasyonu, bilgiyi ve bilgeliği tanımlamak, yönetmek ve aktarımının sağlanması için çoklu bilgi ve analitik bilimlerle hemşirelik bilimini bütünleştiren bir uzmanlık alanıdır*" olarak tekrardan tanımladı (12).

Staggers ve Thompson analiz sonucunda; "*Hemşirelik bilişimi, hemşirelik uygulamalarında veri, bilgi ve bilgiyi yönetmek ve iletmek için hemşirelik bilimini, bilgisayar bilimlerini ve bilgi bilimini bütünleştiren bir uzmanlık alanıdır. Hemşirelik bilişimi, tüm rol ve ortamlarda karar vermede, hemşirelik uygulamalarını desteklemek için veri, bilgi ve bilginin bütünleşmesini kolaylaştırır. Bu destek, bilgi yapıları, bilgi süreçleri ve bilgi teknolojisi kullanılarak gerçekleştirilir*" olarak tanımlamıştır (6)

Daha önceki Hemşirelik Bilişim tanımlarını gözden geçiresek;

1. Hemşirelik Bilişimi hemşirelik bir uzmanlık alanıdır.
2. Hemşirelik Bilişimi, sadece hemşirelik verilerine odaklanmaz.
3. Hemşirelik Bilişimi sağlık sisteminde tüm paydaşları destekler.
4. Hemşirelik Bilişimi sadece hemşireler tarafından uygulanabilir.
5. Hemşirelik Bilişimi veri, enformasyon, bilgi ve bilgelik modelinden oluşur.
6. Hemşirelik Bilişimi hemşirelik biliminden ve bilgisayar biliminin birleşiminde oluşur (30).

4.2.1. Hemşirelik Bilişimini Kavramsal Anlama

Hemşirelik bilişimini oluşturan kavramlar tanımlamak önemlidir. 1989 yılında Graves ve Corcoran hemşirelik bilişimi tanımını yaparken hemşirelik veri, enformasyon ve bilgi kavramlarını kullanarak bu fikirleri inşa etmiş oldular. Hemşirelik Bilişimi hemşirelik veri ve bilgisinin yönetimi ve işlenmesi üzerine odaklanmaktadır (32).

Graves ve Corcoran, Blum (1986)'dan çizilen üç kavramı şöyle tanımladı:

- Veriler, yorumlanmadan nesnel olarak tanımlanan gerçeklerdir.
- Enformasyon, yorumlanmış, organize edilmiş veya yapılandırılmış verilerdir.
- Bilgi, ilişkilerin tanımlanıp şekillenebilmesi için sentezlenen enformasyondur (5)

Hemşirelik bilişiminin tanımı 2001 yılında "bilgelik" dahil edildi. Veri, enformasyon, bilgi ve bilgeliği arasındaki ilişkiyi Graves ve Corcoran'ın çalışmalarına dayanmaktadır. Bilgelik, " insan sorunlarını yönetmek ve çözmek için bilginin uygun kullanılmasıdır. Klinik süreçteki değişimleri ayrıntıları yeterli bir şekilde anlamakta ve önceki deneyimlerle birleştirmek için bilgelik kavramı önemlidir (32).

Veri, enformasyon ve bilgi kavramlarından birinin ne olduğunu anlayabilmek için öncelikle ilişkili diğer iki kavramın da ne olduğunun bilinmesi önemlidir. Bu ilişkiler bağlamında açıklanacak olursa, enformasyon yaratmak için veriyi bir formül içerisinde düzenlemek gerekir. Öte yandan bilgi yaratma ise, belli bir içeriğe sahip verimli veya üretken bir amaç için enformasyonu kullanmadır (35).

Bu açıdan, bu kavramlar tüm hemşirelik iletişiminin yapı taşlarıdır. Bilgi, etkili karar verme ve kaliteli hemşirelik uygulamasının ayrılmaz bir parçasıdır. Bu üç kavram bilgisayarlarda saklanabilir ve verilerin yorumlanmasına, yeni hemşirelik bilgilerinin geliştirilmesine yardımcı olacak yazılım programları geliştirilebilir (8).

4.2.2.Hemşirelik Alanında Bilişimin Kullanımı

Hemşirelik uygulamalarında bilginin gelişmesi için bilişim sistemlerinin kullanılması önemlidir. Bilişimin sistemlerinin kullanımı hasta bakımıyla ilişkili sağlık kayıtlarının dokümantasyonundan verilerin analizine kadar tüm alanlarda hemşireye rehber oluşturur (7). ANA (2008) Bilişim hemşireleri için; hemşirelik bilişim sisteminin genel işlevsel alanlarını; Yönetim, liderlik ve yönetim, analiz, uygunluk ve bütünlük yönetimi, danışma, koordinasyon, kolaylaştırma ve entegrasyon, kalkınma, eğitim ve mesleki gelişim, politika geliştirme ve savunuculuk, araştırma ve değerlendirme olarak belirlemiştir (32).

HIMSS (Sağlık Bilgi ve Yönetim Sistemleri Derneği) bilişim hemşiresinin aktivitelerini şöyle sıralamaktadır;

- Klinik ve finansal verileri analiz eder
- Kaynaklara ve referanslara erişimin teşvik edilmesi ve kolaylaştırılması sağlar
- Hemşirelikte ortak dil standartlarını oluşturur
- Bakımın sürekliliğini artırır
- Sağlık hizmeti verenler ile alanlar arasındaki ilişkileri geliştirir
- Maliyet tasarrufu ve verimlilik hedeflerini etkinleştirir (28).

4.2.2.1.Hemşirelik Bilişimi ve Bilgi Sistemleri

Bilgi sistemleri, “bilgi toplama, işleme, saklama, amaçlara dökmek, karar verme ve iletme işlevlerini desteklemek ve yürütmek için tasarlanmış bulunan ve insanı, bilgisayarı ve iletişim araçlarını içeren yapıdır (37).

Hemşireler tarafından bilgi, çeşitli yollarla yönetilmektedir, ancak giderek daha çok tercih edilen veya gerekli olan yöntem bilgi sistemleridir (38). Hemşirelik bilgi sistemleri (HBS) sağlık bilgi sistemlerinin temel bileşenleridir. Hemşirelerin, hemşirelik faaliyetlerini yönetirken, hasta bakımını bilgilerini geliştirmelerine olanak sağlayarak, verileri daha etkin kullanmalarına yardımcı olabilir. Hemşireler bakım planları geliştirmek, müdahale etmek, hasta bakımını belgelemek, bilgi vermek ve hemşirelik hizmetlerinin etkilerini ve kalitesini değerlendirmek için bir HBS önemlidir (39).Bir bilgi sistemini, veriyi işlemek için birbiriyle bağlantılı olarak çalışan insan ve bilgisayar öğelerinden oluşan bir sistem olarak tanımlarız. Hemşireler için en uygun, önemli ve temel bilgi yönetimi elektronik hasta kayıt sisteminedir (38).

Sağlık kuruluşu arasında hemşireler en büyük teknoloji kullanıcı grubunu temsil etmektedir. Başlangıçta hemşireler, elektronik dokümantasyon ve bilgi sistemlerinin günlük iş akışlarına ve yatak başı bakım hizmetlerini aksattıklarına inanmışlardır. Ancak günümüzde hemşireler, hasta bakımını üst düzeyde korurken bilgi teknolojisinin her alanında da daha yetkin oldular (40).

Hemşirelik bilgi sistemleri (HBS) sağlık bilgi sistemlerinin temel bileşenleri arasındadır ve giderek gelişen hemşirelik bilgi sistemleri, hemşirelerin klinik uygulama, eğitim, araştırma ve yönetim çalışmalarını etkilemektedir (39, 41).

Hemşirelik Bilgi Sistemleri Kullanım Alanları;

- **Klinik Uygulama:** Hemşirelik bilgi sistemleri, klinik uygulama alanında hastanın değerlendirilmesi, izlenmesi bakım planlarının geliştirilip uygulanması hastaların yaşam bulguları, ilaç istemi, ilaç uygulamaları, hasta transferi, hasta izlemi gibi hemşirelik uygulamalarında ve izleme cihazlarının kullanılmasında, önceki kayıtlara ulaşılmasında, diğer sağlık çalışanları ile bilgi paylaşımında kullanılmaktadır. Bakım planlaması için harcanan zaman azalır, kaydedilenin kalitesi iyileştirilir. Bu daha kapsamlı bakım planlarının tam değerlendirilmesini sağlar (42,24,43).

- **Yönetim:** Nöbet çizelgelerinin hazırlanması, personelin kontrolü ve denetimi, verimliliğin ölçülmesi, bütçe yapma, istatistik oluşturma ve performans değerlendirmesi sağlanabilmektedir. Personel kadroları ve vardiya başına uygun beceri karışımı daha kolay olabilir vardiya modülleri tarafından belirlenir. Bu daha az zaman alır liste tasarımı ve değiştirilmesinde harcanmıştır(42,24,44).

- **Eğitim:** Eğitim alanında, eğitim programlarının hazırlanması, uygulanması ve değerlendirilmesinde kullanılmaktadır. Eğitim sunumları ve programları için, telekonferans ve yazılım programlarının kullanılması. Hastanelerde verilen eğitim hizmetleri, hasta ve yakınlarının, öğrencilerinin, hasta personelinin eğitimi ve sağlık konularında kamuoyunun eğitimi sayılabilir (42, 24,45).

- **Araştırma:** Bilgiye internet ve elektronik veri tabanları aracılığıyla ulaşmak, derlemek ve araştırma yürütmektedir. Örneğin teknolojiye duyulan ihtiyaç nasıl karşılanıyor? Diyelim ki yüksek oranda ilaç hatası tespit edildi. Hataların nasıl ve neden gerçekleştiğinin analizi yapılmalıdır. Aynı sorunun başka yerde var olup olmadığını belirlemek için bölgedeki diğer tesislerden araştırma yaparak veri toplanmasını da içerebilir. Veri toplamanın ardından bulgular gözden geçirilerek kurula sunulur (42,24,2).

Hemşirelik Bilişiminin Bileşenleri 2001 yılında Tıp Enstitüsü (IOM) raporu tarafından sağlık hizmetlerinde bir dönüşümün gerekli olduğu tespit edilmiştir. Bu raporda, sağlık hizmetlerinin kalitesini, güvenliğini ve verimliliğini arttırmak için sağlık bilgi teknolojisinin (BT) kullanımına yönelik bir çağrı yer aldı. Bu dönüşüm, hemşire ve hastalar arasındaki iletişimi iyileştirmeyi, klinik bilgileri otomatikleştirmeyi, hataları azaltmayı ve kanıta dayalı uygulamayı desteklemeyi içerir (28).

Hemşirelik bilişiminin ayrı bir alan olarak kabul edilmesi, standartların belirlenmesi ve bu alanda hemşire uzmanlarının yetiştirilmesi ile yeni klinik karar destek sistemlerinin oluşturulması ve bunlarının denenmesi ve yaygınlaştırılması çalışmaları hız kazandı (25). Hemşirelikte karar destek sistemleri, hemşirelik kararlarının güncel kanıta dayalı bilgi ile birleştirilerek uygulamada kullanımını sağlayan bilgi yönetim sistemidir (24). Karar desteği ile daha iyi hasta güvenliği ve bakım sunumu. Kanıta dayalı bakımla ölçülebilir sonuç, hastaların ve ailelerin genel sağlığını ve esenliğine ölçülebilir verilerle hemşirelerin gösterme kabiliyetidir (44). Hemşirelik Bilgi Sistemlerine hastalıklar için rehberler ile birlikte hatırlatmaları (Belirtiler / semptomlar, etiyolojiler / ilişkili faktörler ve hasta popülasyonları gibi) içeren destek modülü eklenebilir. Tıbbi kaynaklara çevrimiçi erişim ayrıca kullanılabilir Karar destek modülü eklenebilir (45).

4.2.2.2.Hemşirelik Bilişimi Gelişiminde Durum

Hemşirelik bilişiminin ilk aşamasından beri, araştırma, eğitim ve uygulamalar önemli ölçüde gelişmiştir. Şu anda, herhangi bir teknolojinin desteği olmadan pratik yapmak, hatta iletişim kurmak neredeyse imkânsızdır. Ülkelerde hemşireler tarafından günlük uygulamalara bilgi teknolojilerini ekleyerek büyük başarılar ulaşımlardır (46). Hemşirelik Bilişiminde büyük ilerleme kaydedildi. Başlıca odak noktası, yatağın başında bilgisayar kullanımı oldu (47).Hemşirelerin, elektronik ilaç kayıtlarını kullanmak, hemşirelik bakımını belgelemek, uygulamak, değerlendirmek ve bakım verileriyle ilgili bilgilere erişmek için elektronik sistemleri, mobil cihazları ve Internet'i kullanması beklenmektedir (21). Hemşirenin bilişim alanının temel önceliği, hasta bakımının desteklemesinin yanı sıra, hemşirelik uygulamaları ve hasta güvenliği

üzerine odaklanarak hasta merkezli bakım sağlamak için hastayla ilgili güncel bilgilere, en son kayıtlara veya uygulamalara erişmelerinin sağlanmasını amaçlar. Hemşirelik bilişim bu faaliyetleri destekler (48,33). Bakım sunumunun sürekliliğini sağlamak ve desteklemek için yararlı bilgilerin bulunduğunu garanti etmek için hasta kaydının belgelenmesi gerekir. Hasta verilerini planlamak ve sunmak için hasta verilerinin entegrasyonu şarttır. Sonuç olarak, yatak başında toplanan bilgiler evde bakımda veya bakım sürekliliğini sağlamak için başka bir tesiste kullanılmak üzere aktarılmalıdır (46).

Akcan ve ark araştırmasına katılan öğrenciler, Hemşirelik bilişiminin gelecekte ülkemizde hemşirelik uygulamaları içinde nasıl yer alacağı katılımcılara sorulduğunda katılımcıların büyük çoğunluğu bu konu ile ilgili herhangi bir düşüncelerinin olmadığı ancak ülkemizdeki hemşirelik uygulamaları içinde var olabileceğini düşünmektedirler (49)

Hemşirelik bilişimi alanının ve hemşirelik bakımı süreçlerinde bilişim sistemlerinin gelişmesinin önündeki engellerden biri de hemşirelerin okuryazarlığı ve kullanım düzeylerinin yetersiz olmasıdır. Hemşirelik bilişimi/bilgi sistemlerinin gelişimindeki engeller şöyle sıralanabilir (50).

- Hemşirelik ortak dil/terminoloji birliğinin olmaması,
- Temel hemşirelik eğitiminde bilgisayar kullanımı ve bilgi sistemleri konularına yer verilmemesi/yetersiz yer verilmesi,
- Hemşirelik eğitiminin farklı düzeylerde verilmesi farklı bakış açıları ve farklı yeterlilik düzeylerinde olan hemşirelerin aynı rol ve sorumluluklarının olması,
- Toplumda bilgisayar okuryazarlık düzeyinin düşük olması,
- Bilgi teknolojilerinin kullanımı konusunda çekiniktir (50).

4.2.4.Bilişim Hemşiresi

Bilgi teknolojisindeki son gelişmelere rağmen, sağlık kurumları sürekli olarak ortaya çıkan yeni bilgi yönetimi ve kullanım süreçlerine uyum sağlama gereksinimi ile karşı karşıya kalmaktadır. Hemşirelik Bilişimi hemşirelik mesleğine odaklanan

yeni bir hemşirelik uzmanlığıdır. Hemşirelik bilişimi, özellikle hemşirelik mesleği ile ilgilenen bilişim dallarından biridir (4). Amerikan Hemşireler Birliği(2008) hemşirelik bilişimi; hemşirelik bakımını sağlamak ve uygulamaları desteklemek için hemşirelikle ilgili verilerin, enformasyonun ve bilgilerin işlenmesinde ve yönetilmesinde bilgisayar, bilgi ve hemşirelik biliminin kullanıldığı uzmanlık dalı olarak tanımlamıştır (32). Bilişim Hemşireleri, etkili bir teknoloji uygulamasının kolaylaştırıcısı, yeni hemşirelik bilgi teknolojilerini uygulamada, organizasyonlara yardımcı olmak için vazgeçilmez uzmanlardır (10). Hemşirelik bilişiminin gündeme gelmesi bilişim hemşiresi kavramını da gündeme getirmişti (51).

ANA (2010) 'a göre, bir hemşirelik uzmanlığının tanınması için, uygulama kriterlerini aşağıdaki gibi belirlemiştir.

- Kendi ihtiyaç ve taleplerini belirleyebilir
- Mesleğin genel lisansına, sertifikasyonuna ve eğitim gereksinimlerine bağlı kalır.
- Uzman hemşirelik alanı için yeterlikleri tanımlar.
- Bilgi tabanlı ve kanıt temelli uygulamaları desteklemek gözden geçirmek ve yaymak için mevcut tekniğe sahiptir.
- Uzmanlık veya yüksek lisans için eğitim kriterlerini taşır
- Uzman hemşirelik için eğitim programlarının veya işleyişin yetkinliğini sağlar
- Ulusal veya uluslararası düzeyde uygular
- Zamanının çoğunu uzmanlığına adanmış kayıtlı profesyonel hemşireleri içerir.
- Bir ulusal veya uluslararası dernek veya kuruluşlar tarafından yapılan organizasyonlarda uzman olarak temsil eder (15).

Hemşirelik bilişiminin amacı, bilgi yönetimi ve iletişimi optimize ederek toplumların, ailelerin ve bireylerin sağlığını iyileştirmektir. Bu faaliyetler arasında, bakımın doğrudan sağlanması, etkili idari sistemler oluşturulması, faydalı karar destek sistemleri tasarlanması, eğitim etkinliklerinin geliştirilmesi ve yönetimidir ancak bunlarla sınırlı olmamakla birlikte hemşirenin tüm alanlarını desteklemek için bilişim çözümleri ve teknolojisinin tasarımı ve kullanımı yer almaktadır. Ömür boyu öğrenme ve hemşirelik araştırmalarını desteklemektir (12).

HIMSS IOM raporuna dayanarak hemşirelik bilişimi için önerilerde bulunmuştur. Bu öneriler, liderlik, eğitim ve hemşirelik pratiğine katılımı içerir

Liderlik: HIMSS, liderlik ile sağlık hizmet sunumunu teşvik eden teknolojik değişiklikleri yönlendirmek, bilişim departmanlarının gelişimini desteklemek ve bilişim hemşiresi ile yönetici hemşireler ile ortak rolünün gelişimini desteklenmesini önermektedir (52)

Eğitim: Eğitim için öneriler, hemşirelik eğitiminin, her akademik hazırlık seviyesinde bilişim yeterliklerini ve davranışlarını içerecek şekilde dönüştürülmesini ve özellikle sağlık BT ve EHS alanlarında, her düzeydeki hemşirenin sürekli eğitiminin teşvik edilmesini içermektedir (52)

Uygulama: Hemşirelik bilişimine yönelik uygulama önerileri, bilişim yeterliklerini uygulama standartlarına dahil etmeyi ve mevcut sağlık BT sistemlerinde verilerinin toplanmasını ve analizini kolaylaştırmayı içerir (52)

Bilişim hemşireleri dünyada; klinik bilişim uzmanı, hemşirelik bilişim uzmanı, klinik analist, klinik bilişim yöneticisi, klinik bilişim koordinatörü, hemşirelik bilişim analisti gibi unvanlar almaktadırlar UIC (5). Bilişim hemşiresi, üst düzey analitik ve eleştirel düşünme becerisine sahip, hasta bakımında otomasyona aktarılacak dokümanları anlayan, hemşirelik sürecini uygulamada deneyimli, bilgi sistemleri ve teknolojileri konusunda eğitilmiş ve deneyimli olan, üst düzey proje yönetim becerisine sahip hemşiredir (43). Bilişim alanında uzmanlaşmış hemşirelerin sayısı bilinmemektedir.. Bilinen şey, çoğu bilişim hemşiresinin, iş deneyiminin olması, sürekli eğitim ve kendi kendini sahada geliştirerek çalışmaya hazır olmalarıdır (53).

4.2.4.1.Bilişim Hemşiresinin Gelecekteki Rollerini

Hemşirelik bilişim alanı hızla gelişmekte ve bu gelişim hemşirelik için, akut bakım, evde sağlık, ayakta tedavi, uzun süreli bakım, tele-sağlık, iş akışlarının yeniden

tasarımı, araştırma, sistem geliştirme, hemşirelik eğitimi, hemşirelik yönetimi ve yatak başında teknoloji kullanımı gibi yeni roller getirmektedir (54,55). Gelecekte sağlık hizmetlerinde yaşanan değişimlerin ağırlıklı nanoteknoloji, biyoteknoloji, sağlık bilişimi, robotik cerrahi, bilgisayar teknolojisi alanında olacağı da düşünüldüğünde hemşirelerin rol ve işlevlerini uygulamaya yansıtırken teknolojinin getirdiği fırsatları değerlendirirken, hemşirelerin rollerinin değişmesini zorunlu kılacaktır (56).

Uzman bilişim hemşireleri, elektronik sağlık kayıtlarından, hasta portallarından, uzaktan izleme teknolojilerinden, mobil uygulamalarından gelen büyük verilerin kullanımında etik ve uygulama sonuçlarını belirlemeye yardımcı olmakta çok önemli olacaktır (57). Özellikle sağlıkla ilgili bilgilerin göze çarpmayan algılama ve giyilebilir teknolojilerle elde edilmesi sağlık bilişiminde köşe taşı olarak kabul edilir. Bu teknolojik uygulamalarla hastanın, yaşam çevresine dokunabilir veya entegre edilebilir, böylece sağlık bilgileri günlük yaşamda kesintisiz ve yaygın bir şekilde elde edinilebilir (58).

Hemşirelik bilişim uzmanlarının önümüzdeki yıllarda giderek daha hızlı bir şekilde gelişmeye devam edeceği açıktır. Yeni sağlık hizmetleri paradigmasının ortaya çıkması, hemşireler ve hastalar arasında daha fazla bağlantıyı sağlayacak, ortaya çıkan teknolojilerin geniş bir yelpazesini içeriyor olacak ve bilgi analizine verilen önem arttığı için hemşirelerin her alana bilişim yeterliliklerinin entegrasyonu zorunluluk haline gelecektir (57).

Tablo 4.2.4.1. Hemşirelik bilişim uzmanlarının gelecekteki rolüyle ilgili yeni yetkinlikler Nagle et al (57).

Bilgi İnovasyonu ve Üretimi	Gelişmekte bilgilerin uygulanmasında ve kullanılmasında hemşirelere, hastalara rehberlik ve destek sağlamak (örn. Klinik karar desteği, Uygulamaya Dayalı Kanıt, genomik, uzman ve hasta / vatandaş bilgisi) Gelişmekte olan bilginin (klinik karar desteği, Kanıt dayalı uygulama, genomik) uygulanması ve kullanılmasında rehberlik ve destek sağlamak. Uluslararası kurallar ve bilgi kullanımı konusunda yönlendirme ve destek sağlamak. Uluslararası yeni bilgi üretimi ve yeniliklerle ilgili ekip üyelerinin perspektiflerinin ve uzmanlıklarını dahil edilmesini sağlamak
Yeni teknolojinin kullanımın takibi	Sağlık hizmetlerine katkı sağlayan, veri / teknolojileri tanımak ve takip Hemşirelerin, belirli hasta verileri (örneğin, uzaktan izleme, kendi kendini izleme, giyilebilir cihazlar, cihazlar) için bağımlı ve / veya bağımsız olarak sorumluluk üstlenip üstlenebileceklerini takip etmek.
Değer yargısı ve kalite değerlendirme	Belirli sağlık konularıyla alakalı çeşitli kaynaklardan elde edilen, veri ve bilgilerin değeri ve alaka düzeyi ile ilgili rehberlik sağlamak.
Değişim Yönetimi	Değişen Sağlık yönetimi ile bağlantılı daha geniş kapsamlı ve düşünceleri tanımlamak (ör. Sanal ve fiziksel katılımcılar / ortaklar) Sağlıkta teknolojinin kullanılması, benimsemesiyle alakalı karmaşıklıkları tanıma
İletişim ve Dokümantasyon	Sağlık hizmetlerine gittikçe daha karmaşık ve kişiselleştirilmiş yaklaşımlar ile yeni kimliğin tanımlanması ve geliştirilmesine katılmak: klinik dokümantasyon modelleri, İletişim yöntemleri, veri standartları, terminoloji standartları, veri kaynakları, veri modelleri, veri depoları
Veri Analizi	Geleneksel nicel ve nitel analizlere ek olarak, yeni yaklaşım yöntemlerinin geliştirilmesini ve kullanılmasını desteklemesi için veri analizlerinin yapılması; •Bilgi üretimi (ör. Ortak dil, deneyimsel veriler) •Raporlama sonuçları •Değer göstergeleri (ör; hemşire perspektifleri, sağlık ve finansal sonuç) •Öngörücü ve retrospektif analizler

4.2.5. Hemşirelik Bilişiminde Yeterlilik

Geçtiğimiz birkaç yıl içinde, teknolojinin klinik uygulamalarında kullanılmasından dolayı bilişim yeterliliğine olan ihtiyaç artmıştır (36).

İlginç olan HB yeterlikleri üzerine yapılan çoğu araştırma raporunda bu kavram tanımlanmamaktadır.1970'lerin sonlarında bilişim araştırmacıları, HB yeterliliğini belirleme ve geliştirme çabalarına başladılar.1989'da Grobe, uluslararası bir bilişim hemşiresinin grubu tarafından geliştirilen bir dizi HB yeterliliğini sundu. Bu proje için Grobe yeterliliği; yeterli bir bilgi, yargı, beceri veya güç miktarı olarak tanımladı. Fakat bunların ne için yeterli olduğu belirtmemiştir (14).

Yeterlilik basitçe davranış, bilgi, beceri ve / veya kapasitedir (16). Bilişim yeterliliği “hemşirelik bilişim faaliyetlerinin performansında bilgi, beceri ve tutumların entegrasyonu” olarak tanımlanmıştır (36).Hemşirelik alanında çalışan eğitimciler, hemşirelerin bilişim yetkinliklerini belirleme ihtiyacı ile karşı karşıyadırlar. Bu ihtiyacın büyük kısmı, hasta bakımda bilgi sistemlerinin ve teknolojinin kullanılmasının artmasının sonucunda ortaya çıkmıştır (59).

Klinik sağlık bilişim teknolojisi kullanan en büyük grup hemşirelerdir, temel bilgisayar becerileri ve bilgi okuryazarlığı da dahil olmak üzere, elektronik tıbbi kayıt için gerekli minimum teknik yeterliliklere sahip olmaları gerekmektedir (60).Tüm sağlık çalışanlarının bu alanda bilgi ve beceriye ihtiyaç duydukları düşüncesi 1974'te başlamış olsa da, şimdi benimsenmiştir (61).Ayrıca Hemşirelik dili için standart terminoloji ve bilişim rolleri hemşirelik programlarına entegre edilmelidir (62).

Yeterliklerinin belirlenmesinde yer alan organizasyonlar; Amerikan Hemşireler Birliği'ni (ANA); Amerikan Tıbbi Bilişim Derneği (AMIA); Sağlık Bilgi ve Yönetim Sistemleri Topluluğu (HIMSS); Hemşirelik Ulusal Birliği (NLN); ve Teknoloji Enformatik Rehberlik Eğitim Reformu (TIGER)'dir. Hemşirelik, bilgisayar okuryazarlığı ve bilişim yetkinliklerinin ana hatlarını çizmede ilerleme kaydetmiştir ancak çoğu hemşirelik literatürü, eğitim ortamındaki uygulamalara odaklanmaktadır (32).

ANA 2010, hemşirelik yeterliliği uygulamasının tanımlanabileceğini, ölçülebileceğinin ve değerlendirilebileceğine inanmaktadır(15). ANA 2001 tüm hemşireler için bilişim yetkinliğinin önemi, ifade edilmiştir. Bilişim yeterliliğini üç genel kategoriye ayırmıştır: bilgisayar okuryazarlığı becerileri, bilgi okuryazarlığı becerileri ve genel bilişim yetkinliği (16).

Yetkinlikler, ANA Hemşirelik Bilişim Kapsamı ve Uygulama Standartları'na ANA 2008 dayanarak ve hemşirelik pozisyonu tanımlarına dahil edildi (20). Uygulama ifadesinin kapsamı, hemşirelik bilişimiyle ilgili “kim”, “ne”, “ne zaman”, “nerede”, “nasıl” ve “neden” sorularının cevaplarını vermektedir (33). Hemşirelik Bilişimi Standartları Standart içeriği, her uygulama için profesyonel ve performans standardını sunar. Uygulama standartları, hemşirelik sürecinin HB uygulamasına dahil edilmesini yansıtırken, mesleki performans standartları eğitim, mesleki uygulama değerlendirmesi, uygulama kalitesi, meslektaşlık, işbirliği, etik, araştırma, kaynak kullanımı, savunuculuk ve liderlik konularını ele almaktadır. Her bir standart için eşlik eden ölçüm kriterleri, standartları karşılamak için gerekli olan beklenen bilgi, beceri ve yetenekler hakkında daha fazla ayrıntı sağlar (32,33).

Teknoloji Enformatik Rehberlik Eğitim Reformu(TIGER),2006 yılında hemşirelik topluluğunda bir taban girişimi olarak başladı ve hemşirelerin, hasta güvenliğini desteklemek ve yüksek kaliteli bakım sunmak için uygulama ve eğitimde bilişim vizyonunu getirdi. TIGER Bilişim Yeterlilikleri İşbirliği (TICC)tüm hemşireler ve mezun olan hemşirelik öğrencileri için bilişim önerilerini geliştirmek üzere oluşturulmuştur. Hemşirelik bilişim eğitimi, araştırma ve uygulama gruplarının literatür ve araştırmalarının kapsamlı bir gözden geçirmesini takiben, üç bölümden oluşan TIGER Hemşirelik Bilişim Yetkinlikleri Modeli geliştirilmiştir(40)

- 1) Temel Bilgisayar Yeterlilikleri
- 2) Bilgi Okuryazarlığı
- 3) Bilgi Yönetimi((elektronik sağlık kaydını da içerir) (40)

Yetkinlik Kategorileri Yazarları, HB yeterlilik kategorilerini kabul etmez. Bazıları ise sadece bilgisayar okuryazarlığı becerilerini vurgulamaktadır (36). Temel bilgisayar yetkinliği, hemşirelik bilişim becerileri ve bilgisini ve bilgisayarları güvenli bir şekilde kullanabilmeyi, açma ve kapama anahtarının, temel yazılım uygulamalarının kullanma ve İnternet gibi temel işlemlere aşina olmak anlamına gelir. Buna karar verme, bilgi yönetimi konusunda bilişim bilgisi eklendi (62). Gelişmiş hemşirelik bilişim yeterliliği hem bilgi okuryazarlığı hem de bilgi yönetimi yetkinliğini kapsar. Öncelikle bilgi yönetimindeki dijital verilerin, mobil sistemlerde e-sağlık çözümlerinin ve sağlık teknolojisi cihazlarının gereksinimleri belirlediği bilgi yönetimindeki sürekli değişikliklere dikkat edilmelidir (63).

Bilgisayar yeterliliği, hemşirelik bakımını geliştiren teknolojiye aktif bir cevabı temsil eder, hemşirelik uygulamaları için önemlidir (64). Bilgisayar yeterliliği, bilgisayar araçlarını kullanmak için psikomotor becerileri içerir ve yatak başı hasta bakımı için temel donanım ve yazılım işlevselliği bilgisi gereklidir (65). Temel bilgisayar alanında, geniş ve önerilen yeterliliklerin değişken miktarı listelenmiştir. Bazı yeterlilikler şunları içerir: donanım ve yazılımı anlama, çeşitli elektronik iletişim biçimlerini anlama (e-posta gönderme, anında mesajlaşma, bloglama), güvenlik ve işletim sistemlerini anlama, İnternet vs. (17)

Bilgi okuryazarlığı; bireylerin “bilginin ne zaman gerekli olduğunun farkına varabilmesi ve ihtiyaç duyulan bilgiyi etkin bir şekilde bulma, değerlendirme ve kullanma becerisine sahip olmalarını” gerektiren bir takım yeteneklerdir Amerika Kütüphaneleri Derneği, Hemşirelik için Bilgi Okuryazarlığı Yetkinlik Standartları tamamlanmış (66,67) . Bilgi okuryazarı bir bireyden bilgiye gereksinim duyduğunda bunu hissetmesi, bilgi gereksinimini tamamlayabilmesi, gereksinim duyduğu bilgiye ulaşması, elde ettiği bilgiyi değerlendirmesi ve etkili olarak kullanabilmesi beklenmektedir (68).

Bilgi yönetimi; hasta bakımında, politika ve prosedürlerin anlaşılması, verilerin kullanılması, dokümantasyonu desteklemek, veri bütünlüğünü, gizliliği ve güvenliği

sağlamak için sağlık bilgi sistemlerinin önemini anlamayı ve kullanabilme becerilerini kapsamaktadır. Bilgi yönetimi becerisi, hasta güvenliğini ve kalitesini iyileştirmede bilgi sisteminin değerini ifade etmedir (17, 49).

Klinik Bilgi Yönetimi Yeterlikleri oluşturulması aşağıdaki süreç gibidir.

- 1) Veri toplanması
- 2) Verilerin işlenmesi.
- 3) İşlenen verileri enformasyon veya bilgi olarak sunmak ve iletmek.

Her ne kadar ANA ve TIGER bilişim yetkinlikler oluşturmuş olsa da hastane ve klinik ortamda bilişim yeterlilik performanslarını değerlendirmek için eğitim stratejilerine ihtiyaç vardır (20). Schleyer ve ark. bir hastane ortamında istenilen bilişim yeterlilik performansına ve değerlendirmesine eğitimini nasıl entegre ettiklerini paylaştılar (65). AACN (Amerikan Hemşirelik Yüksek Okulları Birliği), hemşirelerin teknik beceriler, bilgisayar kullanımı, monitörler, veri toplama cihazları ve hasta bakımı müdahaleleri için diğer teknolojik desteklerin uygulanması gibi hasta bakım teknolojilerinin uygulanmasını içeren yeterliliğe sahip olduğunu vurgulamaktadır (69).

Hemşirelik bilişimi büyüyen bir alandır. Hemşireler olarak, sürekli değişen ve zorlayıcı uygulama durumlarıyla karşı karşıyayız. HB yetkinlik, klinik karar verme becerilerimizi güçlendirmeyi vaat etmektedir. Her ne kadar yeni teknoloji bir takım zorluklar getirse de, hemşirelik bilişim uygulamalarını geliştirecektir. Hasta bilgilerine daha hızlı erişebilir, genel verimliliğimizi artırabilir ve olası hatalarda azalttığını görebilir (1).

4.2.5.1.Hemşirelik Bilişim Yeterlilik Ölçüm Araçları

Çok sayıda bilişim yeterliliği aracı kullanılmasına rağmen, nispeten az sayıda araştırma raporu, araçların güvenilirliğini ve geçerliliğini desteklemek için psikometrik veriler sağlamaktadır. Bilgisayar yeterliliği ve bilgi okuryazarlığı ile ilgili konular uzun zamandır araştırmacılar tarafından tanımlanmıştır, kullanılan ölçeklerin

geçerliliğine çok az dikkat edilmiştir (60).Ayrıca araştırmacıların, bilişim becerilerini belirlemek için kullandıkları araçlar ya evet/hayır soru ile ölçülür ya da sadece hemşirelerin sahip olması gereken yetkinlikleri adlandırmaktadır (70).

Staggers, Gassert ve Curran'ın Bilişim yetkinlikleri çalışması en çok tanınan ve muhtemelen geniş çapta alıntılanmıştır (17). Staggers ve arkadaşları, eğitim hazırlığı ve uzmanlığına dayalı olarak bilişim yeteneklerini, becerilerini, bilgilerini ve yeteneklerini tanımlamışlardır. Amerikan Hemşireler Derneği Hemşirelik(2001) Bilişim Uygulamaları için Kapsam ve Standartları belirlemiştir (35).

Bu standartlar dahilinde bilgisayar okuryazarlığı becerileri, bilgi okuryazarlığı becerileri ve genel bilişim yetkinliklerini; acemi, başlangıç, yetkin, uzman ve ileri düzeyde uzman olmak üzere dört uygulama düzeyinde tanımlayan bir Delphi çalışmasının sonucunu yayınladılar (36).

Yoon ve arkadaşları (2009) Staggers ve arkadaşlarının ölçeğine ek öğeler ekleyerek 30 soruluk Hemşirelik Bilişim Yeterlik Ölçeğinin Öz-Değerlendirme (SANICS) geliştirdi(71).

TIGER, Hemşirelik Bilişim yeterliklerini üç alanda listelemiştir: temel bilgisayar becerileri, bilgi okuryazarlığı ve klinik bilgi yönetimi, ancak bu yetkinlikleri değerlendirme amacıyla kullanılacak bir araç haline getirmemiştir. Kathleen M. Hunter ve Ark. Öğrenciler ve öğretim üyeleri için geçerli ve güvenilir HB uzmanlık öz değerlendirme çevrimiçi aracı geliştirme amacı ile bazı revizyonlar yaparak TIGER tabanlı Değerlendirme (TANIC) modelini içerik geçerliliği, iç tutarlılık güvenilirliği ve faktör analizi hesapladılar (14).

Schleyer, Burch ve Schoessler hemşireleri beş kategoriye ayırmıştır: Her kategori, hemşirelerin uygulama sırasında yapabilmeleri gereken bilişimsel yetkinliklerden oluşmaktadır. Bu beş seviye ölçüm aracı, Stagger'ın ANA'nın 2001 Kapsamı ve Hemşirelik Bilişim Uygulamaları Standartları'na sahip acemi, başlangıç, yetkin, uzman ve ileri düzeyde dört seviye ölçüm aracıyla entegre edilmiştir (65).

Kaminski, öz değerlendirme aracı hemşirelerin bilişim yeterlilik seviyelerini değerlendirmek için 3 gruba alt kategorilere ayrılmış bir öz değerlendirme aracı oluşturmuştur: Teknik yeterlilik, Yararlılık Yetkinlik ve Liderlik yetkinliği Kategorinin her birine, farklı beceriler belirledi. Örneğin, teknik yeterliliğe, Kaminski, kelime işlem, klavye ve elektronik tablolar gibi 17 bilgisayar uygulamasını seçti (70) .

Sağlık Hizmetlerinde Bilgisayarlara Yönelik Tutumlar İçin Ön Test (PATCH) Kaminski tarafından 1996 yılında geliştirilip ve 2007 yılında 2.Sürümü yayınlanmıştır. Çeşitli bilgisayar becerileri ile ilgili tutumlar online olarak ölçülür. PATCH Ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliğini değerlendirmek için Türk hemşireler (n = 200) yapıldı (72).

4.2.6. Hemşirelik Bilişiminin Dünyada ve Türkiye’de Eğitimi

Sağlık bilgi teknolojisinde ki değişiklikler hemşirelik eğitiminin müfredatı ile bilişim kuramı ve uygulama yetkinlikleri arasında uyumu açısından ihtiyaç doğurmuştur (64). Hemşire eğitimcilerini ve öğrencilerini günümüzün bilgi temelli çalışma hayatına hazırlayabilmek için hem bilişim hem de bilgisayar teknolojisine aşına olmalarının sağlanması gerekmektedir (63).

Dünyada birçok ülkede bilişim alanında lisans ve lisansüstü düzeyde programlar yürütülmektedir. Günümüzde hemşirelik fakültelerinde lisans düzeyindeki öğrencilere temel bilgi teknolojileri, bilgisayar kullanımı ve hemşirelik bilişim konularında eğitimler verilmektedir (64). Hemşirelik bilişiminin bir bilim alanı olarak gelişmesine rağmen, hemşire eğitmenlerin araştırmanın odağı nadiren olmuştur. Bununla birlikte, müfredat ve hemşirelerin yeterlilik listelerini derlemek için çok çaba harcanmıştır (63).

1970’lerde “Hemşirelik Tanılarının oluşturulmasının ardından, 1988 yılında hemşireliğe yönelik ilk KKDS olan Hemşirelik Minimum Bilgi Seti (Nursing Minimum Data Set=NMDs) oluşturuldu. Hemşirelik girişimleri ve hasta sonuçlarını içeren bu set hemşirelik bilişiminin ilk aşamasıydı Ardından 1993’te hemşirelik yönetimine yönelik Hemşirelik Yönetimi Minimum Bilgi Seti (Nursing Management Minimum Data Set=NMMDS) oluşturuldu (25).

Ülkeler arasında hemşirelik eğitim programlarının süresi, yeri müfredat içeriği ve kullanılan terimler ülkeye bağlı olarak farklılık göstermektedir. Amerika Birleşik Devletleri, Yeni Zelanda'nın ön lisans ve lisans baccalaureate kullanmaktadırlar. Dünyada geçerli olan baccalaureate (BSN) nursing programı uygulayan Amerikan Hemşirelik Yüksek Okulları Birliği AACN'nin 2008 yılında hemşirelik lisans eğitiminin kılavuzunda, bilişimi "temel unsur" olarak kabul etmiştir (71). Bilişim alanındaki hemşirelerin resmi eğitim programlarının geliştirilmesine ek olarak, ulusal ve uluslararası alanda hemşirelik bilişim uzmanlığı gelişmeye devam etmiştir. Ulusal Hemşirelik Birliği, bilişim yetkinliklerini geliştiren ve bilgi teknolojilerinin yetkin kullanımını sağlayan yenilikçi eğitim programlarının geliştirilmesi için çağrıda bulundu (73).

Dünyada "Hemşirelik Bilişiminin gelişimine katkı sağlamak amacıyla, iki yıl ara ile hemşirelik bilişimi kongreleri düzenlenmekte ve hemşire bilişimciler, bilişim ile ilgilenen tüm disiplinlere hemşirelik bilişimi alanındaki gelişmelerin paylaşıldığı bir network ortamı sunulmaktadır (74).

Hemşirelik bilişim yetkinliklerini geliştirmeye yönelik ilk girişimler arasında, 2004 TIGER Zirvesinde eğitim için çeşitli önerilerde bulundu. Önerileri arasında lisans ve lisansüstü dahil olmak üzere her düzey hemşirenin bilişim yeterliliğini geliştirilmesi ve entegrasyonunu incelemek amacıyla eğitim komitesi kurmak, bilişim uzmanlık programları geliştirmek ve hemşirelik eğitmenleri arasında bilgi tabanındaki temel ve değişiklik bilgisini değerlendirmektir. Ayrıca sürekli değişen sağlık teknolojisi nedeniyle hemşirelik eğitiminin artırılması gerektiği vurgulanmıştır. Bu, görev tanımı, hemşirelik bilişiminin kapsamını ve bunun etkilerini gözden geçirmek olan IMIA-NI Eğitim Çalışma Grubunun hemşirelik eğitimi hedefleri ve eylemleri arasındadır (63).

IMIA NI SIG eğitim programlarını geliştirmek ve hemşirelik programını gelecek kuşakları hazırlamak ve hemşirelik müfredatına dahil etmek için akademik alanda çalışmaktadırlar. IMIA NI SIG üyelerinden, hemşirelik bilişim programlarının Tablo 4.2.6.1'de sunulduğu gibi birçok ülkede öğretildiğini görülmektedir (47).

Tablo 4.2.6.1. Hemşirelik müfredatında hemşirelik bilişiminin bulunan IMIA NI SIG üye ülkeleri.

Eğitim programları	Ülke
Lisans	Avusturalya, Brazilya ,İngiltere, Finlandiya ,Hollanda Slovenya,Kore,İsveç.Amerka
Sertifika	Avusturalya,Brazilya,Almanya ,Norveç,Kore
Master	Avusturalya ,Belçika, Brezilya ,Finlandiya ,Almanya, Norveç, İsveç, Kore,, Amerika
Doktora	Avusturalya,Brazilya Finlandiya,Kore,Isveç,Amerika

Türkiye’de bu kavram henüz tam olarak hak ettiği yerde değildir. Türkiye’de 1990 yılında, Akdeniz Üniversitesi ilk Tıp Bilişimi Yüksek Lisans Programı başlatıldı. 2005 yılında ilk Kongre ve Panel yapıldı. - 2009 yılında Tıp Bilişimi Kongresi kapsamında Hemşirelik paneli şeklinde yürütüldü (75).Sağlık Bakanlığı bünyesinde de HIMSS 2017 Türkiye EMRAM Eğitim Konferansı ve Sağlık Bilişim Fuarı düzenlendi.

Türkiye’de bazı hemşirelik okullarındaki lisans programları içinde “Bilgi Teknolojileri” ya da “Bilgisayar” adı altında dersler ile temel bilgisayar kullanım becerisine yönelik dersler yürütülmektedir (76). Ülkemizde bu alana özgü yüksek lisans ile doktora programı bulunmamaktadır. Ancak bilişim ile ilgili dersler bazı hemşirelik lisans, yüksek lisans ve doktora programlarının içerisinde yer almaktadır (77). İstanbul Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Hemşirelik Bölümü lisans ve lisansüstü müfredat programlarında “Hemşirelik Bilişimi” dersleri bulunmaktadır. Ayrıca Akdeniz Sağlık Bilişim Sistemleri Kapsamında Hemşirelik Bilişiminin Kullanımı 185 Üniversitesi “Biyostatistik ve Tıp Bilişimi” bölümünün yüksek lisans programına hemşirelik bölümü mezunları kabul edilmektedir (76).

Uluslararası etkileşimlerin hemşirelik bilişimine olan olumlu ve hızlandırıcı etkisi, alanında uzman hemşire eğitmen sayısının artması, tıp bilişimi kuruluşlarının lisansüstü programlarını desteklemesi hemşirelik bilişimi eğitiminin gelişmesine önemli katkılar sağlayacaktır (77).

5.MATERYAL VE METOT

5.1.Araştırmanın Amacı

Araştırma pediatri hemşirelerinin hemşirelik bilişim yeterliliklerinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

5.2.Araştırmanın Evreni ve Örneklem Seçimi

Araştırmanın evrenini İstanbul ilinde çalışan pediatri hemşireleri oluşturmaktadır. Ülkemizde ve İstanbul da pediatri servislerinde kaç hemşire çalıştığına ilişkin resmi bir veriye ulaşılamamıştır. Bu nedenle İstanbul ilinde pediatri kliniği bulunan tüm kurumlar ile görüşme yapılmış ve pediatri hemşiresi olarak çalışan sayıları sözel olarak alınmıştır. Bu ifadelere dayanılarak İstanbul ilinde toplam 1630 hemşirenin pediatri kliniklerinde hizmet verdiği belirlenmiştir. Bu sayı evren olarak kabul edilmiştir. Örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde 0,5'lik hata payı ile hesaplama yapılmıştır(78). Örneklem büyüklüğü, $N t^2 p q / d^2(N-1) + t^2 p q$ formülü ile hesaplanarak 316 olarak belirlenmiştir.

5.3.Araştırmanın Etik Yönü

Medipol Üniversitesi Etik Kurulu'ndan alınan etik kurul onayı (Ek-2), araştırmanın ön projesi ve araştırmanın konu, amaç ve yöntemi ile ilgili bilgi veren bir dilekçe ile Medipol Üniversitesi'ne başvuruda bulunulmuş, üniversitenin yazılı izin ve onayından sonra çalışmaya başlanmıştır. Araştırma online form doldurma şeklinde yapılmış katılımcı anketlerinin ilk sayfasına araştırma ile ilgili açıklama yapılmıştır.

5.4. Araştırmanın Sınırlılıkları:

Araştırma İstanbul İlinde bulunan üniversite, özel ve devlet hastanelerinde pediatri hemşiresi olarak çalışanlar ile sınırlıdır.

5.5. Veri Toplama Araçları

Tanımlayıcı nitelikte olan bu araştırmada veri toplama Aracı olarak kullanılan anket, literatür taraması (12,13,14,15,17,42,43,46,48,53,86) yapılarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

Veri toplama araçları iki bölümden oluşmaktadır.

1.Sosyo Demografik Özellikler

2.Hemşirelik Bilişim Yeterlilik Anketinden oluşmaktadır.

5.5.1.Sosyo-Demografik Özellikler Anketi(EK-1)

Katılımcıların sosyo-demografik özelliklerini ve çalışma deneyimlerini belirlemeye yönelik; pediatri hemşiresinin yaşı, eğitim durumu, çalışılan hastane, mesleki çalışma süresi, çalıştığı kurumdaki görevi, hemşirelik bilişimi hakkında eğitim durumu ile ilgili 8 sorudan oluşmaktadır.

5.5.2.Hemşirelik Bilişim Yeterlilik Anketi(EK-2)

Hemşirelik Bilişim Yeterlilik anketi araştırmacı tarafından literatür doğrultusunda, Teknoloji Enformatik Rehberlik Eğitim Reformu (TIGER) Hemşirelik Bilişim Yetkinlikleri Modeli ve Amerikan Hemşireler Birliği (ANA) Bilişim Uygulamaları için Kapsam ve Standartlarından yararlanılmıştır. Ayrıca araştırmacının ve birlikte çalıştığı hemşirelerin kendi kurumlarındaki hastane bilgi sistemleri kullanım deneyimlerinden anket formlarının oluşturulmasında yararlanılmıştır.

Oluşturulan anket (Ek-1) üç bölümden oluşmaktadır; temel bilgisayar (41 soru), bilgi okuryazarlığı (27 soru),hemşirelik bilişim sistemleri yönetimi (28 soru) evet/hayır şeklinde yanıtlanabilecek toplam 96 sorudan oluşmaktadır. Soruların tamamı Kendimi Yeterli Buluyorum – Kendimi Yeterli Bulmuyorum şeklinde yanıtlanmaktadır. Tablo 5.5.2.1-2-3 de anket sorularının hangi bilgi alanını içerdiğine ilişkin bilgi paylaşılmıştır.

Tablo 5.5.2.1: Temel Bilgisayar Yeterlilikleri

İçerik Kategorisi	Anket soru numaraları
Donanım	1-1. soru
Yazılım	2-2. soru
Araç	15-18. sorular
Gündelik Yaşamda (BİT)	29-29. soru
Hukuk	31-31. soru
İşletim Sistemi	3-13. sorular
Dosya Yönetimi	21-28. sorular
İnternet	14-14. soru
Güvenlik Hususları	30-30. soru
Tarayıcıyı Kullanma	20-20. soru
e-postayı kullanma	32-39. sorular
e-posta Yönetimi	40-41. sorular

Tablo 5.5.2.2. Bilgi Okuryazarlığı Yeterlilikleri

İçerik Kategorisi	Anket soru numaraları
Gerekli olan bilginin kapsamını belirleme	42-47. sorular
Erişilmek istenilen bilgiye etkin ve verimli bir şekilde ulaşabilme	48-53. sorular
Bilgi kaynaklarını eleştirel olarak değerlendirebilme	54-61. sorular
Değerlendirilen bilgiyi kullanma	62-64. sorular
Bilgiyi kullanmada etik ve yasal düzenlemeyi bilme	65-68. sorular

Tablo 5.5.2.3.Hemşirelik Bilgi Sistemleri Yönetim Yetkinlikleri

İçerik Kategorisi	Anket soru numaraları
Hastanın verilerine ulaşabilme	69-73. sorular
Hemşirelik Yönetiminde	87-94.sorular
Hemşirelik uygulamalarında	76-86 .sorular
İlaç yönetiminde	74-75. sorular
Hemşirelik Eğitiminde	95-96 .sorular
Klinik karar desteği	76-76. soru

5.5.3 Verilerin Toplanması

5.5.3.1 Pilot Uygulama

Google docs web tabanlı çevrim içi office paketi ile web tabanlı ön anket soruları oluşturulup 10 pediatri hemşiresinin bunları yanıtlaması ve geri bildirimde bulunması istenmiştir. Onlardan gelen geri bildirimler sonrası; bilgisayar yeterlilik anketinden 8 soru Türkçe anlaşılabilirlik açısından düzeltilmiştir.

5.5.3.2. Uygulama

Google docs web tabanlı office programı ile hazırlanan anket sorularının URL uzantısını pediatri de çalışan hemşirelere, sorumlu hemşirelere mail, akıllı telefonda kullanılan yazışma programı ve sosyal medya araçları ile gönderildi. Her katılımcının cevaplama hakkı bir defa olmak üzere kısıtlandı. Hemşireler çalışmaya katılmayı elektronik onay sonrası, bireysel olarak link üzerinden soruları yanıtladılar. Gelen anketler değerlendirmeye alındı. 19,12.2017 tarihinde veri toplanmaya başlanmış, 17.07.2018 tarihinde 316 hemşire sayısına ulaşılmıştır.

5.6. Verilerin Değerlendirilmesi

Anket sorularının değerlendirilmesinde demografik veriler yüzdelik olarak bırakılmış yeterlilik sorularında Kendimi Yeterli Buluyorum yanıtı için 1, Kendimi Yeterli Bulmuyorum yanıtı için 0 puanı atanmıştır. Çalışmadan elde edilen veriler İ.. Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 21 paket programında tanımlayıcı istatistikler kullanılarak değerlendirildi. Verilerin analizinde sayısal ve yüzdelik dağılımlar, ortalamalar kullanıldı. İstatistiksel anlamlılık değeri $p<0.05$ olarak kabul edildi. Kişisel bilgiler ile beceri düzeyleri karşılaştırmasında t testi ve anova testi yapıldı. Buna göre X (ortalama) puanlar 1'e yaklařtıķa ifadeye katılım artıyor demektir.

6.BULGULAR

6.1. Örneklem Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Bulguların sunulmasında öncelikle örnekleme oluşturan Pediatri Hemşirelerinin çeşitli demografik özelliklerine ilişkin yüzde ve frekans tabloları yapılarak başlanmıştır. Demografik özellikler olarak cinsiyet, yaş aralığı, meslekte toplam çalışma yılı, eğitim düzeyi, klinikteki çalışma süresi, çalışma pozisyonu, çalıştığı kurum durumu gibi özellikler seçilmiştir. Örneklem olarak seçilen pediatri hemşiresi grubunun genel görüntüsü Tablo 6.1. de verilmiştir.

Tablo.6.1. Pediatri Hemşirelerinin Tanımlayıcı Özelliklerinin Dağılımı

		n	%
Cinsiyet	Kadın	289	91,5
	Erkek	27	8,5
Yaş	30 yaşından küçük	160	51,1
	30-39 yaşında	127	40,6
	40 ve daha büyük	26	8,3
Meslekte toplam çalışma süresi	3 yıl ve daha az	95	30,1
	4-6 yıl	52	16,5
	7-9 yıl	68	21,5
	10-15 yıl	54	17,1
	16 yıl ve daha fazla	47	14,9
Eğitim düzeyi	Lise	35	11,1
	Ön lisans	24	7,6
	Lisans	209	66,1
	Lisansüstü (yüksek lisans/doktora)	48	15,2
Şuan çalışılan klinikte/biriminde çalışma süresi	3 yıl ve daha az	148	47,1
	4-6 yıl	99	31,5
	7-9 yıl	45	14,3
	10 yıl ve daha fazla	22	7,0

Tablo.6.1.Pediatri Hemşirelerinin Tanımlayıcı Özelliklerinin Dağılımı-DEVAMI

Çalışma pozisyonu	Servis Hemşiresi	133	42,1
	Sorumlu/Yönetici Hemşire	31	9,8
	Poliklinik Hemşiresi	12	3,8
	Yoğun bakım hemşiresi	114	36,1
	Diğer	26	8,2
Çalışılan kurum	Devlet Hastanesi	44	13,9
	Özel Hastane	33	10,4
	Eğitim Araştırma hastanesi	183	57,9
	Üniversite Hastanesi	49	15,5
	Diğer	7	2,2

Katılımcıların çoğunluğunu %91,5 oranla kadınlardan ve %8,5oranla erkeklerden oluşmaktadır. 30 yaşından küçük oranının %51,1, 30-39 yaş arası oran % 40,6 40 ve daha büyük %8,3 tür. Katılımcıların eğitim düzeylerinde en yüksek %66,1 ile lisans düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan hemşirelerinin %42,1 oranla en çok pediatri servis hemşiresi olarak ve % 57,9 Eğitim Araştırma Hastanelerinde çalıştığı görülmüştür. Katılımcıların çalışma yılları 10,7'sinin 0-1 yıl, %30,3'ünün 1-5 yıl, %31,3'ünün 6-10 yıl,%27,5'inin 11 yıl ve üstü çalıştığı ve mevcut çalıştığı pediatri birimlerinde çalışma yılının %49,6'sinin 2-5 yıl arası olduğu tespit edilmiştir. Hemşirelik bilişimi ile ilgili %48,1' inin eğitimi aldığı ,%51,9'ünün eğitim almadığı ve eğitim alanlarının 67,1'inin hizmet içi eğitim olarak aldığı saptanmıştır.

Tablo.6.2. Hemşirelik Bilişimi Eğitimi İle İlgili Bilgiler

Hemşirelik bilişimi ile ilgili		n	%
Eğitim alma durumu	Alan	152	48,1
	Almayan	164	51,9
Eğitim aldığı program türü	Hizmet içi eğitim	102	67,1
	Sertifika programı/Kurs/Seminer	17	11,2
	Sempozyum/Kongre	17	11,2
	Klinik Oryantasyon	16	10,5
	Örgün eğitim (lisans, Yüksek lisans vb)	0	0

Hemşirelik bilişimi eğitimi alan pediatri hemşiresinin oranı %48,1 'dir. Bu oranın % 67' i oranla hizmet içi eğitim, %11,2 sertifika programı ve sempozyum, %10,5 klinik oryantasyon şeklinde eğitim almıştır. Araştırma sorularını yanıtlayan hiçbir hemşire meslek eğitimi sırasında hemşirelik bilişimi eğitimi almamıştır.

6.2. Örneklemin Yeterlilik Sorularının Analizi

Araştırmanın bu bölümünde, anketlerden elde edilen verilerin analizine araştırma bulguları derlenirken ilk olarak; Pediatri hemşirelerinin Bilgisayar becerileri yeterliliği, Bilgi Okuryazarlığın Yeterliliği, Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İfadelerinin Dağılımı tabloları her bir ölçek alt boyutunda bulunan maddelerin ortalama ve standart sapma değerleri tüm maddeler için hesaplanmıştır. Ardından Yeterlilik Düzeyleri oranları ve Yeterlilik Düzeyleri her bir yeterlilik ölçeği alt boyutlarını etkileyebilecek olan demografik faktörlere göre her madde için fark analizleri yapılmıştır. Böylece bilişim yeterliliklerin geliştirilmesinde, demografik özelliklerinin etkisi ortaya çıkartmak amaçlanmıştır.

Tablo.6.3. Pediatri Hemşirelerinin Temel Bilgisayar Yeterliliği İfadelerinin Dağılımı

	Hayır		Evet		X	ss
	n	%	n	%		
Bilgisayar donanım birimlerini bilme	76	24,1	239	75,8	0,76	0,43
Bilgisayarı başlatabilir, bir kullanıcı adı ve parola kullanılarak güvenli bir şekilde oturumu açabilme	4	1,2	308	98,7	0,99	0,11
Bilgisayarı yeniden başlatma ve kapatma	2	0,6	311	99,3	0,99	0,08
Yanıt vermeyen bir uygulamayı kapatma	4	1,2	308	98,7	0,99	0,11
Bilgisayarın temel sistem bilgilerini görüntüleme	37	11,7	279	88,2	0,88	0,32
İstenilen dosya ve bilgiyi yükleme ve indirme	19	6,0	295	93,9	0,94	0,24
Masaüstü simgelerini oluşturabilme	46	14,6	269	85,4	0,85	0,35
Gerektiğinde görev yöneticisini kullanma	69	21,9	245	78,0	0,78	0,41
Veriye ulaşmak için web arama motorunu kullanma	14	4,4	302	95,5	0,96	0,21
İhtiyaç durumunda yardım tuşunu kullanma	57	18,0	259	81,9	0,82	0,39
Bir köprüyü etkinleştirme	162	51,4	153	48,5	0,49	0,50
Kullanmak istenilen yazıcıyı, yüklü yazıcı listesinden değiştirme	42	13,3	273	86,6	0,87	0,34
Bilgisayardan yazıcı ile çıktı alma	10	3,2	298	96,7	0,97	0,18
Bir pencereyi daraltıp, genişletip, eski haline getirip, yeniden boyutlandırma	13	4,1	297	95,8	0,96	0,20
Bir uygulamayı açma	2	0,6	312	99,3	0,99	0,08
Bir dosyayı açıp kapama	3	0,9	311	99,0	0,99	0,10
Yeni bir dosya oluşturma	9	2,8	303	97,1	0,97	0,17
Açık dosyalar arasında geçiş yapma	9	2,8	304	97,1	0,97	0,17
Dosyalar arasında dosyaları kopyalayıp yapıştırma	7	2,2	308	97,7	0,98	0,15
Dosyaları sıralama	23	7,3	290	92,6	0,93	0,26
Dosyaları ve klasörleri yeniden adlandırma	18	5,7	296	94,2	0,94	0,23
Bir metni düzenlerken, uygun programı (Word,excel,power pointv.s) kullanma	34	10,7	282	89,2	0,89	0,31
Yazım denetimi aracı kullanıp ve yazım hatalarını düzeltme	43	13,6	273	86,3	0,86	0,34
Dosyaları, klasörleri geri dönüşüm kutusundan /çöp kutusundan geri yükleme	24	7,5	292	92,4	0,92	0,27
Dosyayı bir sürücüdeki hedef klasöre kaydetme	32	10,1	284	89,8	0,90	0,30
Araç çubuklarını görüntüleme / gizleme	42	13,2	274	86,7	0,87	0,34
Bir web sayfasını bir pencerede yeni bir sekme açma	20	6,3	296	93,6	0,94	0,24
Sosyal ağ siteleri, İnternet forumları, sohbet odaları, online bilgisayar oyunları kullanma	33	10,4	283	89,5	0,90	0,31
Kimlik avı dolandırıcılığı hakkında bilgi sahibi olma	134	42,4	182	57,5	0,58	0,49
İnternet kullanımında etik kurallarını uygulama	60	18,9	256	81,0	0,81	0,39
Gelen e postalara cevap verebilir, e postama verilen cevapları okuma	13	4,1	303	95,8	0,96	0,20
E-postayı gönderme	5	1,5	311	98,4	0,98	0,12
E-postada kime(to), bilgi(cc), gizli bilgi(Bcc) ve konu alanlarını doldurma	87	27,5	229	72,4	0,72	0,45
E-postaya bir dosyayı Ekleme ve kaldırma	26	8,2	290	91,7	0,92	0,28
Bir e-postanın taslaklara kaydetme	23	7,2	293	92,7	0,93	0,26
E- postaya gönderirken önem derecesi ekleme	81	25,6	235	74,3	0,74	0,44

Tablo.6.3.Pediatri Hemşirelerinin Temel Bilgisayar Yeterliliği İfadelerinin Dağılımı – DEVAM

	Hayır		Evet		X	ss
	n	%	n	%		
Bir e-postayla bayrak işareti koyma ve kaldırma	80	25,3	236	74,6	0,75	0,44
Bir e-postayı okundu, okunmamış olarak işaretleme	26	8,2	290	91,7	0,92	0,28
Gönderen, konu ve e-posta içeriğine göre e-posta arama	38	12,0	278	87,9	0,88	0,33
E- posta sayfasına kişi bilgilerini kaydedip silme	36	11,3	280	88,6	0,89	0,32

Pediatri hemşirelerine bilgisayar kullanarak temel işlemleri yapabilme ile temel bilgisayar kullanımı becerilerinde kendilerini nasıl buldukları ile ilgili sorular sorulmuştur. Hemşirelerin kendilerini bilgisayarı başlatabilme, bir kullanıcı adı/parola kullanarak güvenli bir şekilde oturumu açma gibi beceriler başta olmak üzere yüksek oranda yeterli olarak ifade etmişlerdir.

Tablo.6.4.Pediatri hemşirelerinin Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliği İfadelerinin Dağılımı

	Hayır		Evet		X	ss
	n	%	n	%		
Gerekli bilginin kapsamını belirleme						
Ulaşılmak istenilen bilgiyi belirleyebilme	16	5,0	300	94,9	0,95	0,22
Bilgiye ne kadar ihtiyacım olduğunu bilme	14	4,4	302	95,5	0,96	0,21
Gerekli bilgiye ulaşmak için maliyeti dikkate alma	55	17,4	261	82,5	0,83	0,38
Bilgiye hangi yollarla ulaşacağımı bilme	37	11,7	279	88,2	0,88	0,32
Ulaşılan bilginin kaynak türlerini bilme	53	16,7	263	83,2	0,83	0,37
Ulaşılan bilginin temel kavramlarını bilme	56	17,7	260	82,2	0,82	0,38
İhtiyacı olan bilgilere etkin ve verimli bir şekilde ulaşma						
Belirli bir bilgiye ulaşmak için ihtiyaca uygun kaynakları belirleme	60	18,9	256	81	0,81	0,39
En uygun araştırma yöntemini seçme(saha çalışması, deney vs)	85	26,9	231	73,1	0,73	0,44
İnternet arama motorlarını kullanırken anahtar ve eş anlamlı kelimeleri nasıl kullanıldığını bilme	57	18,0	259	81,9	0,82	0,39
Belirli bir bilgiye ulaşırken yazarını, başlığını ve basım evini tanıma	83	26,2	233	73,7	0,74	0,44
Bilgiye elektronik olarak erişmek için arama motorları, veri tabanı(CINAHL, EBSCO, PUBMED vb.) kullanma	169	53,4	147	46,5	0,47	0,50
Ulaşılan bilgi kaynaklarından, gerekli olan bilgileri çıktı için en uygun teknolojik materyali seçme	35	11	281	88,9	0,89	0,31
Bilgiyi ve kaynaklarını eleştirel olarak değerlendirme						
Bilginin temel özelliklerini, önemini ve çelişkilerini belirlemek için yeni bilgi ile önceki bilgiyi karşılaştırma	56	17,7	260	82,2	0,82	0,38
Elde edilen bilgiyi okuyup temel fikrini ifade etme	48	15,1	268	84,8	0,85	0,36
Ulaşılan bilgi kaynaklarını anlarım ve değerlendirme	49	15,5	267	84,4	0,84	0,36
Elde edilen bilginin ihtiyacı karşılayıp karşılamadığını belirleme	56	17,7	260	82,2	0,82	0,38
Yeni ulaşılan bilgiyi mevcut bilgilerle birleştiririm?	48	15,1	268	84,8	0,85	0,36
Ulaşılan bilgiyi ve kaynağını geçerlilik, güvenilirlik, güncellik, objektif ve bakış açısı bakımından değerlendirme	66	20,8	250	79,1	0,79	0,41
Ulaşılan literatürde farklı düşüncelerini araştırır, bunları benimsemek veya reddetmek konusunda karar verme	71	22,4	245	77,5	0,78	0,42
Kaynakların ulaşılmak istenilen bilgiye uygunluğunu, yayın tarihini, amacını ve hedef kitleyi inceleyerek değerlendirme	74	23,4	242	76,5	0,77	0,42
Değerlendirilen bilgiyi kullanma						
Elde edilen bilgiyi değerlendirip, alternatif stratejiler geliştirme	65	20,5	251	79,4	0,79	0,40
Elde edilen bilgileri amaca uygun ve kullanışlı bir şekilde düzelterek argüman oluşturma	74	23,4	242	76,5	0,77	0,42
Elde edilen bilgiyi veya performansı başkalarına uygun formatla etkin bir şekilde iletme	71	22,4	245	77,5	0,78	0,42
İfade özgürlüğü, farklı görüşler ve sansür ile ilgili konuları bilme	90	28,4	226	71,5	0,72	0,45
İntihalden kaçınmak için kullanılan bilginin orijinal kaynaklarını doğru şekilde gösterme	93	29,4	223	70,5	0,71	0,46
Bilgiyi kullanmada etik ve yasal düzenlemeyi kabul etme						
Telif hakkı olan bilgi materyalini izin alarak kullanma	90	28,4	226	71,5	0,72	0,45
Elektronik ortam ve yazılı kaynakları, gizlilik ve güvenlik konularına dikkat etme	64	20,2	252	79,7	0,80	0,40

Pediatric nurses' information literacy skills were assessed in terms of how much they considered themselves sufficient. The skills that determine the sufficiency of information literacy were grouped into 5 categories. These are; Determining the scope of necessary information, Evaluating and using information sources, Evaluating information, Using evaluated information, and Ethical and legal regulation. As can be seen from Table 6.4, nurses considered themselves sufficient in the highest percentage (80% and above) for; Determining the scope of necessary information, knowing how much information is needed, knowing which ways to reach the needed information, knowing the sources of reached information, and extracting necessary information from the sources. The most suitable technological material is chosen with the necessary information scope and active and efficient way to reach the needed information.

Tablo.6.5.Pediatric Hemşirelerini Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İfadelerinin Dağılımı

	Hayır		Evet		X	ss
	n	%	n	%		
Hastanın verilerine ulaşmada						
Hasta demografik ve klinik bilgilerini görüntüleme ve ulaşma	14	4,4	302	95,5	0,96	0,21
Hastanın tedavi ve işlem EBS ile erişme	12	3,8	304	96,2	0,96	0,19
Klinikte yatan hastalar raporlandırmalarını (laboratuvar, radyoloji gibi) EBS kullanarak yaparım	17	5,3	299	94,6	0,95	0,23
Hasta takip sistemlerini (monitör,telemetre gibi) kullanarak hastanın yaşam bulgularını anlık olarak bilgisayar ekranından takip etme	42	13,2	274	86,7	0,87	0,34
Hastanın yaşam bulgularını EBS ile kaydetme	67	21,2	249	78,8	0,79	0,41
Hasta bakımıyla ilgili standart bakım planlamalarını, yönergeleri protokollerini oluşturmak için EBS kullanma	71	22,4	245	77,5	0,78	0,42
Hastanın bakım planlarını EBS kullanarak planlama yönetme	87	27,5	229	72,4	0,72	0,45
İlaç Yönetimi						
EBS ile ilaç istek ve takibi yapma	39	12,3	277	87,6	0,88	0,33
Elektronik doktor order sistemiyle, hastaya uygulanan ilacı yönetme	75	23,7	241	76,2	0,76	0,43
Klinik Destek Sistemlerinde						
Hekim istemlerine bağlı uygulamaları gerçekleştirirken, ilaçların etki ve yan etkileri, ilaç-ilaç etkileşimleri, yaş, cins, vücut ağırlığı vb. özelliklere göre ilaç dozu EBS erişebilme	59	18,6	257	81,3	0,81	0,39
Hemşirelik Uygulamalarında						
EBS kullanırken korunan hasta sağlık bilgilerinin gizliliğini sağlayama.	51	16,1	265	83,8	0,84	0,37
Hastanın beslenme rejimini, EBS kullanarak isteme	66	20,8	250	79,1	0,79	0,41
Hastanın günlük yaşam aktivitelerini EBS kullanarak kaydetme	103	32,5	213	67,4	0,67	0,47
EBS kullanarak hastanın taburculuk planlamasını yapma	91	28,8	225	71,2	0,71	0,45
İhtiyaç halinde diğer birimlerde çalışan profesyonel ekiplerle EBS iletişim kurma	79	25,0	237	75,0	0,75	0,43
Nöbet Devir teslim ederken EBS kullanarak hemşire gözlem notlarına ulaşma	113	35,7	203	64,2	0,64	0,48
EBS ile hasta transfer takibini yapma	112	35,4	204	64,5	0,65	0,48
Hastanın eğitim ihtiyaçlarına göre hasta eğitim dokümanı hazırlayıp raporlandırabilirim?	106	33,5	210	66,4	0,66	0,47
Hemşirelik Yönetiminde						
EBS ile Kliniğin Envanter kontrolünü yapabilirim	113	35,7	203	64,2	0,64	0,48
EBS ile Sarf malzemelerinin isteğini veya takibini yapma	82	25,9	234	74,0	0,74	0,44
EBS kullanarak kullanılan sarf malzemeyi ve ilacı kaydederek, depodan çıkışını yapma	86	27,2	230	72,7	0,73	0,45
Hemşire çalışma çizelgesini EBS ile hazırlama ve ulaşma	74	23,4	242	76,5	0,77	0,42
EBS ile hemşire performansına ulaşma	144	45,5	172	54,4	0,54	0,50
Güvenlik raporlamayı EBS ile yapabileme	123	38,9	193	61,0	0,61	0,49

Tablo.6.5.Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İfadelerinin Dağılımı –Devam

	Hayır		Evet		X	ss
	n	%	n	%		
EBS kullanarak hastanenin ve kliniğin verimlilik dokümanlarına ulaşabilme	107	33,8	209	66,1	0,66	0,47
EBS kullanarak hastanenin ve kliniğin aylık ve yıllık istatistik verilerine ulaşma	126	39,8	190	60,1	0,60	0,49
Hemşirelik Eğitiminde						
EBS kullanarak eğitim programlarına ulaşabilme ve raporlama	114	36,0	202	63,9	0,64	0,48
EBS kullanarak eğitim programları oluşturma	129	40,8	187	59,1	0,59	0,49
EBS kullanarak hastanenin ve kliniğin verimlilik dokümanlarına ulaşabilme	107	33,8	209	66,1	0,66	0,47

Hemşirelerin elektronik bilgi sistemlerini kullanmaya ilişkin becerilerinin değerlendirildiği Tablo 6.5. görüldüğü üzere en çok hastaya ilişkin bilgilere ulaşmada en az hemşirelik eğitimi ve araştırması alanlarındaki becerilerde kendilerini yeterli bulduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo.6.6. Hemşirelerin Bilişim Yeterlilik Düzeyleri Puanları

	X	ss	Düzye %
Temel Bilgisayar Becerileri	0,89	0,14	88,93
Bilgi Okuryazarlığın Yeterliliği	0,80	0,26	79,66
Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliği	0,77	0,27	76,72

Hemşirelerin Temel Bilgisayar Becerileri ortalaması 0,89 , Bilgi Okuryazarlığının Yeterliliği puan ortalaması 0,80 , Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliği ortalaması 0,77'dir. Hemşirelerin Temel Bilgisayar Becerilerinin diğer yeterlilik düzeylerinden daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo.6.7. Cinsiyete Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi

	Cinsiyet				Karşılaştırma Testi	
	Kadın		Erkek		t	p
	X	ss	X	ss		
Donanım						
Bilgisayarın donanım birimlerini bilme	0,75	0,43	0,81	0,40	-0,711	0,478
Yazılım						
Bilgisayarın temel sistem bilgilerini görüntüleme	0,88	0,32	0,89	0,32	-0,101	0,920
İşletim						
Bilgisayarı başlatabilir, bir kullanıcı adı ve parola kullanarak güvenli bir şekilde oturumu açma	0,99	0,12	1,00	0,00	-0,618	0,537
Bilgisayarı yeniden başlatma ve kapatma	0,99	0,08	1,00	0,00	-0,435	0,664
Yanıt vermeyen bir uygulamayı kapatma	0,99	0,08	0,92	0,27	1,307	0,203
Masaüstü simgelerini oluşturma	0,85	0,35	0,85	0,36	0,032	0,974
Gerektiğinde görev yöneticisini kullanma	0,78	0,41	0,74	0,45	0,517	0,605
Bir pencereyi daraltıp, genişletip, eski haline getirip, yeniden boyutlandırabilir taşıyıp , kapatma	0,95	0,21	1,00	0,00	-3,684	0,000*
Bir web sayfasını bir pencerede yeni bir sekme açma	0,94	0,24	0,93	0,27	0,240	0,811
İhtiyaç durumunda yardım tuşunu kullanma	0,81	0,39	0,93	0,27	-2,064	0,046*
Araç çubuklarını görüntüleme/gizleme	0,87	0,34	0,85	0,36	0,243	0,808
Bir uygulamayı açma	0,99	0,08	1,00	0,00	-0,434	0,665
Dosyaları, klasörleri geri dönüşüm kutusunda geri yükleme	0,94	0,24	0,78	0,42	1,932	0,064
İnternet						
Bir köprüyü(URL uzantılı) kurabilirim	0,48	0,50	0,52	0,51	-0,356	0,722
Araç						
Kullanmak istenilen yazıcıyı ,yükü yazıcı listesinden değiştirme	0,87	0,34	0,85	0,36	0,236	0,814
Yazım denetimi aracı kullanıp ve yazım hatalarını düzeltme	0,88	0,32	0,67	0,48	2,285	0,030*
Bir metni düzenlerken ,uygun program(Word,excel,power) kullanma	0,90	0,30	0,81	0,40	1,085	0,287
Belirli sürücülerini, klasörlerini anti-virüs yazılımını kullanarak tarama	0,83	0,38	0,67	0,48	1,686	0,103
Bilgisayardan yazıcı ile çıktı alma	0,97	0,17	0,92	0,27	0,896	0,378

Tablo.6.7.Temel Bilgisayar Yeterliliğinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması – DEVAM

	Cinsiyet				Karşılaştırma Testi	
	Kadın		Erkek		t	p
	X	ss	X	ss		
Tarama						
Verilere ulaşmak için arama motorunu kullanma	0,96	0,19	0,89	0,32	1,166	0,254
Dosya yönetimi						
İstenilen dosya ve bilgiyi yükleme ve indirme	0,94	0,24	0,93	0,27	0,308	0,758
Yeni bir dosya oluşturma	0,98	0,15	0,92	0,27	0,970	0,341
Açık dosyalar arasında geçiş yapma	0,98	0,15	0,93	0,27	0,951	0,350
Dosyalar arasında dosyaları kopyalayıp yapıştırma	0,99	0,12	0,89	0,32	1,568	0,129
Dosyaları sıralama	0,94	0,24	0,78	0,42	1,968	0,059
Dosyaları ve klasörleri yeniden adlandırma	0,95	0,22	0,85	0,36	1,403	0,172
Dosyayı bir sürücüdeki hedef klasöre kaydetme	0,91	0,29	0,81	0,40	1,175	0,250
Bir uygulamayı açma	0,99	0,08	1,00	0,00	-0,434	0,665
Günlük Yaşamda Kullanılması						
Sosyal ağ siteleri, İnternet online bilgisayar oyunları kullanma	0,90	0,30	0,85	0,36	0,775	0,439
Güvenlik						
Kimlik avı dolandırıcılığı hakkında bilgi sahibi olma	0,58	0,49	0,56	0,51	0,224	0,823
Hukuk						
İnternet kullanımında etik kurallarını bilme ve uygulama	0,81	0,39	0,78	0,42	0,447	0,655
E postayı kullanma						
Gelen e postalara cevap verebilir ,e postama verilen cevapları okuma	0,97	0,18	0,89	0,32	1,223	0,232
E-postayı gönderebilirim?	0,99	0,08	0,89	0,32	1,685	0,104
E-postada kime(to), bilgi(cc), gizli bilgi(Bcc) ve konuyu doldurma	0,72	0,45	0,74	0,45	-0,195	0,846
E-postaya bir dosyayı Ekleyebilir ve kaldırma	0,93	0,25	0,78	0,42	1,846	0,076
Bir e-postanın taslaklara kaydedetme	0,93	0,25	0,89	0,32	0,800	0,424
E- postaya gönderirken önem derecesi ekleme	0,74	0,44	0,81	0,40	-0,967	0,341
Bir e-postayla bayrak işareti koyabilir ve kaldırma	0,75	0,43	0,70	0,47	0,538	0,591
Bir e-postayı okundu, okunmamış olarak işaretleme	0,93	0,25	0,78	0,42	1,846	0,076
E postayı yönetebilirim						
Gönderen, konu ve e-posta içeriğine göre bir e-posta arama	0,89	0,32	0,81	0,40	0,905	0,373
E- posta sayfasına kişi bilgilerini kaydedip silme	0,90	0,30	0,70	0,47	2,186	0,037*

Temel Bilgisayar yeterliliğinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması için yapılan t testine göre ; “İhtiyaç durumunda yardım tuşunu kullanırım” ve “Bir pencereyi daraltıp, genişletip, eski haline getirip, yeniden boyutlandırabilir taşıyıp, kapatabilirim”, “Bir uygulamayı açma” ’Sosyal ağ siteleri, İnternet online bilgisayar oyunları kullanma ifadelerine erkekler daha fazla evet yanıtı verirken, “Yazım denetimi aracı kullanıp ve yazım hatalarını düzeltme” “E-postada kime(to), bilgi(cc), gizli bilgi(Bcc) ve konuyu doldurma ‘’becerilerinde kadınlar daha fazla evet yanıtı vermiştir. E posta kullanma, işletim, araç kullanma yeterliliği kategorileri açısından pediatri hemşirelerinin lehine olduğunu göstermektedir(*p<0,05)

Tablo.6.8. Yaşa Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi

	Yaş						Karşılaştırma Testi	
	30 yaşından küçük		30-39 yaşında		40 ve daha büyük			
	X	ss	X	ss	X	ss	F	p
Bilgisayarın donanım birimlerini bilme	0,81	0,39	0,74	0,44	0,50	0,51	6,213	0,002*
Bilgisayarı başlatabilir, bir kullanıcı adı ve parola kullanarak güvenli bir şekilde oturumu açma	0,98	0,14	1,00	0,00	0,96	0,20	1,837	0,161
Bilgisayarı yeniden başlatma ve kapatma	1,00	0,00	0,99	0,09	0,96	0,20	2,755	0,065
Yanıt vermeyen bir uygulamayı kapatma	1,00	0,00	0,98	0,15	0,96	0,20	2,347	0,097
Bilgisayarın temel sistem bilgilerini görüntüleme	0,89	0,31	0,88	0,32	0,85	0,37	0,257	0,774
İstenilen dosya ve bilgiyi yükleme ve indirme	0,94	0,24	0,94	0,24	0,96	0,20	0,126	0,882
Masaüstü simgelerini oluşturma	0,90	0,30	0,84	0,37	0,62	0,50	7,535	0,001*
Gerektiğinde görev yöneticisini kullanma	0,83	0,38	0,76	0,43	0,54	0,51	5,743	0,004*
Verilere ulaşmak için arama motorunu kullanma	0,96	0,19	0,94	0,23	0,96	0,20	0,268	0,765
İhtiyaç durumunda yardım tuşunu kullanma	0,84	0,36	0,83	0,37	0,58	0,50	5,696	0,004*
Bir köprüyü etkinleştirme	0,51	0,50	0,48	0,50	0,35	0,49	1,145	0,320
Kullanmak istenilen yazıcıyı ,yüklü yazıcı listesinden değiştirme	0,83	0,38	0,92	0,27	0,81	0,40	2,946	0,054
Bilgisayardan yazıcı ile çıktı alma	0,99	0,11	0,95	0,21	0,92	0,27	2,217	0,111
Bir pencereyi daraltıp, genişletip, eski haline getirip, yeniden boyutlandırabilirma	0,96	0,19	0,97	0,18	0,88	0,33	1,904	0,151
Bir uygulamayı açma	1,00	0,00	0,99	0,09	0,96	0,20	2,649	0,072
Bir dosyayı açıp kapama	0,99	0,08	0,99	0,09	0,96	0,20	1,242	0,290
Yeni bir dosya oluşturma	0,98	0,14	0,98	0,15	0,88	0,33	3,822	0,023*
Açık dosyalar arasında geçiş yapma	0,96	0,19	0,99	0,09	0,92	0,27	2,239	0,108
Dosyalar arasında dosyaları kopyalayıp yapıştırma	0,99	0,11	0,98	0,13	0,88	0,33	5,758	0,004*
Dosyaları sıralama	0,94	0,23	0,92	0,27	0,85	0,37	1,567	0,210
Dosyaları ve klasörleri yeniden adlandırma	0,97	0,18	0,94	0,24	0,81	0,40	5,472	0,005*
Bir metni düzenlerken ,uygun program(Word,excel,power point gibi) kullanma	0,95	0,22	0,87	0,34	0,65	0,49	11,526	0,000*
Yazım denetimi aracı kullanıp ve yazım hatalarını düzeltme	0,87	0,34	0,87	0,34	0,81	0,40	0,360	0,698
Dosyaları, klasörleri geri dönüşüm kutusundan /çöp kutusundan geri yükleme	0,95	0,22	0,92	0,27	0,77	0,43	5,293	0,005*

Tablo.6.8. Temel Bilgisayar Yeterliliğinin Yaşa Göre Karşılaştırılması – Devam

	Yaş						Karşılaştırma Testi	
	30 yaşından küçük		30-39 yaşında		40 ve daha büyük			
	X	ss	X	ss	X	ss	F	p
Belirli sürücülerini, klasörlerini anti-virüs yazılımını kullanarak tarama	0,84	0,37	0,82	0,39	0,62	0,50	3,696	0,026*
Dosyayı bir sürücüdeki hedef klasöre kaydetme	0,93	0,25	0,89	0,31	0,73	0,45	5,085	0,007*
Araç çubuklarını görüntüleme/gizleme	0,86	0,35	0,89	0,31	0,77	0,43	1,364	0,257
Bir web sayfasını bir pencerede yeni bir sekme açma	0,98	0,14	0,93	0,26	0,69	0,47	17,278	0,000*
Sosyal ağ siteleri, İnternet forumları, sohbet odaları, online bilgisayar oyunları kullanma	0,93	0,25	0,91	0,29	0,62	0,50	12,832	0,000*
Kimlik avı dolandırıcılığı hakkında bilgi sahibi olma	0,61	0,49	0,53	0,50	0,58	0,50	1,042	0,354
İnternet kullanımında etik kurallarını bilme ve uygulama	0,84	0,36	0,79	0,41	0,69	0,47	1,962	0,142
Gelen e postalara cevap verebilir ,e postama verilen cevapları okuma	0,97	0,17	0,96	0,20	0,88	0,33	2,008	0,136
E-postayı gönderebilirim?	1,00	0,00	0,98	0,15	0,92	0,27	4,701	0,010*
E-postada kime(to), bilgi(cc), gizli bilgi(Bcc) ve konu alanlarının doldurma	0,75	0,43	0,72	0,45	0,54	0,51	2,513	0,083
E-postaya bir dosyayı Ekleyebilir ve kaldırma	0,96	0,19	0,88	0,32	0,81	0,40	5,371	0,005*
Bir e-postanın taslaklara kaydetme	0,94	0,23	0,93	0,26	0,81	0,40	3,082	0,047*
E- postaya gönderirken önem derecesi ekleme	0,77	0,42	0,72	0,45	0,65	0,49	0,924	0,398
Bir e-postayla bayrak işareti koyabilir ve kaldırma	0,76	0,43	0,76	0,43	0,65	0,49	0,657	0,519
Bir e-postayı okundu, okunmamış olarak işaretleme	0,94	0,24	0,90	0,30	0,88	0,33	0,930	0,396
Göndereni, konu ve e-posta içeriğine göre bir e-posta arama	0,91	0,28	0,87	0,34	0,73	0,45	3,668	0,027*
E- posta sayfasına kişi bilgilerini kaydedip silme	0,90	0,30	0,90	0,30	0,73	0,45	3,354	0,036*
Belirli sürücülerini, klasörlerini anti-virüs yazılımını kullanarak tarama	0,84	0,37	0,82	0,39	0,62	0,50	3,696	0,026*
Dosyayı bir sürücüdeki hedef klasöre kaydetme	0,93	0,25	0,89	0,31	0,73	0,45	5,085	0,007*
Araç çubuklarını görüntüleme/gizleme	0,86	0,35	0,89	0,31	0,77	0,43	1,364	0,257

Temel Bilgisayar Becerilerinin Yaş'a Göre Karşılaştırılmasındaki için yapılan t testine göre ; tabloda Yapılan çalışma sonucunda tabloda verilen bilgisayar becerilerinde farklı yaş grubundaki kişilerin beceri düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Bilgisayar yeterliliği ile 30 yaşından küçük pediatri hemşireleriyle karşılaştırıldığında; “Yeni bir dosya oluşturma” , “Dosyalar arasında dosyaları kopyalayıp yapıştırma” , “ Dosyaları ve klasörleri yeniden adlandırma” , “Bir metni düzenlerken ,uygun program (Word,excel,power potin gibi) kullanma” , “Dosyaları, klasörleri geri dönüşüm kutusundan /çöp kutusundan geri yükleme” , “Belirli sürücülerini, klasörlerini anti-virüs yazılımını kullanarak tarama” , Dosyayı bir sürücüdeki hedef klasöre kaydetme” , Bir web sayfasını bir pencerede yeni bir sekme açma” , Sosyal ağ siteleri, İnternet forumları” , sohbet odaları” , online bilgisayar oyunları kullanma-postayı gönderebilirim” ,“E-postaya bir dosyayı Ekleyebilir ve kaldırma” , “Bir e-postanın taslaklara kaydetme” , “Göndereni, konu ve e-posta içeriğine göre bir e-posta arama” , “ E- posta sayfasına kişi bilgilerini kaydedip silme sorularına daha fazla evet vermişlerdir. Donanım İşletim ,Dosya yönetimi ,Günlük Yaşamda BİT Kullanılması ,e-postayı kullanma yeterlilikleri konusunda 30 yaş altı pediatri hemşirelerinin yeterliliğinin lehine olduğunu göstermektedir (* $p<0,05$).

Tablo.6.9. Eğitim Düzeyine Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi

	Eğitim düzeyi								Karşılaştırma Testi	
	Lise		Ön lisans		Lisans		Lisansüstü (yüksek lisans/doktora)			
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	F	P
Donanım										
Bilgisayarın donanım birimlerini bilme	0,40	0,50	0,57	0,51	0,79	0,41	0,98	0,14	16,446	0,000*
Bilgisayarı başlatabilir, bir kullanıcı adı ve parola kullanarak güvenli bir şekilde oturumu açma	1,00	0,00	0,96	0,20	0,99	0,12	1,00	0,00	0,894	0,445
Bilgisayarı yeniden başlatma ve kapatma	0,97	0,17	0,96	0,20	1,00	0,00	1,00	0,00	3,067	0,028*
Yanıt vermeyen bir uygulamayı kapatma	1,00	0,00	0,96	0,21	0,99	0,12	1,00	0,00	0,930	0,426
Bilgisayarın temel sistem bilgilerini görüntüleme	0,83	0,38	0,75	0,44	0,89	0,32	0,98	0,14	3,193	0,024*
İstenilen dosya ve bilgiyi yükleme ve indirme	1,00	0,00	0,87	0,34	0,92	0,27	1,00	0,00	2,809	0,040*
Masaüstü simgelerini oluşturma	0,57	0,50	0,63	0,49	0,89	0,31	1,00	0,00	16,568	0,000*
Gerektiğinde görev yöneticisini kullanma	0,43	0,50	0,58	0,50	0,81	0,39	1,00	0,00	17,457	0,000*
Verilere ulaşmak için arama motorunu kullanma	0,97	0,17	0,75	0,44	0,97	0,18	1,00	0,00	9,712	0,000*
İhtiyaç durumunda yardım tuşunu kullanma	0,54	0,51	0,67	0,48	0,86	0,35	0,94	0,24	10,254	0,000*
Bir köprüyü etkinleştirme	0,20	0,41	0,35	0,49	0,48	0,50	0,79	0,41	11,405	0,000*
Kullanmak istenilen yazıcıyı ,yükli yazıcı listesinden değiştirme	0,94	0,24	0,79	0,41	0,84	0,37	0,98	0,14	3,335	0,020*
Bilgisayardan yazıcı ile çıktı alma	0,97	0,17	0,87	0,34	0,97	0,17	1,00	0,00	2,946	0,033*
Bir pencereyi daraltıp, genişletip, eski haline getirip, yeniden boyutlandırabilir taşıyıp , kapatma	0,94	0,24	0,88	0,34	0,96	0,20	1,00	0,00	2,170	0,092
Bir uygulamayı açma	1,00	0,00	0,96	0,20	1,00	0,07	1,00	0,00	1,784	0,150
Bir dosyayı açıp kapama	1,00	0,00	0,96	0,20	0,99	0,10	1,00	0,00	1,130	0,337
Yeni bir dosya oluşturma	0,97	0,17	0,92	0,28	0,97	0,17	1,00	0,00	1,323	0,267
Açık dosyalar arasında geçiş yapma	0,91	0,29	0,96	0,20	0,99	0,12	0,96	0,20	2,097	0,101
Dosyalar arasında dosyaları kopyalayıp yapıştırma	0,97	0,17	0,88	0,34	0,99	0,12	1,00	0,00	4,608	0,004*
Dosyaları sıralama	0,91	0,28	0,83	0,38	0,93	0,26	0,98	0,15	1,680	0,171
Dosyaları ve klasörleri yeniden adlandırma	0,89	0,32	0,83	0,39	0,95	0,21	1,00	0,00	3,799	0,011*

Tablo.6.9. Temel Bilgisayar Becerilerinin Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılması – DEVAM

	Eğitim düzeyi								Karşılaştırma Testi	
	Lise		Ön lisans		Lisans		Lisansüstü (yüksek lisans/doktora)			
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	F	P
Bir metni düzenlerken ,uygun progra(Word,excel,power point gibi) kullanma	0,66	0,48	0,71	0,46	0,93	0,26	1,00	0,00	13,887	0,000*
Yazım denetimi aracı kullanıp ve yazım hatalarını düzeltme	0,80	0,41	0,71	0,46	0,87	0,34	0,96	0,20	3,357	0,019*
Dosyaları, klasörleri geri dönüşüm kutusundan /çöp kutusundan geri yükleme	0,83	0,38	0,83	0,38	0,93	0,25	1,00	0,00	3,944	0,009*
Belirli sürücüler, klasörleri anti-virüs yazılımı kullanarak tarama	0,60	0,50	0,75	0,44	0,84	0,37	0,88	0,33	4,629	0,003*
Dosyayı bir sürücüdeki hedef klasöre kaydetme	0,74	0,44	0,88	0,34	0,91	0,28	0,96	0,20	4,067	0,007*
Araç çubuklarını görüntüleme/gizleme	0,74	0,44	0,88	0,34	0,86	0,35	0,98	0,14	3,397	0,018*
Bir web sayfasını bir pencerede yeni bir sekme açma	0,86	0,36	0,88	0,34	0,94	0,23	1,00	0,00	2,925	0,034*
Sosyal ağ siteleri, İnternet forumları, sohbet odaları, online bilgisayar oyunları kullanma	0,74	0,44	0,75	0,44	0,92	0,27	0,96	0,20	6,254	0,000*
Kimlik avı dolandırıcılığı hakkında bilgi sahibi olma	0,43	0,50	0,50	0,51	0,57	0,50	0,75	0,44	3,283	0,021*
İnternet kullanımında etik kurallarını bilme ve uygulama	0,66	0,48	0,83	0,38	0,80	0,40	0,94	0,24	3,584	0,014*
Gelen e postalara cevap verebilir ,e postama verilen cevapları okuma	0,91	0,28	0,96	0,20	0,96	0,20	1,00	0,00	1,280	0,281

Temel bilgisayar becerilerinin Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılması için yapılan t testine göre; tabloda verilen bilgisayar becerilerinde Eğitim Düzeyi gruptaki kişilerin beceri düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır ($p < 0,05$). Lisans üstü eğitimi alan hemşirelerin diğer eğitim düzeylerine göre, donanım, işletim, dosya yönetimi ,e posta kullanmada yeterlilik açısından daha fazla lehine olduğunu göstermektedir(* $p < 0,05$).

Tablo.6.10. Meslekte Toplam Çalışma Süresine Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi

	Meslekte toplam çalışma süresi										Karşılaştırma Testi	
	3 yıl ve daha az		4-6 yıl		7-9 yıl		10-15 yıl		16 yıl ve daha fazla		F	p
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss		
Bilgisayarın donanım birimlerini bilme	0,76	0,43	0,85	0,36	0,87	0,34	0,78	0,42	0,49	0,51	6,708	0,000*
Bilgisayarı başlatabilir, bir kullanıcı adı ve parola kullanarak güvenli bir şekilde oturumu açma	0,97	0,18	1,00	0,00	1,00	0,00	1,00	0,00	0,98	0,15	1,329	0,259
Bilgisayarı yeniden başlatma ve kapatma	1,00	0,00	1,00	0,00	1,00	0,00	1,00	0,00	0,96	0,20	2,908	0,022*
Yanıt vermeyen bir uygulamayı kapatma	0,99	0,10	0,98	0,14	1,00	0,00	0,98	0,14	0,98	0,15	0,378	0,825
Bilgisayarın temel sistem bilgilerini görüntüleme	0,84	0,37	0,92	0,27	0,94	0,24	0,89	0,32	0,83	0,38	1,473	0,210
İstenilen dosya ve bilgiyi yükleme ve indirme	0,88	0,32	0,96	0,19	0,99	0,12	0,93	0,26	0,98	0,15	2,443	0,047*
Masaüstü simgelerini oluşturma	0,89	0,31	0,84	0,37	0,99	0,12	0,83	0,38	0,62	0,49	8,782	0,000*
Gerektiğinde görev yöneticisini kullanma	0,78	0,42	0,90	0,30	0,91	0,29	0,76	0,43	0,49	0,51	9,493	0,000*
Verilere ulaşmak için arama motorunu kullanma	0,97	0,18	0,94	0,24	0,99	0,12	0,93	0,26	0,94	0,25	0,882	0,475
İhtiyaç durumunda yardım tuşunu kullanma	0,81	0,39	0,88	0,32	0,93	0,26	0,87	0,34	0,55	0,50	8,245	0,000*
Bir köprüyü etkinleştirme	0,43	0,50	0,56	0,50	0,62	0,49	0,51	0,50	0,30	0,46	3,521	0,008*
Kullanmak istenilen yazıcıyı ,yükü yazıcı listesinden değiştirme	0,77	0,43	0,90	0,30	0,90	0,31	0,94	0,23	0,89	0,31	3,213	0,013*
Bilgisayardan yazıcı ile çıktı alma	0,99	0,10	0,94	0,24	0,99	0,12	0,94	0,23	0,96	0,21	1,094	0,359
Bir pencereyi daraltıp, genişletip, eski haline getirip, boyutlandırma, taşıma	0,96	0,20	0,96	0,20	0,97	0,17	0,94	0,23	0,96	0,20	0,122	0,974
Bir uygulamayı açma	1,00	0,00	1,00	0,00	1,00	0,00	0,98	0,14	0,98	0,15	1,085	0,364
Bir dosyayı açıp kapama	0,99	0,10	1,00	0,00	1,00	0,00	0,98	0,14	0,98	0,15	0,579	0,678
Yeni bir dosya oluşturma	0,96	0,20	0,98	0,14	0,99	0,12	0,98	0,14	0,96	0,20	0,447	0,775
Açık dosyalar arasında geçiş yapma	0,97	0,18	0,96	0,19	0,97	0,17	1,00	0,00	0,95	0,21	0,555	0,695
Dosyalar arasında dosyaları kopyalayıp yapıştırma	0,99	0,10	0,94	0,24	0,99	0,12	1,00	0,00	0,96	0,20	1,478	0,209
Dosyaları sıralama	0,90	0,30	0,88	0,33	1,00	0,00	0,94	0,23	0,89	0,31	2,151	0,074
Dosyaları ve klasörleri yeniden adlandırma	0,96	0,20	0,92	0,27	0,97	0,17	0,94	0,23	0,89	0,31	0,946	0,438
Bir metni düzenlerken, uygun program(Word,excel,power point) kullanma	0,89	0,31	0,96	0,19	0,97	0,17	0,93	0,26	0,66	0,48	9,402	0,000*
Yazım denetimi aracı kullanıp ve yazım hatalarını düzeltme	0,79	0,41	0,94	0,24	0,91	0,29	0,93	0,26	0,79	0,41	3,239	0,013*

Tablo. 6.10. Meslekte Toplam Çalışma Süresine Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi – DEVAM

	Meslekte toplam çalışma süresi										Karşılaştırma Testi	
	3 yıl ve daha az		4-6 yıl		7-9 yıl		10-15 yıl		16 yıl ve daha fazla			
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	F	p
Dosyaları, klasörleri geri dönüşüm kutusundan /çöp kutusundan geri yükleme	0,92	0,28	0,94	0,24	0,97	0,17	0,94	0,23	0,83	0,38	2,203	0,069
Belirli sürücülerini, klasörlerini anti-virüs yazılımını kullanarak tarama	0,77	0,42	0,87	0,34	0,96	0,21	0,85	0,36	0,60	0,50	7,109	0,000*
Dosyayı bir sürücüdeki hedef klasöre kaydetme	0,85	0,36	0,94	0,24	1,00	0,00	0,89	0,32	0,81	0,40	3,936	0,004*
Araç çubuklarını görüntüleme/gizleme	0,80	0,40	0,88	0,32	0,97	0,17	0,91	0,29	0,79	0,41	3,478	0,008*
Bir web sayfasını bir pencerede yeni bir sekme açabilme	0,94	0,24	0,94	0,24	1,00	0,00	0,96	0,19	0,81	0,40	4,774	0,001*
Sosyal ağ siteleri, İnternet forumları, sohbet odaları, online bilgisayar oyunları kullanma	0,94	0,24	0,90	0,30	1,00	0,00	0,83	0,38	0,72	0,45	7,214	0,000*
Kimlik avı dolandırıcılığı hakkında bilgi sahibi olma	0,55	0,50	0,65	0,48	0,59	0,50	0,67	0,48	0,43	0,50	1,974	0,098
İnternet kullanımında etik kurallarını bilme ve uygulama	0,79	0,41	0,87	0,34	0,84	0,37	0,91	0,29	0,64	0,49	3,601	0,007*
Gelen e postalara cevap verebilir, e postama verilen cevapları okuma	0,97	0,18	0,92	0,27	0,99	0,12	0,98	0,14	0,91	0,28	1,535	0,192
E-postayı gönderebilirim?	0,99	0,10	0,98	0,14	1,00	0,00	0,98	0,14	0,96	0,20	0,867	0,484
E-postada kime(to), bilgi(cc), gizli bilgi(Bcc) ve konu alanlarının doldurma	0,72	0,45	0,75	0,44	0,85	0,36	0,69	0,47	0,57	0,50	2,949	0,020*
E-postaya bir dosyayı ekleyebilir ve kaldırma	0,91	0,29	0,94	0,24	0,99	0,12	0,94	0,23	0,79	0,41	4,101	0,003*
Bir e-postanın taslaklara kaydedebilme	0,89	0,31	0,92	0,27	0,99	0,12	0,98	0,14	0,85	0,36	2,881	0,023*
E- postaya gönderirken önem derecesi ekleme	0,74	0,44	0,75	0,44	0,81	0,40	0,81	0,39	0,57	0,50	2,552	0,039*
Bir e-postayla bayrak işareti koyabilir ve kaldırma	0,66	0,48	0,83	0,38	0,81	0,40	0,87	0,34	0,60	0,50	4,338	0,002*
Bir e-postayı okundu, okunmamış olarak işaretleme	0,89	0,31	0,94	0,24	0,94	0,24	0,96	0,19	0,85	0,36	1,455	0,216
Gönderen, konu ve e-posta içeriğine göre bir e-posta arama	0,83	0,38	0,92	0,27	0,94	0,24	0,91	0,29	0,81	0,40	2,039	0,089
E- posta sayfasına kişi bilgilerini kaydedip silme	0,84	0,37	0,96	0,19	0,91	0,29	0,96	0,19	0,77	0,43	3,896	0,004*

*p<0,05 anlamlı fark var , p>0,05 anlamlı fark yok

Meslekte toplam çalışma süresine göre temel bilgisayar becerilerinde kendilerini yeterli bulma durumları incelendiğinde; bilgisayar becerilerinde farklı çalışma süresinde farklı yeterliliklerin öne çıktığı görülmektedir. Çalışma süresi 7-9 yıl olanların masa üstü bilgisayar

donanımlarını kullanmada daha iyi oldukları, 10 yıl ve üzeri olanların daha temel becerilerde (internet kullanımı, yazıcı kullanımı vb) iyi oldukları, 4-6 yıl olanların ise yazım denetim gibi bir üst işlemlerde iyi olduklarını düşündükleri görülmektedir. (*p<0,05)

Tablo.6.11. Klinikte Çalışma Süresine Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi

	Şuan çalışılan klinikte/biriminde çalışma süresi								Karşılaştırma Testi	
	3 yıl ve daha az		4-6 yıl		7-9 yıl		10 yıl ve daha fazla			
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	F	p
Bilgisayarın donanım birimlerini bilme	0,77	0,42	0,79	0,41	0,70	0,46	0,68	0,48	0,659	0,578
Bilgisayarı başlatabilir, bir kullanıcı adı ve parolayla güvenli şekilde oturumu açma	0,98	0,14	1,00	0,00	1,00	0,00	0,95	0,21	1,465	0,224
Bilgisayarı yeniden başlatma ve kapatma	1,00	0,00	1,00	0,00	1,00	0,00	0,91	0,29	9,509	0,000*
Yanıt vermeyen bir uygulamayı kapatma	0,99	0,08	0,99	0,10	1,00	0,00	0,90	0,30	4,195	0,006*
Bilgisayarın temel sistem bilgilerini görüntüleme	0,89	0,31	0,88	0,33	0,89	0,32	0,86	0,35	0,070	0,976
İstenilen dosya ve bilgiyi yükleme ve indirme	0,93	0,26	0,93	0,26	1,00	0,00	0,95	0,21	1,202	0,309
Masaüstü simgelerini oluşturma	0,89	0,32	0,83	0,38	0,89	0,32	0,73	0,46	1,695	0,168
Gerektiğinde görev yöneticisini kullanma	0,79	0,41	0,82	0,39	0,73	0,45	0,68	0,48	0,877	0,453
Verilere ulaşmak için arama motorunu kullanma	0,97	0,18	0,95	0,22	0,98	0,15	0,91	0,29	0,729	0,535
İhtiyaç durumunda yardım tuşunu kullanma	0,81	0,39	0,84	0,37	0,87	0,34	0,73	0,46	0,752	0,522
Bir köprüyü etkinleştirme	0,48	0,50	0,53	0,50	0,44	0,50	0,41	0,50	0,541	0,654
Kullanmak istenilen yazıcıyı, yüklü yazıcı listesinden değiştirme	0,82	0,38	0,90	0,30	0,89	0,32	0,95	0,21	1,652	0,177
Bilgisayardan yazıcı ile çıktı alma	0,99	0,08	0,94	0,24	1,00	0,00	0,91	0,29	3,522	0,015*
Bir pencereyi daraltıp, genişletip, eski haline getirip, yeniden boyutlandırabilir taşıyıp, kapatma	0,97	0,16	0,94	0,24	0,98	0,15	0,91	0,29	1,156	0,327
Bir uygulamayı açma	1,00	0,00	0,99	0,10	1,00	0,00	0,95	0,21	2,268	0,081
Bir dosyayı açıp kapama	0,99	0,08	1,00	0,00	1,00	0,00	0,91	0,29	5,833	0,001*
Yeni bir dosya oluşturma	0,96	0,20	0,98	0,14	1,00	0,00	0,95	0,21	0,847	0,469
Açık dosyalar arasında geçiş yapma	0,96	0,20	0,98	0,14	1,00	0,00	0,95	0,21	0,840	0,473
Dosyalar arasında dosyaları kopyalayıp yapıştırma	0,99	0,12	0,96	0,20	1,00	0,00	0,95	0,21	1,183	0,316

Tablo.6.11. Klinikte Çalışma Süresine Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi – DEVAM

	Şuan çalışılan klinikte/biriminde çalışma süresi								Karşılaştırma Testi	
	3 yıl ve daha az		4-6 yıl		7-9 yıl		10 yıl ve daha fazla			
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	F	p
Dosyaları sıralama	0,91	0,28	0,94	0,24	1,00	0,00	0,82	0,39	2,679	0,047*
Dosyaları ve klasörleri yeniden adlandırma	0,94	0,24	0,93	0,26	1,00	0,00	0,91	0,29	1,182	0,317
Bir metini düzenlerken, uygun program(Word,excel,power point gibi) kullanma	0,89	0,32	0,91	0,29	0,93	0,25	0,77	0,43	1,472	0,222
Yazım denetimi aracı kullanıp ve yazım hatalarını düzeltme	0,83	0,38	0,91	0,29	0,93	0,25	0,73	0,46	2,829	0,039*
Dosyaları, klasörleri geri dönüşüm kutusundan /çöp kutusundan geri yükleme	0,93	0,26	0,92	0,27	0,98	0,15	0,86	0,35	1,031	0,379
Dosyayı bir sürücüdeki hedef klasöre kaydetme	0,88	0,33	0,91	0,29	1,00	0,00	0,77	0,43	3,274	0,021*
Araç çubuklarını görüntüleme/gizleme	0,80	0,40	0,93	0,26	0,96	0,21	0,86	0,35	4,308	0,005*
Belirli sürücülerini, klasörlerini anti-virüs yazılımı kullanarak tarama	0,78	0,41	0,87	0,34	0,87	0,34	0,64	0,49	2,766	0,042*
Bir web sayfasını bir pencerede yeni bir sekme açma	0,93	0,25	0,94	0,24	0,98	0,15	0,86	0,35	1,097	0,351
Sosyal ağ siteleri, İnternet forumları, sohbet odaları, online bilgisayar oyunları kullanma	0,91	0,28	0,88	0,33	0,89	0,32	0,86	0,35	0,326	0,806
Kimlik avı dolandırıcılığı hakkında bilgi sahibi olma	0,56	0,50	0,65	0,48	0,47	0,50	0,59	0,50	1,460	0,225
İnternet kullanımında etik kurallarını bilme ve uygulama	0,81	0,39	0,82	0,39	0,80	0,40	0,82	0,39	0,024	0,995
Gelen e postalara cevap verebilir, e postama verilen cevapları okuma	0,97	0,16	0,94	0,24	1,00	0,00	0,91	0,29	1,776	0,152
E-postayı gönderebilirim?	0,99	0,12	0,98	0,14	1,00	0,00	0,95	0,21	0,703	0,551
E-postada kime(to), bilgi(cc), gizli bilgi(Bcc) ve konu alanlarının doldurma	0,73	0,45	0,71	0,46	0,76	0,43	0,73	0,46	0,127	0,944
E-postaya bir dosyayı Ekleyebilir ve kaldırma	0,91	0,29	0,94	0,24	0,93	0,25	0,86	0,35	0,629	0,597
Bir e-postanın taslaklara kaydetme	0,91	0,29	0,94	0,24	0,98	0,15	0,91	0,29	1,015	0,386
E- postaya gönderirken önem derecesi ekleme	0,72	0,45	0,75	0,44	0,78	0,42	0,77	0,43	0,232	0,874
Bir e-postayla bayrak işareti koyabilir ve kaldırma	0,70	0,46	0,80	0,40	0,78	0,42	0,82	0,39	1,411	0,240
Bir e-postayı okundu, okunmamış olarak işaretleme	0,91	0,29	0,91	0,29	0,98	0,15	0,91	0,29	0,846	0,470
Gönderen, konu ve e-posta içeriğine göre bir e-posta arama	0,86	0,35	0,88	0,33	0,96	0,21	0,91	0,29	1,104	0,348
E- posta sayfasına kişi bilgilerini kaydedip silme	0,86	0,34	0,91	0,29	0,93	0,25	0,86	0,35	0,766	0,514

*p<0,05 anlamlı fark var , p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo.6.11 Hemşirelerin temel bilgisayar becerilerinde yeterli olduklarını ifade etmelerinin klinikte çalışma süresi ile ilişkisine bakıldığında; Çalışma sürelerinin artması ile yeterli hissetme durumlarının arttığı görülmektedir. Bu ifade en fazla bilgisayarı yeniden başlatma ve kapatma gibi basit temel uygulamalarda yüksektir(*p<0,05).

Tablo. 6.12. Çalışma Pozisyonuna Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi

	Çalışma pozisyonu										Karşılaştırma Testi	
	Servis Hemşiresi		Sorumlu/Yönetici Hemşire		Poliklinik Hemşiresi		Yoğun bakım hemşiresi		Diğer			
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	F	p
Bilgisayarın donanım birimlerini bilme	0,71	0,46	0,90	0,30	0,42	0,51	0,81	0,39	0,77	0,43	3,897	0,004*
Bilgisayarı başlatabilir, bir kullanıcı adı ve parola kullanarak güvenli bir şekilde oturumu açma	0,98	0,12	1,00	0,00	1,00	0,00	0,99	0,09	0,96	0,20	0,521	0,720
Bilgisayarı yeniden başlatma ve kapatma	0,98	0,12	1,00	0,00	1,00	0,00	1,00	0,00	1,00	0,00	0,694	0,596
Yanıt vermeyen bir uygulamayı kapatma	0,98	0,15	0,97	0,18	1,00	0,00	1,00	0,00	1,00	0,00	0,999	0,408
Bilgisayarın temel sistem bilgilerini görüntüleme	0,86	0,35	0,94	0,25	0,92	0,29	0,89	0,32	0,92	0,27	0,553	0,697
İstenilen dosya ve bilgiyi yükleme ve indirme	0,91	0,29	1,00	0,00	1,00	0,00	0,94	0,24	1,00	0,00	1,637	0,165
Masaüstü simgelerini oluşturma	0,80	0,40	0,97	0,18	0,50	0,52	0,90	0,30	0,92	0,27	5,609	0,000*
Gerektiğinde görev yöneticisini kullanma	0,73	0,45	0,90	0,30	0,25	0,45	0,86	0,35	0,81	0,40	7,871	0,000*
Verilere ulaşmak için arama motorunu kullanma	0,95	0,22	1,00	0,00	0,92	0,29	0,96	0,21	0,96	0,20	0,522	0,719
İhtiyaç durumunda yardım tuşunu kullanma	0,74	0,44	0,97	0,18	0,42	0,51	0,91	0,28	0,85	0,37	8,363	0,000*
Bir köprüyü etkinleştirme	0,39	0,49	0,74	0,44	0,25	0,45	0,54	0,50	0,54	0,51	4,660	0,001*
Kullanmak istenilen yazıcıyı, yüklü yazıcı listesinden değiştirme	0,86	0,35	0,97	0,18	0,92	0,29	0,84	0,37	0,88	0,33	0,945	0,438
Bilgisayardan yazıcı ile çıktı alma	0,97	0,17	0,97	0,18	1,00	0,00	0,95	0,21	1,00	0,00	0,465	0,761
Bir pencereyi daraltıp, genişletip, eski haline getirip, yeniden boyutlandırabilir taşıyıp, kapatma	0,95	0,21	0,97	0,18	1,00	0,00	0,95	0,23	1,00	0,00	0,527	0,716
Bir uygulamayı açma	0,99	0,09	1,00	0,00	1,00	0,00	0,99	0,09	1,00	0,00	0,141	0,967
Bir dosyayı açıp kapama	0,98	0,12	0,97	0,18	1,00	0,00	1,00	0,00	1,00	0,00	0,898	0,466
Yeni bir dosya oluşturma	0,96	0,19	1,00	0,00	1,00	0,00	0,96	0,19	1,00	0,00	0,656	0,623
Açık dosyalar arasında geçiş yapma	0,97	0,17	1,00	0,00	1,00	0,00	0,96	0,21	1,00	0,00	0,736	0,568

Tablo.6.12.Çalışma Pozisyonuna Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi – DEVAM

	Çalışma pozisyonu										Karşılaştırma Testi	
	Servis Hemşiresi		Sorumlu/Yönetici Hemşire		Poliklinik Hemşiresi		Yoğun bakım hemşiresi		Diğer			
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	F	p
Bir metni düzenlerken uygun program(Word,excel,power gibi) kullanma	0,86	0,35	0,94	0,25	0,42	0,51	0,96	0,21	0,96	0,20	10,22	0,000*
Dosyalar arasında dosyaları kopyalayıp yapıştırma	0,96	0,19	1,00	0,00	1,00	0,00	0,98	0,13	1,00	0,00	0,788	0,533
Dosyaları sıralama	0,89	0,32	0,97	0,18	0,92	0,29	0,96	0,21	0,96	0,20	1,483	0,207
Dosyaları ve klasörleri yeniden adlandırma	0,92	0,27	1,00	0,00	0,92	0,29	0,96	0,21	0,92	0,27	0,848	0,496
Yazım denetimi aracı kullanıp ve yazım hatalarını düzeltme	0,83	0,37	1,00	0,00	0,75	0,45	0,86	0,35	0,92	0,27	2,012	0,093
Dosyaları, geri dönüşüm kutusundan /çöp kutusundan geri yükleme	0,92	0,28	0,97	0,18	0,75	0,45	0,95	0,22	0,88	0,33	1,908	0,109
Belirli sürücüler, klasörleri anti-virüs yazılımı kullanarak tarama	0,76	0,43	0,87	0,34	0,50	0,52	0,89	0,32	0,85	0,37	3,910	0,004*
Dosyayı bir sürücüdeki hedef klasöre kaydetme	0,85	0,36	0,90	0,30	0,83	0,39	0,94	0,24	1,00	0,00	2,283	0,060
Araç çubuklarını görüntüleme/gizleme	0,80	0,40	0,97	0,18	0,75	0,45	0,90	0,30	0,96	0,20	3,068	0,017*
Bir web sayfasını bir pencerede yeni bir sekme açma	0,90	0,30	1,00	0,00	0,83	0,39	0,96	0,18	0,96	0,20	2,207	0,068
Sosyal ağ siteleri, İnternet forumları, sohbet odaları, online bilgisayar oyunları kullanma	0,85	0,36	0,90	0,30	0,58	0,51	0,96	0,18	0,96	0,20	5,989	0,000*
Kimlik avı dolandırıcılığı hakkında bilgi sahibi olma	0,47	0,50	0,81	0,40	0,08	0,29	0,67	0,47	0,65	0,49	7,811	0,000*
İnternet kullanımında etik kurallarını bilme ve uygulama	0,76	0,43	0,97	0,18	0,50	0,52	0,85	0,36	0,85	0,37	4,197	0,003*
Gelen e postalara cevap verebilir ,e postama verilen cevapları okuma	0,95	0,22	0,97	0,18	1,00	0,00	0,96	0,18	0,96	0,20	0,280	0,891
E-postayı gönderebilme	0,96	0,19	1,00	0,00	1,00	0,00	1,00	0,00	1,00	0,00	1,759	0,137
E-postada kime(to), bilgi(cc), gizli bilgi(Bcc) alanlarının doldurma	0,64	0,48	0,97	0,18	0,25	0,45	0,77	0,42	0,88	0,33	8,828	0,000*
E-postaya bir dosyayı Ekleyebilir ve kaldırma	0,84	0,37	0,97	0,18	0,92	0,29	0,97	0,16	1,00	0,00	4,740	0,001*
Bir e-postanın taslaklara kaydetme	0,88	0,33	1,00	0,00	0,83	0,39	0,96	0,18	0,96	0,20	2,885	0,023*
E- postaya gönderirken önem derecesi ekleme	0,67	0,47	0,94	0,25	0,50	0,52	0,80	0,40	0,77	0,43	4,000	0,004*
Bir e-postayla bayrak işareti koyabilir ve kaldırma	0,68	0,47	0,90	0,30	0,50	0,52	0,78	0,42	0,88	0,33	3,777	0,005*
Bir e-postayı okundu, okunmamış olarak işaretleme	0,85	0,36	1,00	0,00	0,92	0,29	0,96	0,18	0,96	0,20	3,867	0,004*
Gönderen, konu ve e-posta içeriğine göre bir e-posta arama	0,83	0,38	0,97	0,18	0,83	0,39	0,91	0,28	0,92	0,27	1,917	0,107
E- posta sayfasına kişi bilgilerini kaydedip silme	0,85	0,36	1,00	0,00	0,75	0,45	0,90	0,30	0,92	0,27	2,184	0,071

Tablo.6.11.göre çalışma pozisyonu farklı hemşireler arasında temel bilgisayar becerilerinin ifadelerine bakıldığında sorumlu hemşire pozisyonunda çalışanların temel becerilerde kendilerini daha yeterli buldukları görülmektedir, diğer pozisyonlara göre istatistiksel anlamlı fark vardır($p<0,05$).

Tablo.6.13. Çalıştığı Kuruma Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi

	Çalışılan kurum										Karşılaştırma Testi	
	Devlet Hastanesi		Özel Hastane		Eğitim Araştırma hastanesi		Üniversite Hastanesi		Diğer			
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	F	p
Bilgisayarın donanım birimlerini bilme	0,64	0,49	0,73	0,45	0,77	0,42	0,82	0,39	1,00	0,00	1,762	0,136
Bilgisayarı başlatabilir, bir kullanıcı adı ve parola kullanarak güvenli bir şekilde oturumu açma	1,00	0,00	1,00	0,00	0,98	0,13	0,98	0,14	1,00	0,00	0,374	0,827
Bilgisayarı yeniden başlatma ve kapatma	1,00	0,00	1,00	0,00	0,99	0,07	0,98	0,14	1,00	0,00	0,514	0,725
Yanıt vermeyen bir uygulamayı kapatma	1,00	0,00	1,00	0,00	0,98	0,15	1,00	0,00	1,00	0,00	0,719	0,580
Bilgisayarın temel sistem bilgilerini görüntüleme	0,86	0,35	0,94	0,24	0,87	0,33	0,88	0,33	1,00	0,00	0,557	0,694
İstenilen dosya ve bilgiyi yükleme ve indirme	0,98	0,15	1,00	0,00	0,93	0,26	0,90	0,31	1,00	0,00	1,376	0,242
Masaüstü simgelerini oluşturma	0,70	0,46	0,91	0,29	0,85	0,36	0,94	0,24	1,00	0,00	3,221	0,013*
Gerektiğinde görev yöneticisini kullanma	0,59	0,50	0,88	0,33	0,77	0,42	0,92	0,28	0,86	0,38	4,325	0,002*
Verilere ulaşmak için arama motorunu kullanma	0,95	0,21	1,00	0,00	0,94	0,24	0,98	0,14	1,00	0,00	0,895	0,467
İhtiyaç durumunda yardım tuşunu kullanma	0,73	0,45	0,94	0,24	0,80	0,40	0,88	0,33	1,00	0,00	2,275	0,061
Bir köprüyü etkinleştirme	0,33	0,47	0,67	0,48	0,49	0,50	0,49	0,51	0,57	0,53	2,266	0,062
Kullanmak istenilen yazıcıyı ,yükli yazıcı listesinden değiştirme	0,91	0,29	0,91	0,30	0,85	0,36	0,88	0,33	0,86	0,38	0,442	0,778
Bilgisayardan yazıcı ile çıktı alma	0,95	0,21	0,97	0,18	0,97	0,17	0,96	0,20	1,00	0,00	0,168	0,955
Bir pencereyi daraltıp, genişletip, eski haline getirip, yeniden boyutlandırabilir taşıyıp , kapatma	0,93	0,26	1,00	0,00	0,94	0,23	1,00	0,00	1,00	0,00	1,369	0,245
Bir uygulamayı açma	0,98	0,15	1,00	0,00	0,99	0,07	1,00	0,00	1,00	0,00	0,627	0,643

Tablo.6.13. Çalıştığı Kuruma Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi – DEVAM

	Çalışılan kurum										Karşılaştırma Testi	
	Devlet Hastanesi		Özel Hastane		Eğitim Araştırma hastanesi		Üniversite Hastanesi		Diğer			
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	F	p
Bir dosyayı açıp kapama	1,00	0,00	0,97	0,17	0,99	0,10	1,00	0,00	1,00	0,00	0,616	0,652
Dosyaları, klasörleri geri dönüşüm kutusundan /çöp kutusundan geri yükleme	0,91	0,29	1,00	0,00	0,89	0,31	1,00	0,00	1,00	0,00	2,634	0,034*
Belirli sürücülerini, klasörlerini anti-virüs yazılımını kullanarak tarama	0,64	0,49	0,94	0,24	0,81	0,39	0,90	0,31	0,86	0,38	3,862	0,004*
Dosyayı bir sürücüdeki hedef klasöre kaydetme	0,86	0,35	0,97	0,17	0,90	0,31	0,88	0,33	1,00	0,00	0,862	0,487
Araç çubuklarını görüntüleme/gizleme	0,75	0,44	0,94	0,24	0,87	0,33	0,90	0,31	0,86	0,38	1,819	0,125
Bir web sayfasını bir pencerede yeni bir sekme açma	0,91	0,29	0,97	0,17	0,95	0,23	0,90	0,31	1,00	0,00	0,774	0,542
Sosyal ağ siteleri, İnternet forumları, sohbet odaları, online bilgisayar oyunları kullanma	0,82	0,39	0,88	0,33	0,89	0,31	0,98	0,14	1,00	0,00	1,885	0,113
Kimlik avı dolandırıcılığı hakkında bilgi sahibi olma	0,43	0,50	0,52	0,51	0,60	0,49	0,63	0,49	0,86	0,38	1,876	0,115
İnternet kullanımında etik kurallarını bilme ,uygulama	0,66	0,48	0,76	0,44	0,81	0,39	0,94	0,24	1,00	0,00	3,618	0,007*
Gelen e postalara cevap verebilir ,e postama verilen cevapları okuma	0,98	0,15	0,97	0,17	0,95	0,23	0,98	0,14	1,00	0,00	0,534	0,711
E-postayı gönderebilme	0,98	0,15	1,00	0,00	0,98	0,15	1,00	0,00	1,00	0,00	0,494	0,740
E-postada kime(to), bilgi(cc), gizli bilgi(Bcc) ve konu alanlarının doldurma	0,70	0,46	0,67	0,48	0,75	0,43	0,67	0,47	0,86	0,38	0,603	0,661
E-postaya bir dosyayı Ekleyebilir ve kaldırma	0,93	0,25	0,94	0,24	0,91	0,28	0,90	0,31	1,00	0,00	0,313	0,869
Bir e-postanın taslaklara kaydetme	0,86	0,35	0,97	0,17	0,93	0,25	0,94	0,24	0,86	0,38	1,064	0,375
E- postaya gönderirken önem derecesi ekleme	0,66	0,48	0,73	0,45	0,74	0,44	0,82	0,39	0,86	0,38	0,878	0,477
Bir e-postayla bayrak işareti koyabilir ve kaldırma	0,64	0,49	0,76	0,44	0,77	0,42	0,76	0,43	0,71	0,49	0,860	0,488
Bir e-postayı okundu, okunmamış olarak işaretleme	0,93	0,25	0,91	0,29	0,92	0,28	0,90	0,31	1,00	0,00	0,254	0,907
Gönderen, konu ve e-posta içeriğine göre e-posta arama	0,80	0,41	0,91	0,29	0,88	0,33	0,92	0,28	1,00	0,00	1,217	0,303
E- posta sayfasına kişi bilgilerini kaydedip silme	0,80	0,41	0,91	0,29	0,89	0,32	0,94	0,24	1,00	0,00	1,505	0,200

Tablo.6.13. Çalıştığı Kuruma Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi – DEVAM

	Çalışılan kurum										Karşılaştırma Testi	
	Devlet Hastanesi		Özel Hastane		Eğitim Araştırma hastanesi		Üniversite Hastanesi		Diğer			
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	F	p
Yeni bir dosya oluşturma	0,98	0,15	1,00	0,00	0,96	0,21	1,00	0,00	1,00	0,00	1,043	0,385
Açık dosyalar arasında geçiş yapma	1,00	0,00	0,91	0,29	0,97	0,18	1,00	0,00	1,00	0,00	1,922	0,107
Dosyalar arasında dosyaları kopyalayıp yapıştırma	1,00	0,00	1,00	0,00	0,96	0,19	1,00	0,00	1,00	0,00	1,292	0,273
Dosyaları sıralama	0,95	0,21	1,00	0,00	0,91	0,29	0,92	0,28	1,00	0,00	1,214	0,305
Dosyaları ve klasörleri yeniden adlandırma	0,93	0,25	0,97	0,17	0,93	0,25	0,96	0,20	1,00	0,00	0,367	0,832
Bir metini düzenlerken, uygun program (Word,excel,power point gibi) kullanma	0,75	0,44	0,94	0,24	0,90	0,30	0,94	0,24	1,00	0,00	3,110	0,016*
Yeni bir dosya oluşturma	0,98	0,15	1,00	0,00	0,96	0,21	1,00	0,00	1,00	0,00	1,043	0,385
Açık dosyalar arasında geçiş yapma	1,00	0,00	0,91	0,29	0,97	0,18	1,00	0,00	1,00	0,00	1,922	0,107

Örnekleme temel bilgisayar becerilerinden masaüstü simgelerini oluşturma, gerektiğinde görev yöneticisini kullanma, bir metni düzenlerken, uygun programı kullanma, dosyaları, klasörleri geri dönüşüm kutusundan /çöp kutusundan geri yükleme, belirli sürücülerini, klasörleri anti-virüs yazılımını kullanarak tarama, internet kullanımında etik kurallarını bilirim ve uygulama gibi temel becerilerde özellikle üniversite hastanesinde çalışanların kendilerini daha yeterli buldukları görülmektedir($p < 0,05$).

Tablo.6.14. Hemşirelik Bilişimi İle İlgili Eğitim Alma Durumuna Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi

	Hemşirelik bilişimi ile ilgili eğitim/egitimler aldınız mı?				Karşılaştırma Testi	
	Evet		Hayır		t	p
	X	ss	X	ss		
Bilgisayarın donanım birimlerini bilme	0,88	0,33	0,65	0,48	5,113	0,000*
Bilgisayarı başlatabilir, bir kullanıcı adı ve parola kullanarak güvenli bir şekilde oturumu açma	0,99	0,12	0,99	0,11	-0,077	0,938
Bilgisayarı yeniden başlatma ve kapatma	0,99	0,08	0,99	0,08	-0,059	0,953
Yanıt vermeyen bir uygulamayı kapatma	1,00	0,00	0,98	0,16	2,019	0,045*
Bilgisayarın temel sistem bilgilerini görüntüleme	0,93	0,25	0,84	0,37	2,795	0,006*
İstenilen dosya ve bilgiyi yükleme ve indirme	0,95	0,22	0,93	0,25	0,566	0,572
Masaüstü simgelerini oluşturma	0,94	0,24	0,77	0,42	4,403	0,000*
Gerektiğinde görev yöneticisini kullanma	0,89	0,32	0,68	0,47	4,608	0,000*
Verilere ulaşmak için arama motorunu kullanma	0,96	0,20	0,95	0,22	0,401	0,689
İhtiyaç durumunda yardım tuşunu kullanma	0,89	0,31	0,75	0,43	3,436	0,001*
Bir köprüyü etkinleştirme	0,53	0,50	0,44	0,50	1,620	0,106
Kullanmak istenilen yazıcıyı, yüklü yazıcı listesinden değiştirme	0,89	0,32	0,85	0,36	1,087	0,278
Bilgisayardan yazıcı ile çıktı alma	0,97	0,16	0,96	0,19	0,558	0,577
Bir pencereyi daraltıp, genişletip, eski haline getirip, yeniden boyutlandırabilir taşıyıp, kapatma	0,99	0,12	0,93	0,25	2,458	0,015*
Bir uygulamayı açma	0,99	0,08	0,99	0,08	-0,045	0,964
Açık dosyalar arasında geçiş yapma	0,99	0,11	0,96	0,20	1,630	0,104
Dosyalar arasında dosyaları kopyalayıp yapıştırma	0,98	0,14	0,98	0,16	0,288	0,773
Dosyaları sıralama	0,94	0,24	0,91	0,28	0,939	0,349
Dosyaları ve klasörleri yeniden adlandırma	0,98	0,14	0,91	0,29	2,858	0,005*
Bir metni düzenlerken, uygun program (Word, excel,power point gibi) kullanma	0,95	0,22	0,84	0,37	3,125	0,002*
Bir dosyayı açıp kapama	1,00	0,00	0,98	0,13	1,743	0,083
Yeni bir dosya oluşturma	0,97	0,16	0,97	0,17	0,221	0,826

*p<0,05 anlamlı fark var p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo.6.14.Hemşirelik Bilişimi İle İlgili Eğitim Alma Durumuna Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin İncelenmesi - DEVAM

	Hemşirelik bilişimi ile ilgili eğitim/egitimler aldınız mı?				Karşılaştırma Testi	
	Evet		Hayır		t	p
	X	ss	X	ss		
Yazım denetimi aracı kullanıp ve yazım hatalarını düzeltme	0,87	0,34	0,86	0,35	0,224	0,823
Dosyaları, klasörleri geri dönüşüm kutusundan /çöp kutusundan geri yükleme	0,95	0,22	0,90	0,30	1,523	0,129
Belirli sürücülerini, klasörlerini anti-virüs yazılımı kullanarak tarama	0,86	0,35	0,77	0,42	2,157	0,032*
Dosyayı bir sürücüdeki hedef klasöre kaydetme	0,94	0,24	0,86	0,35	2,434	0,016*
Araç çubuklarını görüntüleme/gizleme	0,88	0,32	0,85	0,35	0,729	0,467
Bir web sayfasını bir pencerede yeni bir sekme açma	0,95	0,22	0,93	0,26	0,748	0,455
Sosyal ağ siteleri, İnternet forumları, , online bilgisayar oyunları kullanma	0,94	0,24	0,85	0,35	2,586	0,010*
Kimlik avı dolandırıcılığı hakkında bilgi sahibi olma	0,64	0,48	0,52	0,50	2,167	0,031*
İnternet kullanımında etik kurallarını bilme ve uygulama	0,89	0,32	0,74	0,44	3,501	0,001*
Gelen e postalara cevap verebilir ,e postama verilen cevapları okuma	0,97	0,16	0,95	0,23	1,293	0,197
E-postayı gönderebilirim?	0,99	0,08	0,98	0,15	1,295	0,197
E-postada kime(to), bilgi(cc), gizli bilgi (Bcc) ve konu alanlarının doldurma	0,78	0,41	0,67	0,47	2,252	0,025*
E-postaya bir dosyayı Ekleyebilir ve kaldırma	0,93	0,26	0,91	0,29	0,616	0,539
Bir e-postanın taslaklara kaydetme	0,94	0,24	0,91	0,28	0,893	0,373
E- postaya gönderirken önem derecesi ekleme	0,83	0,38	0,66	0,47	3,421	0,001*
Bir e-postayla bayrak işareti koyabilir ve kaldırma	0,80	0,40	0,70	0,46	2,218	0,027*
Bir e-postayı okundu, okunmamış olarak işaretleme	0,95	0,21	0,88	0,32	2,302	0,022*
Gönderen, konu ve e-posta içeriğine göre bir e-posta arama	0,92	0,27	0,84	0,37	2,207	0,028*
E- posta sayfasına kişi bilgilerini kaydedip silme	0,95	0,22	0,83	0,38	3,411	0,001*

Tablo.6.14. göre Bilişim eğitimi alanların kendilerini temel bilgisayar becerilerinde daha iyi buldukları görülmektedir. Özellikle; donanım kullanma (masa üstü donanımla gibi) ve e-posta işlemlerinde istatistiksel olarak anlamlı fark vardır ($p < 0,05$).

Tablo.6.15. Hemşirelik Bilişim ile ilgili Alınan Eğitim Türünün Temel Bilgisayar Becerilerinin Göre Karşılaştırılması

	Hemşirelik bilişim ile ilgili hangi program kapsamında eğitim/egitimlere katıldınız?								Karşılaştırma Testi	
	Hizmet içi eğitim		Sertifika programı/Kurs/Seminer		Sempozyum/Kongre		Klinik Oryantasyon			
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	F	p
Bilgisayarın donanım birimlerini bilme	0,88	0,32	0,71	0,47	1,00	0,00	0,93	0,26	2,615	0,053
Bilgisayarı başlatabilir, bir kullanıcı adı ve parola kullanarak güvenli bir şekilde oturumu açma	1,00	0,00	0,88	0,33	1,00	0,00	1,00	0,00	5,753	0,001*
Bilgisayarı yeniden başlatma ve kapatma	0,99	0,10	1,00	0,00	1,00	0,00	1,00	0,00	0,164	0,921
Yanıt vermeyen bir uygulamayı kapatma	1,00	0,00	1,00	0,00	1,00	0,00	1,00	0,00	-	-
Bilgisayarın temel sistem bilgilerini görüntüleme	0,93	0,25	0,94	0,24	0,88	0,33	1,00	0,00	0,624	0,601
İstenilen dosya ve bilgiyi yükleme ve indirme	0,95	0,22	0,88	0,33	0,94	0,24	1,00	0,00	0,781	0,506
Masaüstü simgelerini oluşturma	0,95	0,22	0,88	0,33	0,88	0,33	1,00	0,00	1,089	0,356
Gerektiğinde görev yöneticisini kullanma	0,88	0,32	0,88	0,33	1,00	0,00	0,80	0,41	1,107	0,349
Verilere ulaşmak için arama motorunu kullanma	0,96	0,20	0,88	0,33	1,00	0,00	1,00	0,00	1,366	0,255
İhtiyaç durumunda yardım tuşunu kullanma	0,88	0,32	0,82	0,39	1,00	0,00	0,94	0,25	1,126	0,341
Bir köprüyü etkinleştirme	0,49	0,50	0,47	0,51	0,82	0,39	0,56	0,51	2,324	0,077
Kullanmak istenilen yazıcıyı ,yüklü yazıcı listesinden değiştirme	0,88	0,32	0,88	0,33	1,00	0,00	0,81	0,40	1,028	0,382
Bilgisayardan yazıcı ile çıktı alma	0,98	0,14	1,00	0,00	0,88	0,33	1,00	0,00	2,198	0,091
Bir pencereyi daraltıp, genişletip, eski haline getirip, yeniden boyutlandırabilir taşıyıp , kapatma	0,99	0,10	1,00	0,00	1,00	0,00	0,94	0,25	1,123	0,342
Bir uygulamayı açma	1,00	0,00	1,00	0,00	0,94	0,24	1,00	0,00	2,738	0,046*
Bir dosyayı açıp kapama	1,00	0,00	1,00	0,00	1,00	0,00	1,00	0,00	-	-
Yeni bir dosya oluşturma	0,97	0,17	1,00	0,00	0,94	0,24	1,00	0,00	0,533	0,661
Dosyalar arasında dosyaları kopyalayıp yapıştırma	0,98	0,14	1,00	0,00	1,00	0,00	0,94	0,25	0,724	0,539
Dosyaları sıralama	0,92	0,27	0,94	0,24	1,00	0,00	1,00	0,00	0,910	0,438
Dosyaları ve klasörleri yeniden adlandırma	0,97	0,17	1,00	0,00	1,00	0,00	1,00	0,00	0,492	0,689
Bir metni düzenlerken ,uygun program(Word,excel gibi)kullanma	0,92	0,27	1,00	0,00	1,00	0,00	1,00	0,00	1,381	0,251
Açık dosyalar arasında geçiş yapma	1,00	0,00	1,00	0,00	0,88	0,33	1,00	0,00	5,842	0,001*

Tablo.6.15. Hemşirelik Bilişim ile ilgili Alınan Eğitim Türünün Temel Bilgisayar Becerilerinin Göre Karşılaştırılması-DEVAM

	Hemşirelik bilişim ile ilgili hangi program kapsamında eğitim/egitimlere katıldınız?								Karşılaştırma Testi	
	Hizmet içi eğitim		Sertifika programı/Kurs/ Seminer		Sempozyum/ Kongre		Klinik Oryantasyon			
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	F	p
Yazım denetimi aracı kullanıp ve yazım hatalarını düzeltme	0,87	0,34	0,76	0,44	0,88	0,33	0,94	0,25	0,762	0,517
Dosyaları, klasörleri geri dönüşüm kutusundan /çöp kutusundan geri yükleme	0,95	0,22	0,82	0,39	1,00	0,00	1,00	0,00	2,413	0,069
Belirli sürücülerini, klasörlerini anti-virüs yazılımı kullanarak tarama	0,84	0,37	0,82	0,39	0,94	0,24	0,94	0,25	0,717	0,543
Dosyayı bir sürücüdeki hedef klasöre kaydetme	0,92	0,27	0,94	0,24	1,00	0,00	1,00	0,00	0,910	0,438
Araç çubuklarını görüntüleme/gizleme	0,86	0,35	0,88	0,33	1,00	0,00	0,88	0,34	0,871	0,458
Bir web sayfasını bir pencerede yeni bir sekme açma	0,92	0,27	1,00	0,00	1,00	0,00	1,00	0,00	1,381	0,251
Sosyal ağ siteleri, İnternet forumları, sohbet odaları, online oyunları kullanma	0,91	0,29	1,00	0,00	1,00	0,00	1,00	0,00	1,570	0,199
Kimlik avı dolandırıcılığı hakkında bilgi sahibi olma	0,63	0,49	0,59	0,51	0,82	0,39	0,56	0,51	1,048	0,373
İnternet kullanımında etik kurallarını bilme ve uygulama	0,90	0,30	0,88	0,33	0,88	0,33	0,81	0,40	0,369	0,775
Gelen e postalara cevap verebilir ,e postama verilen cevapları okuma	0,99	0,10	0,88	0,33	1,00	0,00	0,94	0,25	2,703	0,048*
E-postayı gönderme	0,99	0,10	1,00	0,00	1,00	0,00	1,00	0,00	0,161	0,923
E-postada kime(to), bilgi(cc), gizli bilgi(Bcc) ve konu alanlarının doldurma	0,75	0,43	0,76	0,44	1,00	0,00	0,75	0,45	1,789	0,152
E-postaya bir dosyayı Ekleyebilir ve kaldırma	0,90	0,30	0,94	0,24	1,00	0,00	1,00	0,00	1,204	0,310
Bir e-postanın taslaklara kaydetme	0,93	0,25	0,88	0,33	1,00	0,00	1,00	0,00	1,089	0,356
E- postaya gönderirken önem derecesi ekleme	0,82	0,38	0,88	0,33	0,88	0,33	0,75	0,45	0,461	0,710
Bir e-postayla bayrak işareti koyabilir ve kaldırma	0,79	0,41	0,82	0,39	0,88	0,33	0,75	0,45	0,345	0,793
Bir e-postayı okundu, okunmamış olarak işaretleme	0,94	0,24	1,00	0,00	1,00	0,00	0,94	0,25	0,697	0,555
Gönderen, konu ve e-posta içeriğine göre bir e-posta arama	0,90	0,30	0,94	0,24	0,94	0,24	1,00	0,00	0,682	0,565
E- posta sayfasına kişi bilgilerini kaydedip silme	0,94	0,24	0,94	0,24	1,00	0,00	0,94	0,25	0,349	0,790

Bilgisayarı başlatma, bir kullanıcı adı ve parola kullanarak güvenli bir şekilde oturumu açma da sempozyum eğitim alanlar, bir uygulamayı açma, açık dosyalar arasında geçiş yapma, gelen e postalara cevap vermede ve okumada kursta eğitim alanlar açısından farklılık görülmektedir.

Tablo.6.16. Cinsiyete Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi

	Cinsiyet				Karşılaştırma Testi	
	Kadın		Erkek		t	p
	X	ss	X	ss		
Gerekli olan bilginin kapsamını belirleme						
Ulaşılmak istenilen bilgiyi belirleyebilme	0,96	0,21	0,89	0,32	1,052	0,302
Bilgiye ne kadar ihtiyacım olduğunu bilme	0,96	0,19	0,89	0,32	1,166	0,254
Gerekli bilgiye ulaşmak için maliyeti dikkate alma	0,83	0,37	0,74	0,45	1,050	0,302
Bilgiye hangi yollarla ulaşacağımı bilme	0,89	0,31	0,78	0,42	1,376	0,179
Ulaşılan bilginin kaynak türlerini bilme	0,85	0,36	0,67	0,48	1,909	0,066
Ulaşılan bilginin temel kavramlarını bilme	0,84	0,36	0,59	0,50	2,550	0,016*
İhtiyacı olan bilgilere etkin ve verimli bir şekilde ulaşın						
Belirli bir bilgiye ulaşmak için ihtiyaca uygun kaynakları belirleme	0,82	0,38	0,70	0,47	1,260	0,218
En uygun araştırma yöntemini seçme(saha çalışması, deney vs)	0,74	0,44	0,67	0,48	0,787	0,432
İnternet arama motorlarını kullanırken anahtar ve eş anlamlı kelimeleri nasıl kullanıldığını bilme	0,83	0,38	0,74	0,45	0,971	0,339
Belirli bir bilgiye ulaşırken yazarını, başlığını ve basım evini tanıma	0,75	0,43	0,56	0,51	1,974	0,058
Bilgiye elektronik olarak erişmek için arama motorları, veri tabanı(CINAHL, EBSCO, PUBMED vb.) kullanma	0,47	0,50	0,37	0,49	1,045	0,304
Ulaşılan bilgi kaynaklarından, gerekli olan bilgileri çıkarmak için en uygun teknolojik materyali seçme	0,91	0,29	0,67	0,48	2,590	0,015*
Bilgiyi ve kaynaklarını eleştirel olarak değerlendirme						
Bilginin temel özelliklerini, önemini ve çelişkilerini belirlemek için yeni bilgi ile önceki bilgiyi karşılaştırma	0,84	0,37	0,63	0,49	2,174	0,038*
Elde edilen bilgiyi okuyup temel fikrini ifade etme	0,88	0,33	0,56	0,51	3,219	0,003*
Ulaşılan bilgi kaynaklarını anlarım ve değerlendirme	0,86	0,35	0,67	0,48	2,059	0,049*
Elde edilen bilginin ihtiyacı karşılayıp karşılamadığını belirleme	0,85	0,35	0,48	0,51	3,726	0,001*
Yeni ulaşılan bilgiyi mevcut bilgilerle birleştirme	0,86	0,35	0,70	0,47	1,719	0,096
Ulaşılan bilgiyi ve kaynağını geçerlilik, güvenilirlik, güncellik, objektif ve bakış açısı bakımından değerlendirme	0,81	0,39	0,56	0,51	2,573	0,015*
Ulaşılan literatürde farklı düşüncelerini araştırır, bunları benimsemek veya reddetmek konusunda karar verme	0,79	0,41	0,63	0,49	1,630	0,114

Tablo.6.15. Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması –DEVAM

	Cinsiyet				Karşılaştırma Testi	
	Kadın		Erkek		t	p
	X	ss	X	ss		
Kaynakların ulaşılacak istenilen bilgiye uygunluğunu, yayın tarihini, amacını ve hedef kitleyi inceleyerek değerlendirme	0,78	0,41	0,59	0,50	1,906	0,066
Değerlendirilen bilgiyi kullanma						
Elde edilen bilgiyi değerlendirip, alternatif stratejiler geliştirme	0,81	0,39	0,59	0,50	2,226	0,034*
Elde edilen bilgileri amaca uygun ve kullanışlı bir şekilde düzelterek argüman oluşturma	0,78	0,41	0,59	0,50	1,906	0,066
Elde edilen bilgiyi veya performansı başkalarına uygun formatla etkin bir şekilde iletme	0,79	0,41	0,59	0,50	2,012	0,053
Bilgiyi kullanmada etik ve yasal düzenlemeyi kabul etme						
İfade özgürlüğü, farklı görüşler ve sansür ile ilgili konuları bilme	0,73	0,45	0,59	0,50	1,342	0,190
İntihalden kaçınmak için kullanılan bilginin orijinal kaynaklarını doğru şekilde gösterme	0,72	0,45	0,56	0,51	1,626	0,114
Telif hakkı olan bilgi materyalini izin alarak kullanma	0,73	0,44	0,56	0,51	1,730	0,094
Elektronik ortam ve yazılı kaynakları, gizlilik ve güvenlik konularına dikkat etme	0,82	0,39	0,59	0,50	2,262	0,031*

Örnekteki kadın hemşirelerin bilgi okuryazarlığı becerileri açısından daha yeterli oldukları görülmektedir $p < 0,05$.

Tablo.6.17. Yaş Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi

	Yaş						Karşılaştırma Testi	
	30 yaşından küçük		30-39 yaşında		40 ve daha büyük			
	X	ss	X	ss	X	ss	F	p
Gerekli bilgilerin kapsamını belirleme								
Ulaşılmak istenilen bilgiyi belirleyebilme	0,96	0,21	0,93	0,26	1,00	0,00	1,299	0,274
Bilgiye ne kadar ihtiyacım olduğunu bilme	0,96	0,19	0,95	0,21	0,92	0,27	0,420	0,658
Gerekli bilgiye ulaşmak için maliyeti dikkate alma	0,86	0,35	0,80	0,41	0,77	0,43	1,203	0,302
Bilgiye hangi yollarla ulaşacağımı bilme	0,90	0,30	0,87	0,34	0,85	0,37	0,559	0,573
Ulaşılan bilginin kaynak türlerini bilme	0,86	0,35	0,81	0,39	0,73	0,45	1,675	0,189
Ulaşılan bilginin temel kavramlarını bilme	0,88	0,33	0,77	0,42	0,73	0,45	3,402	0,035*
İhtiyacı olan bilgilere etkin ve verimli bir şekilde ulaşın								
Belirli bir bilgiye ulaşmak için ihtiyaca uygun kaynakları belirleme	0,87	0,34	0,76	0,43	0,65	0,49	4,800	0,009*
En uygun araştırma yöntemini seçme(saha çalışması, deney vs)	0,77	0,42	0,70	0,46	0,62	0,50	1,745	0,176
İnternet arama motorlarını kullanırken anahtar ve eş anlamlı kelimeleri nasıl kullanıldığını bilme	0,84	0,36	0,81	0,39	0,69	0,47	1,759	0,174
Belirli bir bilgiye ulaşırken yazarını, başlığını ve basım evini tanıma	0,78	0,41	0,72	0,45	0,54	0,51	3,615	0,028*
Bilgiye elektronik olarak erişmek için, veri tabanı(CINAHL, EBSCO, PUBMED vb.) kullanma	0,53	0,50	0,41	0,49	0,27	0,45	4,267	0,015*
Ulaşılan bilgi kaynaklarından, çıktı almak için en uygun teknolojik materyali seçme	0,95	0,22	0,87	0,33	0,58	0,50	17,513	0,000*
Bilgiyi ve kaynaklarını eleştirel olarak değerlendirme								
Bilginin temel özelliklerini, önemini ve çelişkilerini belirlemek için yeni bilgi ile önceki bilgiyi karşılaştırma	0,87	0,34	0,79	0,41	0,69	0,47	3,231	0,041*
Elde edilen bilgiyi okuyup temel fikrini ifade etme	0,91	0,28	0,82	0,39	0,58	0,50	10,957	0,000*
Ulaşılan bilgi kaynaklarını anlarım ve değerlendirme	0,91	0,29	0,82	0,39	0,58	0,50	10,212	0,000*
Elde edilen bilginin ihtiyacı karşılayıp karşılamadığını belirleme	0,86	0,35	0,80	0,41	0,69	0,47	2,710	0,068
Yeni ulaşılan bilgiyi mevcut bilgilerle birleştirme	0,89	0,32	0,82	0,39	0,73	0,45	2,772	0,064
Ulaşılan bilgiyi ve kaynağını geçerlilik, güvenilirlik, güncellik, objektif bakış açısı bakımından değerlendirme	0,85	0,36	0,74	0,44	0,65	0,49	4,198	0,016*

Tablo.6.17. Yaşa Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi – DEVAM

	Yaş						Karşılaştırma Testi	
	30 yaşından küçük		30-39 yaşında		40 ve daha büyük			
	X	ss	X	ss	X	ss	F	p
Ulaşılan literatürde farklı düşüncelerini araştırır, bunları benimsemek veya reddetmek konusunda karar verme	0,84	0,37	0,75	0,44	0,50	0,51	7,964	0,000*
Kaynakların ulaşılmak istenilen bilgiye uygunluğunu, yayın tarihini, amacını ve hedef kitleyi inceleyerek değerlendirme	0,82	0,39	0,76	0,43	0,46	0,51	8,283	0,000*
Değerlendirilen bilgiyi kullanma								
Elde edilen bilgiyi değerlendirip, alternatif stratejiler geliştirme	0,87	0,34	0,74	0,44	0,58	0,50	7,863	0,000*
Elde edilen bilgileri amaca uygun ve kullanışlı bir şekilde düzelterek argüman oluşturma	0,84	0,36	0,71	0,46	0,54	0,51	7,866	0,000*
Elde edilen bilgiyi veya performansı başkalarına uygun formatla etkin bir şekilde iletme	0,84	0,37	0,75	0,44	0,50	0,51	7,964	0,000*
Bilgiyi kullanmada etik ve yasal düzenlemeyi kabul etme								
İfade özgürlüğü, farklı görüşler ve sansür ile ilgili konuları bilme	0,77	0,42	0,69	0,46	0,46	0,51	5,488	0,005*
İntihalden kaçınmak için kullanılan bilginin orijinal kaynaklarını doğru şekilde gösterme	0,76	0,43	0,68	0,47	0,50	0,51	3,914	0,021*
Telif hakkı olan bilgi materyalini izin alarak kullanma	0,76	0,43	0,69	0,47	0,54	0,51	3,165	0,044*
Elektronik ortam ve yazılı kaynakları, gizlilik ve güvenlik konularına dikkat etme	0,88	0,33	0,73	0,44	0,62	0,50	7,541	0,001*

* $p < 0,05$ anlamlı fark var , $p > 0,05$ anlamlı fark yok

Bilgi okuryazarlığı yaşa göre karşılaştırıldığında 30 yaşın altında olan pediatri hemşirelerinin karşılaştırılmasında $p < 0,05$ anlamlı fark vardır. İstatistiksel olarak anlamlı fark yaratan becerilerin; ulaşılmak istenilen bilginin temel kavramlarını bilme, belirli bir bilgiye ulaşmak için ihtiyaca uygun kaynakları belirleyebilme, belirli bir bilgiye ulaşırken yazarını, başlığını ve basım evini tanımlayabilme, bilgiye elektronik olarak erişmek için arama motorları, veri tabanı kullanabilme, ulaşılan bilgi kaynaklarından, gerekli olan bilgileri çıkarmak için en uygun

teknolojik materyali seçme, bilginin temel özelliklerini, önemini ve çelişkilerini belirlemek için yeni bilgi ile önceki bilgiyi karşılaştırma, elde edilen bilgiyi okuyup temel fikrini ifade edebilme gibi araştırmaya yönelik özellikler olduğu görülmektedir (p<0,05).

Tablo. 6.18. Meslekte Toplam Çalışma Süresine Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi

	Meslekte toplam çalışma süresi										Karşılaştırma Testi	
	3 yıl ve daha az		4-6 yıl		7-9 yıl		10-15 yıl		16 yıl ve daha fazla		F	p
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss		
Gerekli bilginin kapsamını belirleme												
Ulaşılmak istenilen bilgiyi belirleyebilme	0,89	0,31	0,98	0,14	0,97	0,17	1,00	0,00	0,94	0,25	2,712	0,030*
Bilgiye ne kadar ihtiyacım olduğunu bilme	0,95	0,22	0,98	0,14	0,96	0,21	0,98	0,14	0,91	0,28	0,902	0,463
Gerekli bilgiye ulaşmak için maliyeti dikkate alma	0,81	0,39	0,87	0,34	0,88	0,32	0,87	0,34	0,68	0,47	2,501	0,043*
Bilgiye hangi yollarla ulaşacağımı bilme	0,92	0,28	0,87	0,34	0,91	0,29	0,94	0,23	0,72	0,45	3,940	0,004*
Ulaşılan bilginin kaynak türlerini bilme	0,87	0,33	0,87	0,34	0,85	0,36	0,87	0,34	0,64	0,49	3,878	0,004*
Ulaşılan bilginin temel kavramlarını bilme	0,88	0,32	0,87	0,34	0,91	0,29	0,76	0,43	0,60	0,50	6,653	0,000*
Erişilmek istenilen bilgiye etkin ve verimli bir şekilde ulaşabilme												
Belirli bir bilgiye ulaşmak için ihtiyaca uygun kaynakları belirleme	0,87	0,33	0,87	0,34	0,93	0,26	0,76	0,43	0,51	0,51	10,572	0,000*
En uygun araştırma yöntemini seçme(saha çalışması, deney vs)?	0,78	0,42	0,77	0,43	0,82	0,38	0,70	0,46	0,49	0,51	4,868	0,001*
İnternet arama motorlarını kullanırken anahtar ve eş anlamlı kelimeleri nasıl kullandığımı bilme	0,80	0,40	0,90	0,30	0,90	0,31	0,91	0,29	0,55	0,50	8,421	0,000*
Bilgiye ulaşırken yazarını, başlığını ve basım evini tanıma	0,76	0,43	0,75	0,44	0,85	0,36	0,76	0,43	0,49	0,51	5,253	0,000*
Bilgiye elektronik olarak erişmek için arama motorları, veri tabanı(CINAHL, EBSCO, PUBMED vb.) kullanma	0,49	0,50	0,56	0,50	0,59	0,50	0,39	0,49	0,21	0,41	5,130	0,001*
Ulaşılan bilgi kaynaklarından, gerekli olan bilgileri çıkarmak için en uygun teknolojik materyali seçme	0,94	0,24	0,92	0,27	0,96	0,21	0,93	0,26	0,62	0,49	11,903	0,000*
Bilgi kaynaklarını eleştirel olarak değerlendirme												
Bilginin temel özelliklerini, önemini ve çelişkilerini belirlemek için yeni bilgi ile önceki bilgiyi karşılaştırma	0,86	0,35	0,85	0,36	0,93	0,26	0,78	0,42	0,62	0,49	5,441	0,000*
Elde edilen bilgiyi okuyup temel fikrini ifade etme	0,91	0,29	0,85	0,36	0,99	0,12	0,91	0,29	0,47	0,50	20,726	0,000
Ulaşılan bilgi kaynaklarını anlarım ve değerlendirme	0,91	0,29	0,85	0,36	0,97	0,17	0,83	0,38	0,55	0,50	11,729	0,000*

Tablo.6.18. Meslekte Toplam Çalışma Süresine Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi – DEVAM

	Meslekte toplam çalışma süresi										Karşılaştırma Testi	
	3 yıl ve daha az		4-6 yıl		7-9 yıl		10-15 yıl		16 yıl ve daha fazla			
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	F	p
Elde edilen bilginin ihtiyacı karşılayıp karşılamadığını belirleme	0,86	0,35	0,87	0,34	0,90	0,31	0,85	0,36	0,55	0,50	7,566	0,000*
Yeni ulaşılan bilgiyi mevcut bilgilerle birleştirme	0,91	0,29	0,83	0,38	0,93	0,26	0,91	0,29	0,57	0,50	9,567	0,000*
Ulaşılan bilgiyi ve kaynağını geçerlilik, güvenilirlik, güncellik, objektif ve bakış açısı bakımından değerlendirme	0,83	0,38	0,81	0,40	0,94	0,24	0,76	0,43	0,51	0,51	9,067	0,000*
Ulaşılan literatürde farklı düşüncelerini araştırır, bunları benimsemek veya reddetmek konusunda karar verme	0,84	0,37	0,79	0,41	0,90	0,31	0,74	0,44	0,49	0,51	8,367	0,000*
Kaynakların ulaşılmak istenilen bilgiye uygunluğunu, yayın tarihini, amacını ve hedef kitleyi inceleyerek değerlendirme	0,86	0,35	0,77	0,43	0,85	0,36	0,74	0,44	0,47	0,50	8,554	0,000*
Değerlendirilen bilgiyi kullanma												
Elde edilen bilgiyi değerlendirip, alternatif stratejiler geliştirme	0,89	0,31	0,81	0,40	0,93	0,26	0,72	0,45	0,47	0,50	13,086	0,000*
Elde edilen bilgileri amaca uygun ve kullanışlı bir şekilde düzelterek argüman oluşturma	0,83	0,38	0,81	0,40	0,88	0,32	0,69	0,47	0,51	0,51	7,256	0,000*
Elde edilen bilgiyi veya performansı başkalarına uygun formatla etkin bir şekilde iletme	0,83	0,38	0,81	0,40	0,87	0,34	0,78	0,42	0,49	0,51	7,391	0,000*
Bilgiyi kullanmada etik ve yasal düzenlemeyi kabul etme												
İfade özgürlüğü, farklı görüşler ve sansür ile ilgili konuları bilme	0,75	0,44	0,83	0,38	0,79	0,41	0,69	0,47	0,45	0,50	5,991	0,000*
İntihalden kaçınmak için kullanılan bilginin orijinal kaynaklarını doğru şekilde gösterme	0,75	0,44	0,71	0,46	0,81	0,40	0,74	0,44	0,43	0,50	5,922	0,000*
Telif hakkı olan bilgi materyalini izin alarak kullanma	0,76	0,43	0,75	0,44	0,82	0,38	0,74	0,44	0,40	0,50	7,429	0,000*
Elektronik ortam yazılı kaynakları, gizlilik ve güvenlik konularına dikkat etme	0,88	0,32	0,83	0,38	0,91	0,29	0,78	0,42	0,45	0,50	13,286	0,000*

Meslekte toplam çalışma süresi arttıkça bilgi okuryazarlığı becerilerinde kendini yeterli buldukları becerilerin sayısının arttığı görülmektedir. 7-9 yıl ve üzeri çalışanlarda daha fazla sayıda beceride kendilerini yeterli bulma durumu vardır. ($p < 0,05$).

Tablo.6.19. Eğitim Düzeyine Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi

	Eğitim düzeyi								Karşılaştırma Testi	
	Lise		Ön lisans		Lisans		Lisansüstü (yüksek lisans/doktora)			
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	F	p
Gerekli bilgilerin kapsamını belirleme										
Ulaşılmak istenilen bilgiyi belirleyebilme	0,94	0,24	0,96	0,20	0,94	0,24	1,00	0,00	1,068	0,363
Bilgiye ne kadar ihtiyacım olduğunu bilme	0,94	0,24	0,88	0,34	0,96	0,19	0,98	0,14	1,547	0,202
Gerekli bilgiye ulaşmak için maliyeti dikkate alma	0,71	0,46	0,71	0,46	0,84	0,37	0,92	0,28	2,799	0,040*
Bilgiye hangi yollarla ulaşacağımı bilme	0,69	0,47	0,71	0,46	0,91	0,28	0,98	0,14	9,513	0,000*
Ulaşılan bilginin kaynak türlerini bilme	0,63	0,49	0,75	0,44	0,84	0,37	0,98	0,14	6,702	0,000*
Ulaşılan bilginin temel kavramlarını bilme	0,66	0,48	0,63	0,49	0,85	0,36	0,94	0,24	6,35	0,000*
Erişilmek istenilen bilgiye etkin ve verimli bir şekilde ulaşma										
Bilgiye ulaşmak için ihtiyaca uygun kaynakları belirleme	0,54	0,51	0,50	0,51	0,86	0,35	0,96	0,20	15,51	0,000*
En uygun araştırma yöntemini seçme(saha çalışması, deney vs)	0,46	0,51	0,58	0,50	0,75	0,44	0,94	0,24	9,588	0,000*
İnternet arama motorlarını kullanırken anahtar ve eş anlamlı kelimeleri nasıl kullandığımı bilme	0,54	0,51	0,67	0,48	0,85	0,36	0,96	0,20	10,76	0,000*
Bilgiye ulaşırken yazarını, başlığını ve basım evini tanıma	0,40	0,50	0,58	0,50	0,77	0,42	0,94	0,24	12,66	0,000*
Bilgiye elektronik olarak erişmek için arama motorları, veri tabanı(CINAHL, EBSCO, PUBMED vb.) kullanma	0,20	0,41	0,38	0,49	0,43	0,50	0,85	0,36	15,45	0,000*
Ulaşılan bilgi kaynaklarından, gerekli olan bilgileri çıkarmak için en uygun teknolojik materyali seçme	0,66	0,48	0,67	0,48	0,93	0,26	1,00	0,00	15,25	0,000*
Bilgi kaynaklarını eleştirel olarak değerlendirme										
Bilginin temel özelliklerini, önemini ve çelişkilerini belirlemek için yeni bilgi ile önceki bilgiyi karşılaştırma	0,54	0,51	0,71	0,46	0,84	0,37	1,00	0,00	11,65	0,000*
Ulaşılan bilgiyi okuyup temel fikrini ifade etme	0,49	0,51	0,71	0,46	0,89	0,31	0,98	0,14	19,20	0,000*
Ulaşılan bilgi kaynaklarını anlarım ve değerlendirme	0,63	0,49	0,58	0,50	0,88	0,33	0,98	0,14	12,39	0,000*

Tablo.6.19. Eğitim Düzeyine Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi – DEVAMI

	Eğitim düzeyi								Karşılaştırma Testi	
	Lise		Ön lisans		Lisans		Lisansüstü (yüksek lisans/doktora)			
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	F	p
Ulaşılan bilginin ihtiyacı karşılayıp karşılamadığını belirleme	0,54	0,51	0,67	0,48	0,86	0,35	0,96	0,20	11,108	0,000*
Yeni ulaşılan bilgiyi mevcut bilgilerle birleştirme	0,63	0,49	0,75	0,44	0,87	0,34	0,98	0,14	7,709	0,000*
Ulaşılan bilgiyi ve kaynağını geçerlilik, güvenirlik, güncellik, objektif ve bakış açısı bakımından değerlendirme	0,54	0,51	0,71	0,46	0,80	0,40	0,96	0,20	7,926	0,000*
Ulaşılan literatürde farklı düşüncelerini araştırır, bunları benimsemek veya reddetmek konusunda karar verme	0,51	0,51	0,63	0,49	0,81	0,39	0,88	0,33	7,510	0,000*
Kaynakların ulaşılmak istenilen bilgiye uygunluğunu, yayın tarihini, amacını ve hedef kitleyi inceleyerek değerlendirme	0,51	0,51	0,67	0,48	0,79	0,41	0,88	0,33	6,207	0,000*
Değerlendirilen bilgiyi kullanma										
Ulaşılan bilgiyi değerlendirip, alternatif stratejiler geliştirme	0,54	0,51	0,58	0,50	0,83	0,38	0,94	0,24	9,928	0,000*
Elde edilen bilgileri amaca uygun ve kullanışlı bir şekilde düzelterek argüman oluşturma	0,51	0,51	0,54	0,51	0,80	0,40	0,92	0,28	9,500	0,000*
Elde edilen bilgiyi veya performansı başkalarına uygun formatla etkin bir şekilde iletme	0,51	0,51	0,58	0,50	0,81	0,39	0,92	0,28	9,169	0,000*
Bilgiyi kullanmada etik ve yasal düzenlemeyi kabul etme										
İfade özgürlüğü, farklı görüşler ve sansür konuları bilme	0,49	0,51	0,58	0,50	0,74	0,44	0,83	0,38	5,220	0,002*
İntihalden kaçınmak için kullanılan bilginin orijinal kaynaklarını doğru şekilde gösterme	0,43	0,50	0,58	0,50	0,71	0,45	0,94	0,24	9,773	0,000*
Telif hakkı olan bilgi materyalini izin alarak kullanma	0,46	0,51	0,54	0,51	0,72	0,45	0,96	0,20	10,499	0,000*
Elektronik kaynak gizlilik ve güvenlik konularına dikkat etme	0,40	0,50	0,58	0,50	0,85	0,36	0,96	0,20	20,741	0,000*

Tablo.6.19. göre eğitim düzeyi arttıkça bilgi okuryazarlığı becerilerinde yeterli olma ifadelerinin arttığı görülmektedir. Lisans ve üstü eğitime sahip olan hemşireler kendilerini bilgi okuryazarlığı becerileri konusunda daha yeterli görmektedir.

Tablo.6.20. Klinikte Çalışma Süresine Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelemesi

	Şuan çalışılan klinikte/biriminde çalışma süresi								Karşılaştırma Testi	
	3 yıl ve daha az		4-6 yıl		7-9 yıl		10 yıl ve daha fazla			
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	F	p
Gerekli bilgilerin kapsamını belirleme										
Ulaşılmak istenilen bilgiyi belirleyebilme	0,93	0,26	0,98	0,14	0,98	0,15	0,91	0,29	1,707	0,166
Bilgiye ne kadar ihtiyacım olduğunu bilme	0,95	0,23	0,97	0,17	1,00	0,00	0,86	0,35	2,437	0,065
Gerekli bilgiye ulaşmak için maliyeti dikkate alma	0,81	0,39	0,85	0,36	0,87	0,34	0,77	0,43	0,510	0,675
Bilgiye hangi yollarla ulaşacağımı bilme	0,89	0,32	0,90	0,30	0,84	0,37	0,86	0,35	0,320	0,811
Ulaşılan bilginin kaynak türlerini bilme	0,84	0,36	0,85	0,36	0,80	0,40	0,73	0,46	0,798	0,496
Ulaşılan bilginin temel kavramlarını bilme	0,86	0,35	0,82	0,39	0,80	0,40	0,64	0,49	2,235	0,084
Erişilmek istenilen bilgiye etkin ve verimli bir şekilde ulaşabilme										
Bilgiye ulaşmak için ihtiyaca uygun kaynakları belirleme	0,84	0,37	0,80	0,40	0,78	0,42	0,73	0,46	0,699	0,554
En uygun araştırma yöntemini seçme(saha çalışması, deney vs)	0,74	0,44	0,75	0,44	0,73	0,45	0,59	0,50	0,813	0,487
İnternet arama motorlarını kullanırken anahtar ve eş anlamlı kelimeleri kullanmayı bilme	0,81	0,39	0,86	0,35	0,84	0,37	0,68	0,48	1,379	0,249
Bilgiye ulaşırken yazarını, başlığını ve basım evini tanıma	0,73	0,45	0,76	0,43	0,82	0,39	0,59	0,50	1,461	0,225
Bilgiye elektronik olarak erişmek için arama motorları, veri tabanı(CINAHL, EBSCO, PUBMED vb.) kullanma	0,52	0,50	0,43	0,50	0,42	0,50	0,36	0,49	1,136	0,335
Ulaşılan bilgi kaynaklarından, gerekli olan bilgileri çıkarmak için en uygun teknolojik materyali seçme	0,93	0,26	0,90	0,30	0,87	0,34	0,73	0,46	2,862	0,037*
Bilgi kaynaklarını eleştirel olarak değerlendirme										
Bilginin temel özelliklerini, önemini ve çelişkilerini belirlemek için yeni bilgi ile önceki bilgiyi karşılaştırma	0,86	0,35	0,80	0,40	0,80	0,40	0,77	0,43	0,740	0,529
Ulaşılan bilgiyi okuyup temel fikrini ifade etme	0,89	0,31	0,84	0,37	0,84	0,37	0,64	0,49	3,415	0,018*
Ulaşılan bilgi kaynaklarını anlarını ve değerlendirme	0,89	0,32	0,80	0,40	0,91	0,29	0,64	0,49	4,189	0,006*
Ulaşılan bilginin ihtiyacı karşılayıp karşılamadığını belirleme	0,84	0,37	0,83	0,38	0,87	0,34	0,59	0,50	3,018	0,030*
Yeni ulaşılan bilgiyi mevcut bilgilerle birleştirme	0,86	0,35	0,86	0,35	0*,87	0,34	0,73	0,46	0,942	0,421
Ulaşılan bilgiyi ve kaynağın geçerlilik, güvenilirlik, güncellik, objektif açısından değerlendirme	0,80	0,40	0,83	0,38	0,76	0,43	0,64	0,49	1,514	0,211

Tablo.6.20. Klinikte Çalışma Süresine Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi – DEVAM

	Şuan çalışılan klinikte/biriminde çalışma süresi								Karşılaştırma Testi	
	3 yıl ve daha az		4-6 yıl		7-9 yıl		10 yıl ve daha fazla			
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	F	p
Ulaşılan literatürde farklı düşüncelerini araştırır, bunları benimsemek veya reddetmek konusunda karar verme	0,79	0,41	0,79	0,41	0,80	0,40	0,64	0,49	0,958	0,413
Kaynakların ulaşılacak istenilen bilgiye uygunluğunu, yayın tarihini, amacını ve hedef kitleyi inceleyerek değerlendirme	0,81	0,39	0,74	0,44	0,76	0,43	0,64	0,49	1,406	0,241
Değerlendirilen bilgiyi kullanma										
Ulaşılan bilgiyi değerlendirip, alternatif stratejiler geliştirme	0,86	0,34	0,76	0,43	0,76	0,43	0,59	0,50	3,886	0,009*
Ulaşılan bilgileri amaca uygun ve kullanışlı bir şekilde düzelterek argüman oluşturma	0,82	0,38	0,71	0,46	0,76	0,43	0,73	0,46	1,662	0,175
Ulaşılan bilgiyi veya performansı başkalarına uygun formatla etkin bir şekilde iletme	0,83	0,38	0,72	0,45	0,76	0,43	0,68	0,48	1,924	0,126
Bilgiyi kullanmada etik ve yasal düzenlemeyi kabul etme										
İfade özgürlüğü, farklı görüşler ve sansür konuları bilme	0,73	0,45	0,75	0,44	0,67	0,48	0,59	0,50	0,948	0,418
İntihalden kaçınmak için kullanılan bilginin orijinal kaynaklarını doğru şekilde gösterme	0,73	0,45	0,71	0,46	0,69	0,47	0,64	0,49	0,317	0,813
Telif hakkı olan bilgi materyalini izin alarak kullanma	0,76	0,43	0,67	0,47	0,73	0,45	0,64	0,49	1,047	0,372
Elektronik ortam ve yazılı kaynakları, gizlilik ve güvenlik konularına dikkat etme	0,85	0,36	0,78	0,42	0,76	0,43	0,64	0,49	2,344	0,073

Tablo.6.20. göre klinikte çalışma süresinin bilgi okuryazarlığı becerileri yeterliliği ifadelerinde istatistiksel anlamlı fark vardır. Bunlar 0-3 yıl çalışanlarda ulaşılan bilgi kaynaklarından, gerekli olan bilgileri çıkarmak için en uygun teknolojik materyali seçme, elde edilen bilgiyi okuyup temel fikrini ifade edebilme ve elde edilen bilgiyi değerlendirip, alternatif stratejiler geliştirebilme becerilerindedir. 7-9 yıl çalışanlarda ise ulaşılan bilgi kaynaklarını anlam ve değerlendirme ve elde edilen bilginin ihtiyacı karşılayıp karşılamadığını belirleyebilme ifadeleri yüksektir.

Tablo.6.21. Çalışma Pozisyonuna Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi

	Çalışma pozisyonu										Karşılaştırma Testi	
	Servis Hemşiresi		Sorumlu/Yönetici Hemşire		Poliklinik Hemşiresi		Yoğun bakım hemşiresi		Diğer			
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	F	p
Gerekli bilgilerin kapsamını belirleme												
Ulaşılmak istenilen bilgiyi belirleyebilme	0,92	0,26	1,00	0,00	0,92	0,29	0,96	0,18	0,96	0,20	1,058	0,378
Bilgiye ne kadar ihtiyacım olduğunu bilme	0,95	0,22	1,00	0,00	0,92	0,29	0,95	0,22	1,00	0,00	0,865	0,485
Gerekli bilgiye ulaşmak için maliyeti dikkate alma	0,77	0,42	0,94	0,25	0,67	0,49	0,88	0,33	0,81	0,40	2,358	0,054
Bilgiye hangi yollarla ulaşacağımı bilme	0,87	0,34	1,00	0,00	0,67	0,49	0,88	0,33	0,92	0,27	2,575	0,038*
Ulaşılan bilginin kaynak türlerini bilme	0,79	0,41	0,94	0,25	0,42	0,51	0,88	0,33	0,92	0,27	5,859	0,000*
Ulaşılan bilginin temel kavramlarını bilme	0,77	0,42	0,90	0,30	0,50	0,52	0,91	0,28	0,77	0,43	5,133	0,001*
Erişilmek istenilen bilgiye etkin ve verimli bir şekilde ulaşabilme												
Bilgiye ulaşmak için ihtiyaca uygun kaynakları belirleme	0,77	0,42	0,94	0,25	0,25	0,45	0,87	0,34	0,88	0,33	8,978	0,000*
En uygun araştırma yöntemini seçme(saha çalışması, deney)	0,69	0,46	0,84	0,37	0,33	0,49	0,78	0,42	0,77	0,43	3,644	0,006*
İnternet arama motorlarını kullanırken anahtar ve eş anlamlı kelimeleri nasıl kullanıldığını bilme	0,79	0,41	0,97	0,18	0,33	0,49	0,87	0,34	0,81	0,40	7,109	0,000*
Bilgiye ulaşırken yazarını, başlığını ve basım evini tanıma	0,71	0,46	0,87	0,34	0,50	0,52	0,75	0,44	0,81	0,40	1,941	0,104
Bilgiye elektronik olarak erişmek için arama motorları, veri tabanı(CINAHL, EBSCO, PUBMED vb.) kullanma	0,42	0,50	0,61	0,50	0,17	0,39	0,47	0,50	0,62	0,50	2,659	0,033*
Ulaşılan bilgi kaynaklarından, gerekli olan bilgileri çıkarmak için en uygun teknolojik materyali seçme	0,84	0,37	0,97	0,18	0,67	0,49	0,95	0,22	0,88	0,33	3,845	0,005*
Bilgi kaynaklarını eleştirel olarak değerlendirme												
Bilginin temel özelliklerini, önemini ve çelişkilerini belirlemek için yeni bilgi ile önceki bilgiyi karşılaştırma	0,78	0,41	0,87	0,34	0,58	0,51	0,88	0,33	0,85	0,37	2,317	0,057
Ulaşılan bilgiyi okuyup temel fikrini ifade etme	0,81	0,39	0,90	0,30	0,50	0,52	0,89	0,31	0,92	0,27	4,262	0,002*
Ulaşılan bilgi kaynaklarını anlarım ve değerlendirme	0,81	0,39	0,90	0,30	0,50	0,52	0,89	0,31	0,88	0,33	3,948	0,004*
Ulaşılan bilginin ihtiyacı karşılayıp karşılamadığını belirleme	0,75	0,43	0,94	0,25	0,42	0,51	0,91	0,28	0,85	0,37	7,328	0,000*

*p<0,05 anlamlı fark var , p>0,05 anlamlı fark yok

Tablo.6.21.Çalışma Pozisyonuna Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi – DEVAM

	Çalışma pozisyonu										Karşılaştırma Testi	
	Servis Hemşiresi		Sorumlu/Yönetici Hemşire		Poliklinik Hemşiresi		Yoğun bakım hemşiresi		Diğer			
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	F	p
Yeni ulaşılan bilgiyi mevcut bilgilerle birleştiririm?	0,81	0,39	0,97	0,18	0,67	0,49	0,87	0,34	0,88	0,33	2,146	0,075
Ulaşılan bilgiyi ve kaynağını geçerlilik, güvenilirlik, güncellik, objektif ve bakış açısı bakımından değerlendirme	0,78	0,41	0,90	0,30	0,33	0,49	0,81	0,40	0,85	0,37	4,778	0,001*
Ulaşılan literatürde farklı düşüncelerini araştırır, bunları benimsemek veya reddetmek konusunda karar verme	0,73	0,45	0,84	0,37	0,42	0,51	0,84	0,37	0,81	0,40	3,676	0,006*
Kaynakların ulaşılmak istenilen bilgiye uygunluğunu, yayın tarihini, amacını ve hedef kitleyi inceleyerek değerlendirme	0,74	0,44	0,81	0,40	0,42	0,51	0,83	0,37	0,73	0,45	3,107	0,016*
Değerlendirilen bilgiyi kullanma												
Ulaşılan bilgiyi değerlendirip, alternatif stratejiler geliştirme	0,76	0,43	0,77	0,43	0,50	0,52	0,86	0,35	0,85	0,37	2,761	0,028*
Ulaşılan bilgileri amaca uygun ve kullanışlı bir şekilde düzelterek argüman oluşturma	0,72	0,45	0,81	0,40	0,42	0,51	0,85	0,36	0,73	0,45	3,782	0,005*
Ulaşılan bilgiyi veya performansı başkalarına uygun formatla etkin bir şekilde iletme	0,73	0,45	0,84	0,37	0,42	0,51	0,84	0,37	0,81	0,40	3,676	0,006*
Bilgiyi kullanmada etik ve yasal düzenlemeyi kabul etme												
İfade özgürlüğü, farklı görüşler ve sansür konuları bilme	0,69	0,46	0,81	0,40	0,42	0,51	0,76	0,43	0,65	0,49	2,187	0,070
İntihalden kaçınmak için kullanılan bilginin orijinal kaynaklarını doğru şekilde gösterme	0,66	0,47	0,81	0,40	0,25	0,45	0,77	0,42	0,73	0,45	4,487	0,002*
Telif hakkı olan bilgi materyalini izin alarak kullanma	0,70	0,46	0,81	0,40	0,25	0,45	0,76	0,43	0,69	0,47	4,020	0,003*
Elektronik ortam ve yazılı kaynakları, gizlilik ve güvenlik konularına dikkat etme	0,75	0,43	0,84	0,37	0,33	0,49	0,88	0,33	0,85	0,37	6,078	0,000*

Tablo 6.21.'a göre çalışma pozisyonu açısından bakıldığında sorumlu hemşirelerin ve yoğun bakım hemşirelerinin bilgi okuryazarlığı becerileri konusunda yeterlilik ifadelerinin daha yüksek olduğunu görülmektedir, diğer gruplar ile anlamlı fark vardır

Tablo.6.22. Çalıştığı Kuruma Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi

	Çalışılan kurum										Karşılaştırma Testi	
	Devlet Hastanesi		Özel Hastane		Eğitim Araştırma hastanesi		Üniversite Hastanesi		Diğer			
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	F	p
Gerekli bilgilerin kapsamını belirleme												
Ulaşılmak istenilen bilgiyi belirleyebilme	0,98	0,15	1,00	0,00	0,94	0,24	0,92	0,28	1,00	0,00	1,039	0,387
Bilgiye ne kadar ihtiyacım olduğunu bilme	0,93	0,25	0,97	0,17	0,95	0,23	1,00	0,00	1,00	0,00	0,947	0,437
Gerekli bilgiye ulaşmak için maliyeti dikkate alma	0,70	0,46	0,76	0,44	0,85	0,36	0,88	0,33	0,86	0,38	1,873	0,115
Bilgiye hangi yollarla ulaşacağımı bilme	0,82	0,39	0,85	0,36	0,89	0,31	0,92	0,28	1,00	0,00	0,945	0,438
Ulaşılan bilginin kaynak türlerini bilme	0,80	0,41	0,79	0,42	0,84	0,37	0,86	0,35	1,00	0,00	0,630	0,641
Ulaşılan bilginin temel kavramlarını bilme	0,77	0,42	0,85	0,36	0,83	0,38	0,80	0,41	1,00	0,00	0,678	0,608
Erişilmek istenilen bilgiye etkin ve verimli bir şekilde ulaşabilme	0,75	0,44	0,73	0,45	0,83	0,38	0,84	0,37	1,00	0,00	1,159	0,329
Bilgiye ulaşmak için ihtiyaca uygun kaynakları belirleme	0,70	0,46	0,61	0,50	0,75	0,43	0,71	0,46	1,00	0,00	1,484	0,207
En uygun araştırma yöntemini seçme(saha çalışması, deney vs)	0,77	0,42	0,85	0,36	0,82	0,39	0,84	0,37	0,86	0,38	0,248	0,911
İnternet arama motorlarını kullanırken anahtar ve eş anlamlı kelimeleri nasıl kullanıldığını bilme												
Bilgiye ulaşırken yazarını, başlığını ve basım evini tanıma	0,61	0,49	0,76	0,44	0,75	0,43	0,76	0,43	0,86	0,38	1,101	0,356
Bilgiye elektronik olarak erişmek için arama motorları, veri tabanı(CINAHL, EBSCO, PUBMED vb.) kullanma	0,32	0,47	0,39	0,50	0,50	0,50	0,47	0,50	0,86	0,38	2,430	0,048*
Ulaşılan bilgi kaynaklarından, gerekli olan bilgileri çıkarmak için en uygun teknolojik materyali seçme	0,82	0,39	0,94	0,24	0,88	0,33	0,94	0,24	1,00	0,00	1,341	0,255
Bilgi kaynaklarını eleştirel olarak değerlendirme												
Bilginin temel özelliklerini, önemini ve çelişkilerini belirlemek için yeni bilgi ile önceki bilgiyi karşılaştırma	0,80	0,41	0,82	0,39	0,82	0,39	0,84	0,37	1,00	0,00	0,449	0,773
Ulaşılan bilgiyi okuyup temel fikrini ifade etme	0,80	0,41	0,85	0,36	0,85	0,36	0,86	0,35	1,00	0,00	0,560	0,692

Tablo.6.22. Çalıştığı Kuruma Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi -DEVAM

	Çalışılan kurum										Karşılaştırma Testi	
	Devlet Hastanesi		Özel Hastane		Eğitim Araştırma hastanesi		Üniversite Hastanesi		Diğer			
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	F	p
Ulaşılan bilgi kaynaklarını anlarım ve değerlendirme	0,82	0,39	0,85	0,36	0,85	0,36	0,84	0,37	1,00	0,00	0,386	0,819
Ulaşılan bilginin ihtiyacı karşılayıp karşılamadığını belirleme	0,73	0,45	0,79	0,42	0,85	0,36	0,80	0,41	1,00	0,00	1,475	0,210
Yeni ulaşılan bilgiyi mevcut bilgilerle birleştiririm?	0,86	0,35	0,79	0,42	0,86	0,35	0,82	0,39	1,00	0,00	0,692	0,598
Ulaşılan bilgiyi ve kaynağını geçerlilik, güvenilirlik, güncellik, objektif ve bakış açısı bakımından değerlendirme	0,70	0,46	0,73	0,45	0,83	0,38	0,73	0,45	1,00	0,00	1,846	0,120
Ulaşılan literatürde farklı düşüncelerini araştırır, bunları benimsemek veya reddetmek konusunda karar verme	0,66	0,48	0,67	0,48	0,81	0,39	0,78	0,42	1,00	0,00	2,349	0,054
Kaynakların ulaşılmak istenilen bilgiye uygunluğunu, yayın tarihini, amacını ve hedef kitleyi inceleyerek değerlendirme	0,75	0,44	0,70	0,47	0,79	0,41	0,73	0,45	0,86	0,38	0,489	0,744
Değerlendirilen bilgiyi kullanma												
Ulaşılan bilgiyi değerlendirip, alternatif stratejiler geliştirme	0,66	0,48	0,70	0,47	0,85	0,36	0,73	0,45	1,00	0,00	3,471	0,009*
Ulaşılan bilgileri amaca uygun ve kullanışlı bir şekilde düzelterek argüman oluşturma	0,64	0,49	0,85	0,36	0,78	0,41	0,73	0,45	1,00	0,00	2,025	0,091
Ulaşılan bilgiyi veya performans başkalarına uygun formatla etkin bir şekilde iletme	0,70	0,46	0,82	0,39	0,79	0,41	0,71	0,46	1,00	0,00	1,249	0,290
Bilgiyi kullanmada etik ve yasal düzenlemeyi kabul etme												
İfade özgürlüğü, farklı görüşler ve sansür konuları bilme	0,64	0,49	0,67	0,48	0,74	0,44	0,67	0,47	1,00	0,00	1,411	0,230
İntihalden kaçınmak için kullanılan bilginin orijinal kaynaklarını doğru şekilde gösterme	0,68	0,47	0,70	0,47	0,71	0,45	0,67	0,47	1,00	0,00	0,825	0,510
Telif hakkı olan bilgi materyalini izin alarak kullanma	0,66	0,48	0,73	0,45	0,74	0,44	0,63	0,49	0,86	0,38	0,931	0,446
Elektronik ortam ve yazılı kaynakları, gizlilik ve güvenlik konularına dikkat etme	0,64	0,49	0,76	0,44	0,83	0,38	0,84	0,37	0,86	0,38	2,348	0,054

Tablo 6.22'ye göre çalışma kuruma göre bakıldığında bilgi okuryazarlığı becerilerini etkilemediği, sadece üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerinin arama motorlarını kullanmalarından kaynaklanan bir fark olduğu görülmektedir.

Tablo.6.23.Hemşirelik Bilişimi ile ilgili Eğitim Alma Durumuna Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi

	Hemşirelik bilişimi ile ilgili eğitim/egitimler aldınız mı?				Karşılaştırma Testi	
	Evet		Hayır		t	p
	X	ss	X	ss		
Gerekli bilgilerin kapsamını belirleme						
Ulaşılmak istenilen bilgiyi belirleyebilme	0,95	0,21	0,95	0,23	0,356	0,722
Bilgiye ne kadar ihtiyacım olduğunu bilme	0,97	0,18	0,95	0,23	0,947	0,344
Gerekli bilgiye ulaşmak için maliyeti dikkate alma	0,86	0,35	0,79	0,41	1,632	0,104
Bilgiye hangi yollarla ulaşacağımı bilme	0,94	0,24	0,83	0,38	3,170	0,002*
Ulaşılan bilginin kaynak türlerini bilme	0,91	0,29	0,76	0,43	3,570	0,000*
Ulaşılan bilginin temel kavramlarını bilme	0,89	0,31	0,76	0,43	3,309	0,001*
Erişilmek istenilen bilgiye etkin ve verimli bir şekilde ulaşabilme	0,91	0,29	0,72	0,45	4,450	0,000*
Bilgiye ulaşmak için ihtiyaca uygun kaynakları belirleme	0,82	0,38	0,65	0,48	3,616	0,000*
En uygun araştırma yöntemini seçme(saha çalışması, deney vs)	0,88	0,33	0,77	0,42	2,504	0,013*
İnternet arama motorlarını kullanırken anahtar ve eş anlamlı kelimeleri nasıl kullandığımı bilme						
Bilgiye ulaşırken yazarını, başlığını ve basım evini tanıma	0,80	0,40	0,68	0,47	2,573	0,011*
Bilgiye elektronik olarak erişmek için arama motorları (CINAHL, EBSCO, PUBMED vb.) kullanma	0,55	0,50	0,38	0,49	3,032	0,003*
Ulaşılan bilgi kaynaklarından, gerekli olan bilgileri çıkarmak için uygun teknolojik materyali seçme	0,96	0,20	0,82	0,38	4,061	0,000*
Bilgi kaynaklarını eleştirel olarak değerlendirme						
Bilginin temel özelliklerini, önemini ve çelişkilerini belirlemek için yeni bilgi ile önceki bilgiyi karşılaştırma	0,89	0,31	0,76	0,43	3,309	0,001*
Ulaşılan bilgiyi okuyup temel fikrini ifade etme	0,95	0,22	0,76	0,43	5,003	0,000*
Ulaşılan bilgi kaynaklarını anlarım ve değerlendirme	0,93	0,26	0,77	0,42	4,065	0,000*
Ulaşılan bilginin ihtiyacı karşılayıp karşılamadığını belirleme	0,89	0,31	0,76	0,43	3,309	0,001*
Yeni ulaşılan bilgiyi mevcut bilgilerle birleştiririm?	0,90	0,30	0,80	0,40	2,584	0,010*
Ulaşılan bilgiyi ve kaynağını geçerlilik, güvenilirlik, güncellik, objektif ve bakış açısı bakımından değerlendirme	0,88	0,32	0,71	0,46	3,935	0,000*

Tablo.6.23. . Hemşirelik Bilişimi ile ilgili Eğitim Alma Durumuna Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi – DEVAM

	Hemşirelik bilişimi ile ilgili eğitim/egitimler aldınız mı?				Karşılaştırma Testi	
	Evet		Hayır		t	p
	X	ss	X	ss		
Ulaşılan literatürde farklı düşüncelerini araştırır, bunları benimsemek veya reddetmek konusunda karar verme	0,85	0,36	0,71	0,46	3,070	0,002*
Kaynakların ulaşılacak istenilen bilgiye uygunluğunu, yayın tarihini, amacını ve hedef kitleyi inceleyerek değerlendirme	0,80	0,40	0,73	0,44	1,494	0,136
Değerlendirilen bilgiyi kullanma						
Ulaşılan bilgiyi değerlendirip, alternatif stratejiler geliştirme	0,88	0,32	0,71	0,45	3,812	0,000*
Ulaşılan bilgileri amaca uygun ve kullanışlı bir şekilde düzelterek argüman oluşturma	0,86	0,35	0,68	0,47	3,718	0,000*
Ulaşılan bilgiyi veya performansı başkalarına uygun formatla etkin bir şekilde iletme	0,86	0,35	0,70	0,46	3,357	0,001*
Bilgiyi kullanmada etik ve yasal düzenlemeyi kabul etme						
İfade özgürlüğü, farklı görüşler ve sansür konuları bilme	0,83	0,38	0,61	0,49	4,475	0,000*
İntihalden kaçınmak için kullanılan bilginin orijinal kaynaklarını doğru şekilde gösterme	0,80	0,40	0,62	0,49	3,735	0,000*
Telif hakkı olan bilgi materyalini izin alarak kullanma	0,81	0,39	0,63	0,48	3,656	0,000*
Elektronik ortam ve yazılı kaynakları, gizlilik ve güvenlik konularına dikkat etme	0,89	0,31	0,71	0,46	4,307	0,000*

p<0,05 anlamlı fark var , p>0,05 anlamlı fark yok

Bilişim ile ilgili eğitim alanlardan kaynaklanan anlamlı bir fark vardır. Eğitim alanlar bilgi okur yazarlığının hemen hemen her maddesi için kendilerini yeterli bulduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo.6.24. Hemşirelik Bilişim ile ilgili Alınan Eğitim Türüne Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi

	Hemşirelik bilişim ile ilgili hangi program kapsamında eğitim/egitimlere katıldınız?								Karşılaştırma Testi	
	Hizmet içi eğitim		Sertifika programı/Kurs/Seminer		Sempozyum /Kongre		Klinik Oryantasyon		F	P
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss		
Gerekli bilgilerin kapsamını belirleme										
Ulaşılmak istenilen bilgiyi belirleyebilme	0,95	0,22	1,00	0,00	1,00	0,00	1,00	0,00	0,836	0,476
Bilgiye ne kadar ihtiyacım olduğunu bilme	0,88	0,32	0,71	0,47	0,94	0,24	0,81	0,40	1,698	0,170
Gerekli bilgiye ulaşmak için maliyeti dikkate alma	0,93	0,25	0,94	0,24	1,00	0,00	0,94	0,25	0,404	0,750
Bilgiye hangi yollarla ulaşacağımı bilme	0,89	0,31	0,94	0,24	1,00	0,00	0,88	0,34	0,811	0,490
Ulaşılan bilginin kaynak türlerini bilme	0,88	0,32	0,82	0,39	1,00	0,00	0,94	0,25	1,126	0,341
Ulaşılan bilginin temel kavramlarını bilme	0,94	0,24	1,00	0,00	1,00	0,00	0,94	0,25	0,697	0,555
Erişilmek istenilen bilgiye etkin ve verimli bir şekilde ulaşabilme										
Bilgiye ulaşmak için ihtiyaca uygun kaynakları belirleme	0,89	0,31	0,94	0,24	1,00	0,00	0,88	0,34	0,811	0,490
En uygun araştırma yöntemini seçme(saha çalışması, deney vs)	0,79	0,41	0,88	0,33	0,94	0,24	0,81	0,40	0,868	0,459
İnternet arama motorlarını kullanırken anahtar ve eş anlamlı kelimeleri nasıl kullandığımı bilme	0,85	0,36	0,76	0,44	1,00	0,00	1,00	0,00	2,403	0,070
Bilgiye ulaşırken yazarını, başlığını ve basım evini tanıma	0,76	0,43	0,82	0,39	0,94	0,24	0,88	0,34	1,184	0,318
Bilgiye elektronik olarak erişmek için arama motorları, veri tabanı(CINAHL, EBSCO, PUBMED vb.) kullanma	0,47	0,50	0,65	0,49	0,76	0,44	0,75	0,45	3,106	0,028*
Ulaşılan bilgi kaynaklarından, gerekli olan bilgileri çıkarmak için en uygun teknolojik materyali seçme	0,96	0,20	0,88	0,33	1,00	0,00	1,00	0,00	1,366	0,255
Bilgi kaynaklarını eleştirel olarak değerlendirme										
Bilginin temel özelliklerini, önemini ve çelişkilerini belirlemek için yeni bilgi ile önceki bilgiyi karşılaştırma	0,88	0,32	0,88	0,33	1,00	0,00	0,88	0,34	0,745	0,527
Ulaşılan bilgiyi okuyup temel fikrini ifade etme	0,94	0,24	0,94	0,24	1,00	0,00	0,94	0,25	0,349	0,790
Ulaşılan bilgi kaynaklarını anlarım ve değerlendirme	0,91	0,29	0,88	0,33	1,00	0,00	1,00	0,00	1,155	0,329

Tablo.6.24. Hemşirelik Bilişim ile ilgili Alınan Eğitim Türüne Göre Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliğinin İncelenmesi – DEVAM

	Hemşirelik bilişim ile ilgili hangi program kapsamında eğitim/egitimlere katıldınız?								Karşılaştırma Testi	
	Hizmet içi eğitim		Sertifika programı/Kurs/Seminer		Sempozyum /Kongre		Klinik Oryantasyon			
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	F	P
Ulaşılan bilginin ihtiyacı karşılayıp karşılamadığını belirleme	0,87	0,34	0,88	0,33	1,00	0,00	0,94	0,25	0,950	0,418
Yeni ulaşılan bilgiyi mevcut bilgilerle birleştiririm?	0,88	0,32	0,88	0,33	1,00	0,00	0,94	0,25	0,851	0,468
Ulaşılan bilgiyi ve kaynağını geçerlilik, güvenilirlik, güncellik, objektif ve bakış açısı bakımından değerlendirme	0,85	0,36	0,88	0,33	1,00	0,00	0,94	0,25	1,185	0,318
Ulaşılan literatürde farklı düşüncelerini araştırır, bunları benimsemek veya reddetmek konusunda karar verme	0,84	0,37	0,82	0,39	0,88	0,33	0,88	0,34	0,112	0,953
Kaynakların ulaşılmak istenilen bilgiye uygunluğunu, yayın tarihini, amacını ve hedef kitleyi inceleyerek değerlendirme	0,79	0,41	0,71	0,47	0,88	0,33	0,88	0,34	0,745	0,527
Değerlendirilen bilgiyi kullanma										
Ulaşılan bilgiyi değerlendirip, alternatif stratejiler geliştirme	0,85	0,36	0,94	0,24	1,00	0,00	0,88	0,34	1,221	0,304
Ulaşılan bilgileri amaca uygun ve kullanışlı bir şekilde düzelterek argüman oluşturma	0,83	0,37	0,88	0,33	1,00	0,00	0,81	0,40	1,200	0,312
Ulaşılan bilgiyi veya performansı başkalarına uygun formatla etkin bir şekilde iletme	0,80	0,40	0,88	0,33	1,00	0,00	1,00	0,00	2,689	0,049*
Bilgiyi kullanmada etik ve yasal düzenlemeyi kabul etme										
İfade özgürlüğü, farklı görüşler ve sansür konuları bilme	0,76	0,43	0,71	0,47	1,00	0,00	0,94	0,25	2,722	0,047*
İntihalden kaçınmak için kullanılan bilginin orijinal kaynaklarını doğru şekilde gösterme	0,78	0,41	0,76	0,44	1,00	0,00	0,81	0,40	1,552	0,203
Telif hakkı olan bilgi materyalini izin alarak kullanma	0,88	0,32	0,88	0,33	0,94	0,24	0,94	0,25	0,292	0,831

Bilişim ile ilgili alınan eğitimin kaynağı sadece sempozyum/kongrede eğitim alanlarda fark ettiği görülmektedir. Bunlar bilgiye elektronik olarak erişmek için arama motorları, veri tabanı kullanabilme, elde edilen bilgiyi veya performansı başkalarına uygun formatla etkin bir şekilde iletme, intihalden kaçınmak için kullanılan bilginin orijinal kaynaklarını doğru şekilde gösterme becerileridir

Tablo.6.25 Cinsiyete Göre Karşılaştırılması Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin incelenmesi

	Cinsiyet				Karşılaştırma Testi	
	Kadın		Erkek		t	p
	X	ss	X	ss		
Hastanın verilerine ulaşmada						
Hasta demografik ve klinik bilgilerini görüntüleme ve ulaşma	0,96	0,20	0,93	0,27	0,784	0,433
Hastanın tedavi ve işlem EBS ile erişme	0,97	0,16	0,85	0,36	1,713	0,098
Klinikte yatan hastalar raporlandırmalarını (laboratuvar, radyoloji gibi) EBS kullanarak yaparım	0,94	0,23	0,96	0,19	-0,402	0,688
Hasta takip sistemlerini (monitör,telemetre gibi) kullanarak hastanın yaşam bulgularını anlık olarak bilgisayar ekranından takip etme	0,87	0,34	0,85	0,36	0,243	0,808
Hastanın yaşam bulgularını EBS ile kaydetme	0,79	0,41	0,78	0,42	0,135	0,893
İlaç uygulamalarında						
Elektronik bilgi sistemlerini kullanarak İlaç istek ve takibi yapabilme	0,88	0,32	0,81	0,40	1,019	0,309
Elektronik doktor order sistemini kullanarak, hastaya uyguladığım ilacı yönetebilme	0,77	0,42	0,67	0,48	1,097	0,282
Klinik destek sistemlerinde						
Hekim istemlerine bağlı uygulamaları gerçekleştirirken, EBS erişebilme						
Hemşirelik uygulamalarında						
Hasta bakımıyla ilgili standart bakım planı yönergeleri protokollerini oluşturmak için EBS kullanma	0,79	0,41	0,59	0,50	2,012	0,053
Hastanın bakım planlarını EBS kullanarak planlama yönetme	0,74	0,44	0,59	0,50	1,447	0,158
EBS kullanırken korunan hasta sağlık bilgilerinin gizliliğini sağlayama.	0,82	0,38	0,74	0,45	1,010	0,313
Hastanın beslenme rejimini, EBS kullanarak isteme	0,85	0,36	0,74	0,45	1,209	0,236
Hastanın günlük yaşam aktivitelerini EBS kullanarak kaydetme	0,80	0,40	0,67	0,48	1,427	0,164
EBS kullanarak hastanın taburculuk planlamasını yapma	0,69	0,46	0,52	0,51	1,672	0,105
İhtiyaç halinde diğer birimlerde çalışan profesyonel ekiplerle EBS iletişim kurma	0,72	0,45	0,63	0,49	0,987	0,324
Nöbet Devir teslim ederken EBS kullanarak hemşire gözlem notlarına ulaşma	0,75	0,43	0,70	0,47	0,579	0,563
EBS ile hasta transfer takibini yapma	0,66	0,47	0,44	0,51	2,255	0,025*
Hastanın eğitim ihtiyaçlarına göre hasta eğitim dokümanı hazırlayıp raporlandırma	0,65	0,48	0,63	0,49	0,180	0,857

Tablo.6.25. Cinsiyete Göre Karşılaştırılması Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin incelenmesi – DEVAM

	Cinsiyet				Karşılaştırma Testi	
	Kadın		Erkek		t	p
	X	ss	X	ss		
Hasta bakımıyla ilgili standart bakım planlamalarını, yönergeleri protokollerini oluşturmak için EBS kullanma	0,67	0,47	0,59	0,50	0,826	0,409
Hemşirelik yönetiminde						
EBS ile Kliniğin Envanter kontrolünü yapabilirim	0,65	0,48	0,52	0,51	1,404	0,161
EBS ile Sarf malzemelerinin isteğini veya takibini yapma	0,75	0,43	0,59	0,50	1,623	0,115
EBS kullanarak kullanılan sarf malzemeyi ve ilacı kaydederek, depodan çıkışını yapma	0,74	0,44	0,56	0,51	1,869	0,071
Hemşire çalışma çizelgesini EBS ile hazırlama ve ulaşma	0,79	0,41	0,56	0,51	2,290	0,029*
EBS ile hemşire performansına ulaşma	0,55	0,50	0,44	0,51	1,088	0,277
Güvenlik raporlamayı EBS ile yapabilme	0,62	0,49	0,56	0,51	0,614	0,540
EBS kullanarak hastanenin ve kliniğin verimlilik dokümanlarına ulaşabilme	0,67	0,47	0,52	0,51	1,642	0,102
EBS kullanarak hastanenin ve kliniğin aylık ve yıllık istatistik verilerine ulaşma	0,61	0,49	0,48	0,51	1,329	0,185
Hemşirelik eğitiminde						
EBS kullanarak eğitim programlarına ulaşabilme ve raporlama	0,65	0,48	0,52	0,51	1,366	0,173
EBS kullanarak eğitim programları oluşturma	0,60	0,49	0,48	0,51	1,218	0,224

Hemşirelik bilgi sistemlerinin yönetimi becerilerine ilişkin kendilerini yeterli bulma konusunda sadece kadınların nöbet devir teslim ederken elektronik bilgi sistemlerini kullanarak hemşire gözlem notlarına ulaşma ve hemşire çalışma çizelgesini elektronik ortamda hazırlayabilme ve ulaşabilme becerilerinde bir farklılık görünmektedir.

Tablo.6.26. Yaşa Göre Karşılaştırılması Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi

	Yaş						Karşılaştırma Testi	
	30 yaşından küçük		30-39 yaşında		40 ve daha büyük		F	p
	X	ss	X	ss	X	ss		
Hastanın verilerine ulaşmada								
Hasta demografik ve klinik bilgilerini görüntüleme ve ulaşma	0,95	0,22	0,96	0,20	0,96	0,20	0,106	0,900
Hastanın tedavi ve işlem EBS ile erişme	0,96	0,19	0,95	0,21	1,00	0,00	0,653	0,521
Klinikte yatan hastalar raporlandırmalarını (laboratuvar, radyoloji gibi) EBS kullanarak yaparım	0,93	0,26	0,97	0,18	0,96	0,20	1,373	0,255
Hasta takip sistemlerini (monitör,telemetre gibi) kullanarak hastanın yaşam bulgularını anlık olarak bilgisayar ekranından takip etme	0,88	0,33	0,87	0,34	0,81	0,40	0,433	0,649
Hastanın yaşam bulgularını EBS ile kaydetme	0,83	0,38	0,79	0,41	0,50	0,51	7,578	0,001*
İlaç uygulamalarında								
EBS ile ilaç istek ve takibi yapma	0,89	0,32	0,88	0,32	0,77	0,43	1,475	0,230
Elektronik doktor order sistemiyle, hastaya uygulanan ilacı yönetme	0,81	0,39	0,71	0,46	0,73	0,45	2,209	0,112
Klinik destek sistemlerinde								
Hekim istemlerine bağlı uygulamaları gerçekleştirirken, ilaçların etki ve yan etkileri, ilaç-ilaç etkileşimleri, yaş, cins, vücut ağırlığı vb. özelliklere göre ilaç dozu EBS erişebilme	0,86	0,35	0,76	0,43	0,81	0,40	2,344	0,098
Hemşirelik uygulamalarında								
Hasta bakımıyla ilgili standart bakım planlamalarını, yönergeleri protokollerini oluşturmak için EBS kullanma	0,79	0,41	0,80	0,40	0,54	0,51	4,735	0,009*
Hastanın bakım planlarını EBS kullanarak planlama yönetme	0,76	0,43	0,73	0,44	0,50	0,51	3,765	0,024*
EBS kullanırken korunan hasta sağlık bilgilerinin gizliliğini sağlayama.	0,89	0,32	0,82	0,39	0,65	0,49	5,022	0,007*
Hastanın beslenme rejimini, EBS kullanarak isteme	0,84	0,36	0,79	0,41	0,50	0,51	8,401	0,000*
Hastanın günlük yaşam aktivitelerini EBS kullanarak kaydetme	0,76	0,43	0,63	0,48	0,35	0,49	10,325	0,000*
EBS kullanarak hastanın taburculuk planlamasını yapma	0,76	0,43	0,68	0,47	0,58	0,50	2,547	0,080
İhtiyaç halinde diğer birimlerde çalışan profesyonel ekiplerle EBS iletişim kurma	0,74	0,44	0,78	0,42	0,62	0,50	1,554	0,213
Nöbet Devir teslim ederken EBS kullanarak hemşire gözlem notlarına ulaşma	0,71	0,46	0,61	0,49	0,46	0,51	3,690	0,026*
EBS ile hasta transfer takibini yapma	0,71	0,46	0,59	0,49	0,54	0,51	2,802	0,062

**Tablo.6.26. Yaşa Göre Karşılaştırılması Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi–
DEVAM**

	Yaş						Karşılaştırma Testi	
	30 yaşından küçük		30-39 yaşında		40 ve daha büyük			
	X	ss	X	ss	X	ss	F	p
Hastanın eğitim ihtiyaçlarına göre hasta eğitim dokümanı hazırlayıp raporlandırabilirim	0,68	0,47	0,66	0,48	0,58	0,50	0,477	0,621
Hemşirelik yönetiminde								
EBS ile Kliniğin Envanter kontrolünü yapabilirim	0,63	0,48	0,69	0,46	0,42	0,50	3,492	0,032*
EBS ile Sarf malzemelerinin isteğini veya takibini yapma	0,72	0,45	0,80	0,40	0,54	0,51	4,300	0,014*
EBS kullanarak kullanılan sarf malzemeyi ve ilacı kaydederek, depodan çıkışını yapma	0,71	0,45	0,80	0,41	0,46	0,51	6,356	0,002*
Hemşire çalışma çizelgesini EBS ile hazırlama ve ulaşma	0,73	0,44	0,82	0,39	0,69	0,47	1,910	0,150
EBS ile hemşire performansına ulaşma	0,58	0,49	0,54	0,50	0,35	0,49	2,533	0,081
Güvenlik raporlamayı EBS ile yapabilme	0,60	0,49	0,65	0,48	0,42	0,50	2,451	0,088
EBS kullanarak hastanenin ve kliniğin verimlilik dokümanlarına ulaşabilme	0,62	0,49	0,73	0,44	0,54	0,51	2,958	0,053
EBS kullanarak hastanenin ve kliniğin aylık ve yıllık istatistik verilerine ulaşma	0,61	0,49	0,62	0,49	0,42	0,50	1,833	0,162
Hemşirelik eğitiminde								
EBS kullanarak eğitim programlarına ulaşabilme ve raporlama	0,61	0,49	0,67	0,47	0,62	0,50	0,515	0,598
EBS kullanarak eğitim programları oluşturma	0,59	0,49	0,62	0,49	0,46	0,51	1,151	0,318

*p<0,05 anlamlı fark var , p>0,05 anlamlı fark yok

30 yaş altı hemşirelerin elektronik bilgi sistemlerini kullanmada pek çok beceride kendilerini daha yüksek oranda yeterli buldukları görülmektedir.

Tablo.6.27. Eğitim Düzeyine Göre Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi

	Eğitim düzeyi								Karşılaştırma Testi	
	Lise		Ön lisans		Lisans		Lisansüstü (yüksek lisans/doktora)			
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	F	p
Hastanın verilerine ulaşmada										
Hasta demografik ve klinik bilgilerini görüntüleme ve ulaşma	0,97	0,17	0,96	0,20	0,94	0,23	1,00	0,00	1,092	0,353
Hastanın tedavi ve işlem EBS ile erişme	1,00	0,00	0,96	0,20	0,95	0,22	1,00	0,00	1,507	0,213
Klinikte yatan hastalar raporlandırmalarını (laboratuvar, radyoloji gibi) EBS kullanarak yaparım	0,97	0,17	0,88	0,34	0,94	0,24	1,00	0,00	1,961	0,120
Hasta takip sistemlerini (monitör,telemetre gibi) kullanarak hastanın yaşam bulgularını anlık olarak bilgisayar ekranından takip etme	0,86	0,36	0,83	0,38	0,86	0,35	0,92	0,28	0,447	0,719
Hastanın yaşam bulgularını EBS ile kaydetme	0,69	0,47	0,88	0,34	0,78	0,42	0,85	0,36	1,543	0,203
İlaç uygulamalarında										
EBS ile ilaç istek ve takibi yapma	0,71	0,46	0,75	0,44	0,89	0,31	0,98	0,14	6,054	0,001*
Elektronik doktor order sistemiyle , hastaya uygulanan ilacı yönetme	0,69	0,47	0,67	0,48	0,76	0,43	0,88	0,33	1,916	0,127
Klinik destek sistemlerinde										
Hekim istemlerine bağlı uygulamaları gerçekleştirirken, ilaçların etki ve yan etkileri, ilaç-ilaç etkileşimleri, yaş, cins, vücut ağırlığı vb. özelliklere göre ilaç dozu EBS erişebilme	0,74	0,44	0,58	0,50	0,83	0,38	0,92	0,28	4,522	0,004*
Hemşirelik Uygulamalarında										
Hasta bakımıyla ilgili standart bakım planlamalarını, yönergeleri protokollerini ulaşma için EBS kullanma	0,74	0,44	0,75	0,44	0,76	0,43	0,88	0,33	1,095	0,351
Hastanın bakım planlarını EBS kullanarak planlama yönetme	0,66	0,48	0,63	0,49	0,73	0,44	0,79	0,41	1,041	0,375
EBS kullanırken korunan hasta sağlık bilgilerinin gizliliğini sağlayama.	0,63	0,49	0,79	0,41	0,87	0,34	0,90	0,31	4,865	0,003*
Hastanın beslenme rejimini, EBS kullanarak isteme	0,60	0,50	0,71	0,46	0,81	0,39	0,90	0,31	4,214	0,006*
Hastanın günlük yaşam aktivitelerini EBS kullanarak kaydetme	0,49	0,51	0,58	0,50	0,68	0,47	0,83	0,38	4,148	0,007*
EBS kullanarak hastanın taburculuk planlamasını yapma	0,57	0,50	0,54	0,51	0,72	0,45	0,85	0,36	3,968	0,008*

Tablo.6.27. Eğitim Düzeyine Göre Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi – DEVAM

	Eğitim düzeyi								Karşılaştırma Testi	
	Lise		Ön lisans		Lisans		Lisansüstü (yüksek lisans/doktora)			
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	F	p
Nöbet Devir teslim ederken EBS kullanarak hemşire gözlem notlarına ulaşma	0,66	0,48	0,50	0,51	0,64	0,48	0,73	0,45	1,252	0,291
İhtiyaç halinde diğer birimlerde çalışan profesyonel ekiplerle EBS iletişim kurma	0,69	0,47	0,71	0,46	0,73	0,45	0,92	0,28	2,938	0,033*
EBS ile hasta transfer takibini yapma	0,46	0,51	0,58	0,50	0,65	0,48	0,79	0,41	3,518	0,015*
Hastanın eğitim ihtiyaçlarına göre hasta eğitim dokümanı hazırlayıp raporlandırabilirim?	0,57	0,50	0,54	0,51	0,66	0,48	0,83	0,38	3,118	0,026*
Hemşirelik yönetiminde										
EBS ile Kliniğin Envanter kontrolünü yapabilirim	0,57	0,50	0,63	0,49	0,62	0,49	0,81	0,39	2,501	0,059
EBS ile Sarf malzemelerinin isteğini veya takibini yapma	0,54	0,51	0,75	0,44	0,74	0,44	0,88	0,33	3,980	0,008*
EBS kullanarak kullanılan sarf malzemeyi ve ilacı kaydederek, depodan çıkışını yapma	0,60	0,50	0,71	0,46	0,73	0,45	0,83	0,38	1,887	0,132
Hemşire çalışma çizelgesini EBS ile hazırlama ve ulaşma	0,60	0,50	0,63	0,49	0,77	0,42	0,96	0,20	6,260	0,000*
EBS ile hemşire performansına ulaşma	0,37	0,49	0,58	0,50	0,53	0,50	0,71	0,46	3,300	0,021*
Güvenlik raporlamayı EBS ile yapabilme	0,46	0,51	0,54	0,51	0,59	0,49	0,83	0,38	4,903	0,002*
EBS kullanarak hastanenin ve kliniğin verimlilik dokümanlarına ulaşabilme	0,54	0,51	0,67	0,48	0,63	0,48	0,88	0,33	4,393	0,005*
EBS ile hastanenin ve kliniğin aylık ve yıllık istatistik verilerine ulaşma	0,49	0,51	0,50	0,51	0,59	0,49	0,79	0,41	3,531	0,015*
Hemşirelik eğitiminde										
EBS kullanarak eğitim programlarına ulaşabilme ve raporlama	0,57	0,50	0,58	0,50	0,62	0,49	0,81	0,39	2,601	0,052
EBS kullanarak eğitim programları oluşturma	0,43	0,50	0,50	0,51	0,57	0,50	0,85	0,36	6,582	0,000*

Lisans ve üstü eğitime sahip olanların hemşirelik bilgi yönetiminde hemen hemen tüm elektronik sistem kullanma becerilerinde yeterlilikleri daha yüksek olduğu ve bunun diğer eğitim gruplarına istatistiksel olarak anlamlı farklı olduğu görülmektedir.

Tablo.6.28.Meslekte Toplam Çalışma Süresine Göre Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi

	Meslekte toplam çalışma süresi										Karşılaştırma Testi	
	3 yıl ve daha az		4-6 yıl		7-9 yıl		10-15 yıl		16 yıl ve daha fazla		F	p
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss		
Hastanın verilerine ulaşmada												
Hasta demografik ve klinik bilgilerini görüntüleme ve ulaşma	0,92	0,28	0,96	0,19	0,99	0,12	0,96	0,19	0,98	0,15	1,423	0,226
Hastanın tedavi ve işlem EBS ile erişme	0,94	0,24	0,98	0,14	0,99	0,12	0,98	0,14	0,94	0,25	1,143	0,336
Klinikte yatan hastalar raporlandırmalarını (laboratuvar, radyoloji gibi) EBS kullanarak yaparım	0,89	0,31	0,94	0,24	0,97	0,17	1,00	0,00	0,96	0,20	2,264	0,062
Hasta takip sistemlerini (monitör,telemetre gibi) kullanarak hastanın yaşam bulgularını anlık olarak bilgisayar ekranından takip etme	0,85	0,36	0,88	0,32	0,91	0,29	0,91	0,29	0,77	0,43	1,613	0,171
Hastanın yaşam bulgularını EBS ile kaydetme	0,79	0,41	0,90	0,30	0,85	0,36	0,83	0,38	0,51	0,51	7,619	0,000*
İlaç uygulama												
EBS ile ilaç istek ve takibi yapma	0,87	0,33	0,90	0,30	0,90	0,31	0,96	0,19	0,72	0,45	3,752	0,005*
Elektronik doktor order sistemiyle, hastaya uygulanan ilacı yönetme	0,75	0,44	0,85	0,36	0,85	0,36	0,76	0,43	0,57	0,50	3,709	0,006*
Klinik destek sistemlerinde												
Hekim istemlerine bağlı uygulamaları gerçekleştirirken, ilaçların etki ve yan etkileri, ilaç-ilaç etkileşimleri, yaş, cins, vücut ağırlığı vb. özelliklere göre ilaç dozu EBS erişebilme	0,82	0,39	0,88	0,32	0,85	0,36	0,80	0,41	0,68	0,47	2,024	0,091
Hemşirelik Uygulamalarında												
EBS kullanırken korunan hasta sağlık bilgilerinin gizliliğini sağlayama.	0,86	0,35	0,90	0,30	0,90	0,31	0,85	0,36	0,62	0,49	5,505	0,000*
Hastanın beslenme rejimini, EBS kullanarak isteme	0,79	0,41	0,90	0,30	0,87	0,34	0,85	0,36	0,49	0,51	9,225	0,000*
Hasta bakımıyla ilgili standart bakım planlamalarını, yönergeleri protokollerini ulaşmak için EBS kullanma	0,77	0,42	0,85	0,36	0,84	0,37	0,85	0,36	0,53	0,50	5,498	0,000*
Hastanın bakım planlarını EBS kullanarak planlama yönetme	0,74	0,44	0,75	0,44	0,82	0,38	0,78	0,42	0,47	0,50	5,209	0,000*
Hastanın günlük yaşam aktivitelerini EBS kullanarak kaydetme	0,72	0,45	0,77	0,43	0,75	0,44	0,69	0,47	0,36	0,49	6,849	0,000*

Tablo.6.28.Meslekte Toplam Çalışma Süresine Göre Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi - DEVAM

	Meslekte toplam çalışma süresi										Karşılaştırma Testi	
	3 yıl ve daha az		4-6 yıl		7-9 yıl		10-15 yıl		16 yıl ve daha fazla		F	p
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss		
EBS kullanarak hastanın taburculuk planlamasını yapma	0,77	0,42	0,71	0,46	0,75	0,44	0,76	0,43	0,49	0,51	3,578	0,007*
İhtiyaç halinde diğer birimlerde çalışan profesyonel ekiplerle EBS iletişim kurma	0,68	0,47	0,79	0,41	0,84	0,37	0,87	0,34	0,57	0,50	4,509	0,001*
Nöbet Devir teslim ederken EBS kullanarak hemşire gözlem notlarına ulaşma	0,64	0,48	0,77	0,43	0,69	0,47	0,63	0,49	0,45	0,50	3,125	0,015*
EBS ile hasta transfer takibini yapma	0,66	0,48	0,69	0,47	0,72	0,45	0,69	0,47	0,40	0,50	3,774	0,005
Hastanın eğitim ihtiyaçlarına göre hasta eğitim dokümanı hazırlayıp raporlandırabilirim?	0,61	0,49	0,71	0,46	0,76	0,43	0,72	0,45	0,51	0,51	2,704	0,031*
Hemşirelik Yönetimi												
EBS ile Kliniğin Envanter kontrolünü yapabilirim	0,55	0,50	0,71	0,46	0,75	0,44	0,78	0,42	0,45	0,50	5,360	0,000*
EBS ile Sarf malzemelerinin isteğini veya takibini yapma	0,64	0,48	0,81	0,40	0,84	0,37	0,89	0,32	0,55	0,50	6,436	0,000*
EBS kullanarak kullanılan sarf malzemeyi ve ilacı kaydederek, depodan çıkışını yapma	0,60	0,49	0,85	0,36	0,81	0,40	0,89	0,32	0,55	0,50	7,580	0,000*
Hemşire çalışma çizelgesini EBS ile hazırlama ve ulaşma	0,67	0,47	0,81	0,40	0,84	0,37	0,94	0,23	0,60	0,50	6,443	0,000*
EBS ile hemşire performansına ulaşma	0,51	0,50	0,65	0,48	0,60	0,49	0,61	0,49	0,34	0,48	3,306	0,011*
Güvenlik raporlamayı EBS ile yapabilme	0,49	0,50	0,69	0,47	0,75	0,44	0,76	0,43	0,38	0,49	7,454	0,000*
EBS kullanarak hastanenin ve kliniğin verimlilik dokümanlarına ulaşabilme	0,56	0,50	0,69	0,47	0,74	0,44	0,83	0,38	0,53	0,50	4,440	0,002*
EBS kullanarak hastanenin ve kliniğin aylık ve yıllık istatistik verilerine ulaşma	0,47	0,50	0,75	0,44	0,72	0,45	0,69	0,47	0,43	0,50	6,082	0,000*
Hemşirelik eğitiminde												
EBS kullanarak eğitim programlarına ulaşabilme ve raporlama	0,55	0,50	0,67	0,47	0,75	0,44	0,74	0,44	0,51	0,51	3,372	0,010*
EBS kullanarak eğitim programları oluşturma	0,48	0,50	0,75	0,44	0,71	0,46	0,61	0,49	0,45	0,50	4,634	0,001*

Meslekte toplam çalışma süresi farklı hemşireler arasında Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin ifadelerinden istatistiksel anlamlı fark vardır. 3 yıl ve altı olanlarda taburculuk işlemleri becerisi, 4-6 yıl olanlarda istem yapma ve kaydetme becerileri ve hemşirelik uygulama becerileri, 7-9 yıl olanlarda hemşirelik uygulama ve yönetim becerileri, 10 yıl üstü olanlarda hemşirelik yönetim becerileri konusunda yeterlilik ifadelerinin daha yüksek olmasından kaynaklanan gruplar arası fark olduğu görülmektedir.

Tablo.6.29.Klinikte Çalışma Süresi Süresine Göre Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi

	Şuan çalışılan klinikte/biriminde çalışma süresi								Karşılaştırma Testi	
	3 yıl ve daha az		4-6 yıl		7-9 yıl		10 yıl ve daha fazla			
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	F	p
Hastanın verilerine ulaşmada										
Hasta demografik ve klinik bilgilerini görüntüleme ve ulaşma	0,95	0,23	0,98	0,14	0,93	0,25	1,00	0,00	1,128	0,338
Hastanın tedavi ve işlem EBS ile erişme	0,96	0,20	0,99	0,10	0,93	0,25	0,91	0,29	1,605	0,188
Klinikte yatan hastalar raporlandırmalarını (laboratuvar, radyoloji gibi) EBS kullanarak yaparım	0,93	0,25	0,97	0,17	0,93	0,25	0,95	0,21	0,592	0,620
Hasta takip sistemlerini (monitör,telemetre gibi) kullanarak hastanın yaşam bulgularını anlık olarak bilgisayar ekranından takip etme	0,88	0,33	0,93	0,26	0,80	0,40	0,64	0,49	5,301	0,001*
Hastanın yaşam bulgularını EBS ile kaydetme	0,79	0,41	0,84	0,37	0,71	0,46	0,68	0,48	1,524	0,208
İlaç uygulama										
Elektronik doktor order sistemini kullanarak , hastaya uyguladığım ilacı yönetebilirim?	0,78	0,41	0,78	0,42	0,78	0,42	0,50	0,51	3,010	0,030*
Elektronik bilgi sistemlerini kullanarak ilaç istek ve takibi yapabilirim	0,86	0,34	0,87	0,34	0,91	0,29	0,91	0,29	0,313	0,816
Klinik destek sistemlerinde										
Hekim istemlerine bağlı uygulamaları gerçekleştirirken, ilaçların etki ve yan etkileri, ilaç-ilaç etkileşimleri, yaş, cins, vücut ağırlığı vb. özelliklere göre ilaç dozu EBS erişebilme	0,82	0,38	0,80	0,40	0,84	0,37	0,73	0,46	0,536	0,658
Hemşirelik uygulamalarında										
EBS kullanırken korunan hasta sağlık bilgilerinin gizliliğini sağlayama.	0,78	0,42	0,81	0,40	0,73	0,45	0,68	0,48	0,715	0,544
Hastanın beslenme rejimini, EBS kullanarak isteme	0,74	0,44	0,73	0,45	0,73	0,45	0,64	0,49	0,325	0,807
Hasta bakımıyla ilgili standart bakım planlamalarını, yönergeleri protokollerini ulaşmak için EBS kullanma	0,86	0,34	0,85	0,36	0,87	0,34	0,59	0,50	3,812	0,010*
Hastanın bakım planlarını EBS kullanarak planlama yönetme	0,80	0,40	0,85	0,36	0,78	0,42	0,50	0,51	4,655	0,003*
Hastanın günlük yaşam aktivitelerini EBS kullanarak kaydetme	0,72	0,45	0,69	0,47	0,64	0,48	0,41	0,50	3,025	0,030*

Tablo.6.29. Klinikte Çalışma Süresi Süresine Göre Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi – DEVAM

	Şuan çalışılan klinikte/biriminde çalışma süresi								Karşılaştırma Testi	
	3 yıl ve daha az		4-6 yıl		7-9 yıl		10 yıl ve daha fazla			
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	F	p
EBS kullanarak hastanın taburculuk planlamasını yapma	0,76	0,43	0,73	0,45	0,62	0,49	0,50	0,51	2,741	0,043*
İhtiyaç halinde diğer birimlerde çalışan profesyonel ekiplerle EBS iletişim kurma	0,73	0,45	0,77	0,42	0,82	0,39	0,64	0,49	1,077	0,359
Nöbet Devir teslim ederken EBS kullanarak hemşire notlarına ulaşma	0,66	0,47	0,68	0,47	0,58	0,50	0,45	0,51	1,651	0,178
EBS ile hasta transfer takibini yapma	0,68	0,47	0,69	0,47	0,58	0,50	0,36	0,49	3,460	0,017*
Hastanın eğitim ihtiyaçlarına göre hasta eğitim dokümanı hazırlayıp raporlandırabilirim	0,64	0,48	0,72	0,45	0,69	0,47	0,59	0,50	0,816	0,486
Hemşirelik yönetiminde										
EBS ile Kliniğin Envanter kontrolünü yapabiliyim	0,60	0,49	0,71	0,46	0,69	0,47	0,55	0,51	1,406	0,241
EBS ile Sarf malzemelerinin isteğini veya takibini yapma	0,68	0,47	0,80	0,40	0,82	0,39	0,77	0,43	2,233	0,084
EBS kullanarak kullanılan sarf malzemeyi ve ilacı kaydederek, depodan çıkışını yapma	0,66	0,47	0,81	0,40	0,82	0,39	0,64	0,49	3,197	0,024*
Hemşire çalışma çizelgesini EBS ile hazırlama ve ulaşma	0,73	0,45	0,78	0,42	0,82	0,39	0,82	0,39	0,754	0,521
EBS ile hemşire performansına ulaşma	0,55	0,50	0,56	0,50	0,53	0,50	0,45	0,51	0,258	0,856
Güvenlik raporlamayı EBS ile yapabilme	0,57	0,50	0,66	0,48	0,67	0,48	0,59	0,50	0,884	0,449
EBS kullanarak hastanenin ve kliniğin verimlilik dokümanlarına ulaşabilme	0,63	0,48	0,73	0,45	0,67	0,48	0,59	0,50	1,042	0,374
EBS kullanarak hastanenin ve kliniğin istatistik verilerine ulaşma	0,55	0,50	0,69	0,47	0,67	0,48	0,45	0,51	2,565	0,055
Hemşirelik eğitiminde										
EBS kullanarak eğitim programlarına ulaşabilme ve raporlama	0,59	0,49	0,71	0,46	0,67	0,48	0,64	0,49	1,273	0,284
EBS kullanarak eğitim programları oluşturma	0,55	0,50	0,61	0,49	0,62	0,49	0,68	0,48	0,614	0,607

Klinikte çalışma süresine bakıldığında 3 yıl ve altı olan hemşirelerin elektronik sistemleri kullanma yeterliliklerinin, özellikle hemşirelik uygulamalarında, daha iyi olduğu ve bundan kaynaklanan farklar olduğu görülmektedir.

Tablo.6.30. Çalışma Pozisyonuna Göre Karşılaştırılması Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi

	Çalışma pozisyonu										Karşılaştırma Testi	
	Servis Hemşiresi		Sorumlu/Yönetici Hemşire		Poliklinik Hemşiresi		Yoğun bakım hemşiresi		Diğer			
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	F	p
Hastanın verilerine ulaşmada												
Hasta demografik ve klinik bilgilerini görüntüleme ve ulaşma	0,95	0,22	0,97	0,18	1,00	0,00	0,96	0,21	0,96	0,20	0,223	0,926
Hastanın tedavi ve işlem EBS ile erişme	0,95	0,21	1,00	0,00	1,00	0,00	0,96	0,18	0,92	0,27	0,742	0,564
Klinikte yatan hastalar raporlandırmalarını (laboratuvar, radyoloji gibi) EBS kullanarak yaparım	0,92	0,26	1,00	0,00	1,00	0,00	0,96	0,21	0,92	0,27	1,031	0,391
Hasta takip sistemlerini (monitör,telemetre gibi) kullanarak hastanın yaşam bulgularını anlık olarak bilgisayardan takip etme	0,86	0,34	0,81	0,40	0,92	0,29	0,88	0,33	0,88	0,33	0,351	0,843
Hastanın yaşam bulgularını EBS ile kaydetme	0,77	0,42	0,77	0,43	0,50	0,52	0,85	0,36	0,73	0,45	2,370	0,053
İlaç uygulamalarında												
EBS ile ilaç istek ve takibi yapma	0,84	0,37	1,00	0,00	0,58	0,51	0,96	0,21	0,69	0,47	8,214	0,000*
Elektronik doktor order sistemiyle, hastaya uygulanan ilacı yönetme	0,75	0,43	0,68	0,48	0,83	0,39	0,82	0,38	0,62	0,50	1,810	0,127
Klinik destek sistemlerinde												
Hekim istemlerine bağlı uygulamaları gerçekleştirirken, ilaçların etki ve yan etkileri, ilaç-ilaç etkileşimleri, yaş, cins, vücut ağırlığı vb. özelliklere göre ilaç dozu EBS erişebilme	0,78	0,41	0,84	0,37	0,67	0,49	0,87	0,34	0,77	0,43	1,328	0,260
Hemşirelik uygulamalarında												
Hasta bakımıyla ilgili standart bakım planlamalarını, yönergeleri protokollerini ulaşma için EBS kullanma	0,74	0,44	0,74	0,44	0,42	0,51	0,87	0,34	0,77	0,43	4,11	0,003*
Hastanın bakım planlarını EBS kullanarak planlama yönetme	0,66	0,47	0,68	0,48	0,42	0,51	0,85	0,36	0,69	0,47	4,679	0,001*
EBS kullanırken korunan hasta sağlık bilgilerinin gizliliğini sağlayama.	0,85	0,36	0,74	0,44	0,50	0,52	0,88	0,33	0,88	0,33	3,627	0,007*
Hastanın beslenme rejimini, EBS kullanarak isteme	0,75	0,43	0,77	0,43	0,50	0,52	0,87	0,34	0,81	0,40	2,967	0,020*
Hastanın günlük yaşam aktivitelerini EBS kullanarak kaydetme	0,62	0,49	0,65	0,49	0,42	0,51	0,76	0,43	0,73	0,45	2,604	0,036*

Tablo.6.30. Çalışma Pozisyonuna Göre Karşılaştırılması Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi -DEVAM

	Çalışma pozisyonu										Karşılaştırma Testi	
	Servis Hemşiresi		Sorumlu/Yönetici Hemşire		Poliklinik Hemşiresi		Yoğun bakım hemşiresi		Diğer			
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	F	p
EBS kullanarak hastanın taburculuk planlamasını yapma	0,68	0,47	0,61	0,50	0,58	0,51	0,79	0,41	0,73	0,45	1,670	0,157
Diğer birimlerde çalışan profesyonel ekiplerle EBS iletişim kurma	0,65	0,48	0,97	0,18	0,50	0,52	0,82	0,39	0,85	0,37	6,199	0,000*
Nöbet Devir teslim ederken EBS kullanarak hemşire gözlem notlarına ulaşma	0,56	0,50	0,55	0,51	0,67	0,49	0,73	0,45	0,77	0,43	2,607	0,036*
EBS ile hasta transfer takibini yapma	0,63	0,48	0,61	0,50	0,33	0,49	0,68	0,47	0,73	0,45	1,746	0,140
Hastanın eğitim ihtiyaçlarına göre hasta eğitim dokümanı hazırlayıp raporlandırabilirim	0,61	0,49	0,77	0,43	0,42	0,51	0,73	0,45	0,65	0,49	2,252	0,063
Hemşirelik yönetiminde												
EBS ile Kliniğin Envanter kontrolünü yapabilirim	0,60	0,49	0,77	0,43	0,42	0,51	0,66	0,48	0,73	0,45	1,755	0,138
EBS ile Sarf malzemelerinin isteğini veya takibini yapma	0,72	0,45	0,97	0,18	0,42	0,51	0,73	0,45	0,77	0,43	3,963	0,004*
EBS kullanarak kullanılan sarf malzemeyi ve ilacı kaydederek, depodan çıkışını yapma	0,65	0,48	0,94	0,25	0,50	0,52	0,75	0,44	0,88	0,33	4,406	0,002*
Hemşire çalışma çizelgesini EBS ile hazırlama ve ulaşma	0,71	0,45	1,00	0,00	0,50	0,52	0,79	0,41	0,77	0,43	4,293	0,002*
EBS ile hemşire performansına ulaşma	0,45	0,50	0,68	0,48	0,33	0,49	0,62	0,49	0,62	0,50	3,172	0,014*
Güvenlik raporlamayı EBS ile yapabilme	0,56	0,50	0,84	0,37	0,33	0,49	0,64	0,48	0,58	0,50	3,18	0,014*
EBS hastanenin ve kliniğin verimlilik dokümanlarına ulaşabilme	0,62	0,49	0,84	0,37	0,58	0,51	0,64	0,48	0,77	0,43	1,782	0,132
EBS ile hastanenin aylık ve yıllık istatistik verilerine ulaşma	0,53	0,50	0,77	0,43	0,42	0,51	0,64	0,48	0,65	0,49	2,311	0,058
Hemşirelik eğitiminde												
EBS kullanarak eğitim programlarına ulaşabilme ve raporlama	0,56	0,50	0,81	0,40	0,42	0,51	0,69	0,46	0,69	0,47	2,898	0,022*
EBS kullanarak eğitim programları oluşturma	0,48	0,50	0,74	0,44	0,42	0,51	0,69	0,46	0,62	0,50	4,158	0,003*

Tablo.6.30. göre sorumlu hemşirelerin daha çok hemşirelik yönetiminde, yoğun bakım hemşirelerinin ise hasta yönetiminde elektronik bilgi sistemi kullanma becerilerinde daha yeterli olduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo.6.31.Çalıştığı Kuruma Göre Karşılaştırılması Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi

	Çalışılan kurum										Karşılaştırma Testi	
	Devlet Hastanesi		Özel Hastane		Eğitim Araştırma hastanesi		Üniversite Hastanesi		Diğer			
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	F	p
Hastanın verilerine ulaşmada												
Hasta demografik ve klinik bilgilerini görüntüleme ve ulaşma	0,93	0,25	0,94	0,24	0,95	0,22	1,00	0,00	1,00	0,00	0,870	0,482
Hastanın tedavi ve işlem EBS ile erişme	0,98	0,15	1,00	0,00	0,94	0,24	1,00	0,00	1,00	0,00	1,568	0,183
Klinikte yatan hastalar raporlandırmalarını (laboratuvar, radyoloji gibi) EBS kullanarak yaparım	0,95	0,21	1,00	0,00	0,94	0,24	0,94	0,24	0,86	0,38	0,801	0,525
Hasta takip sistemlerini (monitör,telemetre gibi) kullanarak hastanın yaşam bulgularını anlık olarak bilgisayar ekranından takip etme	0,84	0,37	0,94	0,24	0,86	0,34	0,84	0,37	1,00	0,00	0,807	0,522
Hastanın yaşam bulgularını EBS ile kaydetme	0,70	0,46	0,82	0,39	0,81	0,39	0,71	0,46	1,00	0,00	1,567	0,183
İlaç uygulamalarında												
EBS ile ilaç istek ve takibi yapma	0,82	0,39	0,91	0,29	0,89	0,31	0,86	0,35	0,86	0,38	0,556	0,695
Elektronik doktor order sistemiyle, hastaya uygulanan ilacı yönetme	0,73	0,45	0,85	0,36	0,78	0,41	0,63	0,49	1,00	0,00	2,216	0,067
Klinik destek sistemlerinde												
Hekim istemlerine bağlı uygulamaları gerçekleştirirken, ilaçların etki ve yan etkileri, ilaç-ilaç etkileşimleri, yaş, cins, vücut ağırlığı vb. özelliklere göre ilaç dozu EBS erişebilme	0,77	0,42	0,94	0,24	0,81	0,39	0,76	0,43	1,00	0,00	1,673	0,156
Hemşirelik uygulamalarında												
Hasta bakımıyla ilgili standart bakım planlamalarını, yönergeleri protokollerini oluşturmak için EBS kullanma	0,70	0,46	0,79	0,42	0,80	0,40	0,69	0,47	1,00	0,00	1,508	0,200
Hastanın bakım planlarını EBS kullanarak planlama yönetme	0,66	0,48	0,70	0,47	0,75	0,43	0,65	0,48	1,00	0,00	1,451	0,217
EBS kullanırken korunan hasta sağlık bilgilerinin gizliliğini sağlayama.	0,75	0,44	0,91	0,29	0,85	0,36	0,82	0,39	1,00	0,00	1,348	0,252
Hastanın beslenme rejimini, EBS kullanarak isteme	0,68	0,47	0,85	0,36	0,80	0,40	0,78	0,42	1,00	0,00	1,485	0,206

Tablo.6.31.Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin Çalıştığı Kuruma Göre Karşılaştırılması - DEVAM

	Çalışılan kurum										Karşılaştırma Testi	
	Devlet Hastanesi		Özel Hastane		Eğitim Araştırma hastanesi		Üniversite Hastanesi		Diğer			
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	F	p
EBS kullanarak hastanın taburculuk planlamasını yapma	0,70	0,46	0,79	0,42	0,71	0,45	0,65	0,48	0,86	0,38	0,618	0,650
Hastanın günlük yaşam aktivitelerini EBS kullanarak kaydetme	0,66	0,48	0,79	0,42	0,67	0,47	0,57	0,50	1,00	0,00	1,949	0,102
İhtiyaç halinde diğer birimlerde çalışan profesyonel ekiplerle EBS iletişim kurma	0,73	0,45	0,79	0,42	0,73	0,44	0,78	0,42	1,00	0,00	0,792	0,531
Nöbet Devir teslim ederken EBS kullanarak hemşire gözlem notlarına ulaşma	0,66	0,48	0,76	0,44	0,61	0,49	0,61	0,49	1,00	0,00	1,706	0,148
EBS ile hasta transfer takibini yapma	0,61	0,49	0,70	0,47	0,64	0,48	0,61	0,49	1,00	0,00	1,171	0,323
Hastanın eğitim ihtiyaçlarına göre hasta eğitim dokümanı hazırlayıp raporlandırma	0,57	0,50	0,67	0,48	0,68	0,47	0,67	0,47	0,71	0,49	0,548	0,701
Hemşirelik Yönetiminde												
EBS ile Kliniğin Envanter kontrolünü yapabilirim	0,61	0,49	0,67	0,48	0,65	0,48	0,59	0,50	0,86	0,38	0,556	0,695
EBS ile Sarf malzemelerinin isteğini veya takibini yapma	0,66	0,48	0,73	0,45	0,74	0,44	0,82	0,39	0,86	0,38	0,875	0,479
EBS kullanarak kullanılan sarf malzemeyi ve ilacı kaydederek, depodan çıkışını yapma	0,64	0,49	0,76	0,44	0,73	0,44	0,76	0,43	0,86	0,38	0,695	0,596
Hemşire çalışma çizelgesini EBS ile hazırlama ve ulaşma	0,77	0,42	0,82	0,39	0,72	0,45	0,88	0,33	0,86	0,38	1,575	0,181
EBS ile hemşire performansına ulaşma	0,52	0,51	0,70	0,47	0,51	0,50	0,55	0,50	0,86	0,38	1,740	0,141
Güvenlik raporlamayı EBS ile yapabilme	0,64	0,49	0,73	0,45	0,60	0,49	0,53	0,50	0,86	0,38	1,325	0,261
EBS kullanarak hastanenin ve kliniğin verimlilik dokümanlarına ulaşabilme	0,68	0,47	0,76	0,44	0,62	0,49	0,69	0,47	0,86	0,38	1,017	0,399
EBS kullanarak hastanenin ve kliniğin aylık/yıllık istatistik verilerine ulaşma	0,57	0,50	0,73	0,45	0,57	0,50	0,63	0,49	0,86	0,38	1,334	0,257
Hemşirelik Eğitiminde												
EBS kullanarak eğitim programlarına ulaşabilme ve raporlama	0,66	0,48	0,70	0,47	0,62	0,49	0,63	0,49	0,86	0,38	0,590	0,670
EBS kullanarak eğitim programları oluşturma	0,50	0,51	0,61	0,50	0,57	0,50	0,69	0,47	0,86	0,38	1,495	0,203

Çalışılan kurumlar açısından bakıldığında elektronik bilgi sistemi kullanımı yeterlilikleri arasında istatistiksel farklılık yoktur.

Tablo.6.32.Hemşirelik Bilişimi ile ilgili Eğitim Alma Durumuna Göre Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi

	Hemşirelik bilişimi ile ilgili eğitim/eğitimler aldınız mı?				Karşılaştırma Testi	
	Evet		Hayır		t	p
	X	ss	X	ss		
Hastanın verilerine ulaşmada						
Hasta demografik ve klinik bilgilerini görüntüleme ve ulaşma	0,97	0,16	0,94	0,24	1,519	0,130
Hastanın tedavi ve işlem EBS ile erişme	0,97	0,18	0,96	0,20	0,454	0,650
Klinikte yatan hastalar raporlandırmalarını (laboratuvar, radyoloji gibi) EBS kullanarak yaparım	0,97	0,18	0,93	0,26	1,609	0,109
Hasta takip sistemlerini (monitör,telemetre gibi) kullanarak hastanın yaşam bulgularını anlık olarak bilgisayar ekranından takip etme	0,91	0,28	0,82	0,38	2,431	0,016*
Hastanın yaşam bulgularını EBS ile kaydetme	0,84	0,37	0,74	0,44	2,294	0,022*
Hasta bakımıyla ilgili standart bakım planlamalarını, yönergeleri protokollerini oluşturmak için EBS kullanma	0,86	0,35	0,70	0,46	3,357	0,001*
Hastanın bakım planlarını EBS kullanarak planlama yönetme	0,80	0,40	0,66	0,48	2,776	0,006*
İlaç uygulamalarında						
EBS ile ilaç istek ve takibi yapma	0,95	0,22	0,81	0,39	3,826	0,000*
Elektronik doktor order sistemiyle, hastaya uygulanan ilacı yönetme	0,81	0,39	0,72	0,45	1,887	0,060
Klinik destek sistemlerinde						
Hekim istemlerine bağlı uygulamaları gerçekleştirirken, ilaçların etki ve yan etkileri, ilaç-ilaç etkileşimleri, yaş, cins, vücut ağırlığı vb. özelliklere göre ilaç dozu EBS erişebilme	0,87	0,34	0,76	0,43	2,457	0,015*
Hemşirelik uygulamalarında						
EBS kullanırken korunan hasta sağlık bilgilerinin gizliliğini sağlayama.	0,89	0,32	0,79	0,41	2,339	0,020*
Hastanın beslenme rejimini, EBS kullanarak isteme	0,88	0,32	0,71	0,46	3,935	0,000*
Hastanın günlük yaşam aktivitelerini EBS kullanarak kaydetme	0,76	0,43	0,59	0,49	3,317	0,001*
EBS kullanarak hastanın taburculuk planlamasını yapma	0,78	0,42	0,65	0,48	2,457	0,015*
İhtiyaç halinde diğer birimlerde çalışan profesyonel ekiplerle EBS iletişim kurma	0,84	0,37	0,67	0,47	3,463	0,001*

Tablo.6.32. Hemşirelik Bilişimi ile ilgili Eğitim Alma Durumuna Göre Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi – DEVAM

	Hemşirelik bilişimi ile ilgili eğitim/egitimler aldınız mı?				Karşılaştırma Testi	
	Evet		Hayır		t	p
	X	ss	X	ss		
Nöbet Devir teslim ederken EBS kullanarak hemşire gözlem notlarına ulaşma	0,74	0,44	0,55	0,50	3,439	0,001*
EBS ile hasta transfer takibini yapma	0,76	0,43	0,54	0,50	4,085	0,000*
Hastanın eğitim ihtiyaçlarına göre hasta eğitim dokümanı hazırlayıp raporlandırabilirim	0,74	0,44	0,60	0,49	2,651	0,008*
Hemşirelik yönetiminde						
EBS ile Kliniğin Envanter kontrolünü yapabiliyim	0,71	0,46	0,58	0,50	2,456	0,015*
EBS ile Sarf malzemelerinin isteğini veya takibini yapma	0,84	0,37	0,65	0,48	3,817	0,000*
EBS kullanarak sarf malzemeyi ve ilacı kaydederek, depodan çıkışını yapma	0,81	0,39	0,65	0,48	3,191	0,002*
Hemşire çalışma çizelgesini EBS ile hazırlama ve ulaşma	0,86	0,35	0,68	0,47	3,718	0,000*
EBS ile hemşire performansına ulaşma	0,64	0,48	0,45	0,50	3,512	0,001*
Güvenlik raporlamayı EBS ile yapabilme	0,72	0,45	0,51	0,50	4,070	0,000*
EBS kullanarak hastanenin ve kliniğin verimlilik dokümanlarına ulaşabilme	0,76	0,43	0,57	0,50	3,516	0,001*
EBS kullanarak hastanenin ve kliniğin aylık ve yıllık istatistik verilerine ulaşma	0,67	0,47	0,54	0,50	2,460	0,014*
Hemşirelik eğitiminde						
EBS kullanarak eğitim programlarına ulaşabilme ve raporlama	0,74	0,44	0,55	0,50	3,552	0,000*
EBS kullanarak eğitim programları oluşturma	0,66	0,47	0,52	0,50	2,555	0,011*

Bilişim ile ilgili eğitim alanların elektronik bilgi sistemlerini kullanma becerilerindeki yeterlilik ifadeleri hemen hemen her beceride daha yüksektir. Bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır.

Tablo.6.33.Hemşirelik Bilişim ile ilgili Alınan Eğitim Türüne Göre Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi

	Hemşirelik bilişim ile ilgili hangi program kapsamında eğitim/eğitimselere katıldınız?								Karşılaştırma Testi	
	Hizmet içi eğitim		Sertifika programı/Kurs/Seminer		Sempozyum/Kongre		Klinik Oryantasyon		F	P
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss		
Hastanın verilerine ulaşmada										
Hasta demografik, klinik bilgilerini görüntüleme, ulaşma	0,98	0,14	0,94	0,24	0,94	0,24	1,00	0,00	0,662	0,576
Hastanın tedavi ve işlem EBS ile erişme	0,98	0,14	0,82	0,39	1,00	0,00	1,00	0,00	4,499	0,005*
Klinikte yatan hastalar raporlandırmalarını (laboratuvar, radyoloji gibi) EBS kullanarak yaparım	0,97	0,17	0,94	0,24	1,00	0,00	0,94	0,25	0,464	0,708
Hasta takip sistemlerini (monitör,telemetre gibi) kullanarak hastanın yaşam bulgularını bilgisayar ekranından takip etme	0,92	0,27	0,82	0,39	0,94	0,24	0,94	0,25	0,700	0,553
Hastanın yaşam bulgularını EBS ile kaydetme	0,84	0,37	0,82	0,39	0,82	0,39	0,88	0,34	0,071	0,975
Hasta bakımıyla ilgili standart bakım planlamalarını, yönergeleri protokollerini oluşturmak için EBS kullanma	0,83	0,37	0,76	0,44	0,94	0,24	1,00	0,00	1,763	0,157
Hasta bakım planlarını EBS kullanarak planlama yönetme	0,75	0,43	0,82	0,39	0,94	0,24	0,88	0,34	1,320	0,270
İlaç uygulamalarında										
EBS ile ilaç istek ve takibi yapma	0,94	0,24	0,94	0,24	1,00	0,00	0,94	0,25	0,349	0,790
Elektronik doktor order sistemiyle, hastaya uygulanan ilacı yönetme	0,75	0,43	0,88	0,33	0,88	0,33	1,00	0,00	2,346	0,075
Klinik destek sistemlerinde										
Hekim istemlerine bağlı uygulamaları gerçekleştirirken, ilaçların etki ve yan etkileri, ilaç-ilaç etkileşimleri, yaş, cins, vücut ağırlığı vb. özelliklere göre ilaç dozu EBS erişebilme	0,84	0,37	0,88	0,33	0,94	0,24	0,94	0,25	0,676	0,568
Hemşirelik Uygulamalarında										
EBS kullanırken korunan hasta bilgilerinin gizliliğini sağlayama.	0,87	0,34	0,88	0,33	1,00	0,00	0,88	0,34	0,800	0,496
Hastanın günlük yaşam aktivitelerini EBS ile kaydetme	0,74	0,44	0,76	0,44	0,82	0,39	0,88	0,34	0,621	0,603
Hastanın beslenme rejimini, EBS kullanarak isteme	0,86	0,35	0,88	0,33	0,94	0,24	0,94	0,25	0,460	0,711

Tablo.6.33.Hemşirelik Bilişim ile ilgili Alınan Eğitim Türüne Göre Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım Yeterliliğinin İncelenmesi –DEVAMI

	Hemşirelik bilişim ile ilgili hangi program kapsamında eğitim/egitimlere katıldınız?								Karşılaştırma Testi	
	Hizmet içi eğitim		Sertifika programı/Kurs/Seminer		Sempozyum/Kongre		Klinik Oryantasyon			
	X	ss	X	ss	X	ss	X	ss	F	P
EBS ile hastanın taburculuk planlamasını yapma	0,73	0,45	1,00	0,00	0,82	0,39	0,81	0,40	2,294	0,080
İhtiyaç halinde diğer birimlerde çalışan profesyonel ekiplerle EBS iletişim kurma	0,80	0,40	0,88	0,33	0,88	0,33	0,94	0,25	0,823	0,483
Nöbet Devir teslim ederken EBS kullanarak hemşire gözlem notlarına ulaşma	0,68	0,47	0,94	0,24	0,88	0,33	0,75	0,45	2,542	0,059
EBS ile hasta transfer takibini yapma	0,71	0,46	0,88	0,33	0,82	0,39	0,88	0,34	1,511	0,214
Hastanın eğitim ihtiyaçlarına göre hasta eğitim dokümanı hazırlayıp raporlandırma	0,68	0,47	0,76	0,44	0,94	0,24	0,88	0,34	2,460	0,065
Hemşirelik yönetiminde										
EBS ile Kliniğin Envanter kontrolünü yapabilirim	0,62	0,49	0,88	0,33	1,00	0,00	0,81	0,40	5,184	0,002*
EBS ile Sarf malzemelerinin isteğini/takibini yapma	0,79	0,41	0,88	0,33	1,00	0,00	0,88	0,34	1,703	0,169
EBS kullanarak kullanılan sarf malzemeyi ve ilacı kaydederek, depodan çıkışını yapma	0,78	0,41	0,82	0,39	0,94	0,24	0,81	0,40	0,775	0,510
Hemşire çalışma çizelgesini EBS ile hazırlama/ulaşma	0,81	0,39	0,88	0,33	1,00	0,00	0,94	0,25	1,773	0,155
EBS ile hemşire performansına ulaşma	0,58	0,50	0,71	0,47	0,88	0,33	0,75	0,45	2,453	0,066
Güvenlik raporlamayı EBS ile yapabilme	0,70	0,46	0,71	0,47	0,88	0,33	0,75	0,45	0,862	0,462
EBS kullanarak hastanenin ve kliniğin verimlilik dokümanlarına ulaşabilme	0,75	0,44	0,82	0,39	0,82	0,39	0,69	0,48	0,431	0,731
EBS ile hastanenin aylık ve yıllık istatistik verilerine ulaşma	0,63	0,49	0,76	0,44	0,76	0,44	0,75	0,45	0,886	0,450
Hemşirelik eğitiminde										
EBS kullanarak eğitim programlarına ulaşabilme ve raporlama	0,75	0,44	0,65	0,49	0,76	0,44	0,75	0,45	0,269	0,848
EBS kullanarak eğitim programları oluşturma	0,61	0,49	0,71	0,47	0,88	0,33	0,75	0,45	1,937	0,126

Tablo.6.33 göre Sempozyum/Kongre ye katılan pediatri hemşirelerinin hastanın tedavisine EBS ile ulaşmada ve klinik envanterleri göstermede daha yeterli olduğu söylenebilir.

7.TARTIŞMA

İstanbul ilinde yer alan hastanelerin pediatri ünitelerinde çalışan hemşirelerin hemşirelik bilişimi yeterliliklerinin belirlenmesi amacı ile tanımlayıcı olarak yapılan çalışmada bulguların tartışılmasında pediatri hemşirelerin bilişim yeterliliği bulguları ile başlanmıştır. İkinci kısımda bilişim yeterlilikleri ana ve alt gruplarının demografik verilere göre değerlendirilmesi ile devam edilmiştir.

7.1.Pediatri Hemşirelerinin Bilişim Yeterliliğini İlişkin Bulguların Tartışılması

Pediatri hemşirelerine temel bilgisayar kullanımı becerilerine ilişkin bulgular incelendiğinde (tablo 6.3., sayfa 36) de hemşirelerin büyük çoğunluğunun teknik olarak bilgisayar ve internet erişim oranının %66.8 gibi iyi bir oranda olmasının nedenleri; ülkemizde her iki kişiden birinin bilgisayar özellikli cep telefonuna sahip olması ve yoğun olarak temel becerilerin kullanıyor olmaları olarak açıklanabilir (78) Ayrıca devlet ve üniversite hastanelerinin 2008 yılından itibaren bilgisayar donanımlarının tamamlanmış olması ve elektronik kayıt sistemleri üzerinden işlem yapıyor olması hemşirelerin bu alandaki becerilerinin gelişmesine katkı vermiş olabilir. Çalışmaya katılanların büyük çoğunluğunu 40 yaş altındadır. (tablo 6.1, sayfa 33) Ülkemizde bilgisayar teknolojileri dersinin son 10-15 yıldır tüm lisans eğitiminde yaygın olarak verildiğini de göz önünde bulundurarak bu oranın yüksek çıkması normal olarak değerlendirilebilir.

Hemşirelerin bilgi okuryazarlığı konusunda kendilerini değerlendirme bulgularına bakıldığında %80 ve üzerinin bunu bilgiye ulaşma şeklinde algıladıkları görülmüştür. (tablo 6.3, sayfa 36) Ulaşılan bilgiyi değerlendirme, etik ve yasal yönlerden analiz etme gibi alt basamaklarda yeterli bulma oranı düşmüştür. Ülkemizde hemşirelik öğrencileri ve hemşireler ile bilgi okuryazarlığı çalışmalarında da bilgiye erişimin yüksek analiz ve eleştirel okumanın düşük olduğu görülmektedir (79). Hemşireliğin gelişmiş olduğu ülkelerde kanıta dayalı uygulamalar için bilgiye ulaşma ve bilgiyi analiz etme yeteneklerinin geliştirilmesi için standartlar ve bu standartlar doğrultusunda yapılan çalışmalar vardır. Ülkemizde bu yönde bir çalışmaya

rastlanmamıştır. Bu nedenle bilgiye ulaşmanın yüksek analiz edilen bilgiye ulaşma ve kullanmanın düşük olduğu söylenebilir (80,81,66)

Hemşirelerin bilgi yönetiminde elektronik bilgi sistemlerini kullanma durumları incelendiğinde en çok hastaya ilişkin ilgilere ulaşmada en az hemşirelik eğitimi ve araştırması alanlarındaki becerilerde kendilerini yeterli bulduklarını ifade etmişlerdir (tablo 6.5, sayfa 39). Yukarıda ifade edildiği gibi ülkemiz sağlık sistemi hizmetlerinin yürütülmesinde elektronik sistemlerin kullanımının zorunlu hale gelmiş olmasının bunda etkili olduğu düşünülmektedir. Aynı tabloda hemşirelerin hemşirelik eğitimi, araştırması yönetimi gibi konulardaki elektronik sistem kullanma yeterliliğinin daha düşük olduğu görülmektedir. Bunun nedenleri hemşirelerin bu alanlardaki yeterliliklerini geliştirmeleri için kendilerini zorunlu hissetmiyor olmaları olabilir.

Araştırmaya katılan pediatri hemşirelerinin genel olarak bilişim yeterliliklerine bakıldığında temel bilgisayar becerileri ($X= 0,89$), bilgi okuryazarlığının yeterliği ($X= 0,80$), hemşirelik Bilgi yönetiminde elektronik sistem kullanım yeterliliği ($X= 0,77$) ortalamalarının/ yüzdelerinin birbirine yakın olduğu görülmektedir. (tablo 6.6, sayfa 40) Gelişmiş ülkeler hemşirelik bilişim yeterlilikleri standartlar çerçevesinde değerlendirilmekte ve bu çerçevede eğitimler yapılmaktadır. Hemşirelik bilişimi eğitiminin ve uygulamalarının en iyi olduğu ülkelerden biri olan Amerika'da bilişim yeterlilik standartları doğrultusunda rutin taramalar ve uygulamalar vardır(82,83). Hemşirelerin temel bilgisayar becerilerinin diğer yeterlilik düzeylerinden daha yüksek olması önceden de açıklandığı üzere ülkemizde temel ve lisans düzeyinde eğitimlerde konuya ilişkin ders veriliyor olması ve genç nüfusun hayatlarının çok erken döneminden itibaren bilgisayar ile tanış olmaları olarak değerlendirilmiştir. Choi ve

De Martinas, (2013) lisans ve lisans üstü öğrencilerinin bilişim yeterliliklerini incelediğinde; lisans öğrencilerinin genel olarak, bilişim alanında yetkin oldukları, lisanüstü öğrencilerinin daha yüksek bilişimsel yeterlilik ortalamasına sahip olduklarını bildirmiştir (84). Hawaie'de yapılan araştırmaya göre hemşirelerin bilgisayar kullanımı konusunda bilgi sahibi oldukları bilgisayar donanımı ve yazılım kullanımı konusunda yeterli olduğu ortaya konmuştur (85). Hemşirelik bilgi yönetiminde elektronik sistem kullanım yeterliliğini düşük olması hastanelerde kullanılan elektronik sistem uygulamalarının hastanelere göre farklılık göstermesinden kaynaklanıyor olabilir. Kleib ve Nagle Avusturalya'da yaptığı bir çalışmaya göre

yetkinlik algıları, temel bilgi ve iletişim teknolojisi becerilerinde en yüksek düzeyde iken, mesleki uygulamalarla ilgili yetkinlikler ve hasta bakımının sağlanmasında bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımı, bilgi ve bilgi yönetimi yetkinliklerinde düşüktür (86).

Hemşirelik bilişimi eğitimi alan pediatri hemşiresinin oranı %48,1 'dir. Bu oranın % 67' i oranla hizmet içi eğitim, %11,2 sertifika programı ve sempozyum, %10,5 klinik oryantasyon şeklinde eğitim almıştır. Araştırma sorularını yanıtlayan hiçbir hemşire meslek eğitimi sırasında hemşirelik bilişimi eğitimi almamıştır. Hwang & Park(2011) 350 Hemşireyle Yaptığı Araştırmaya Göre; bilişim yetkinliğinin(% 69.2) , bilgisayar becerilerinin (% 58.9) oranında olduğunu rapor etmiştir. Bu çalışma temel bilgisayar becerileri ve bilişim yetkinliği ile örgün bilişim eğitiminin varlığını pozitif yönde ilişkilendirmiştir(87). Bilişimin temel olgu olduğu bu çağda bu sonuç düşündürücüdür.

7.2.Bilişim Yeterlilikleri Ana Ve Alt Gruplarının Demografik Verilere Göre Değerlendirilmesi

Temel bilgisayar becerileri ile ilgili yeterlilikler; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, meslekte toplam çalışma yılı, bulunduğu klinikte çalışma yılı, çalışmakta olduğu pozisyon, çalıştığı kurum, bilişim ile ilgili eğitim alma durumu ve bilişim eğitimini nereden aldığına göre analiz edilmiştir.

Pediatri hemşirelerine temel bilgisayar kullanımı becerilerinde kendilerini nasıl buldukları ile ilgili sorular sorulmuştur. Bu sorular bilgisayar kullanarak temel işlemleri yapabilme ile ilgilidir. Verilen yanıtlara göre hemşirelerin kendilerini en yeterli buldukları beceriler; araç kullanımında taramada, dosya yönetiminde ,e posta kullanımında yüksek oranlarla iyi olduğu görülmektedir. Temel bilgisayar yeterliliklerinde araç, erkek katılımcıların kendilerini daha yetenekli olduklarını ifade ettikleri görülmüştür. Buna karşın kadınların detaycı özelliği ortaya çıkarak, yazım denetimi aracı kullanma ve yazım hatalarını düzeltme ve E-posta becerilerinde yeterlilik oranları yüksektir. (tablo 6.7, syf 42) Araştırmaya katılan pediatri hemşirelerinin çoğunluğunu (%91,5) kadındır. Erkeklerin oranı ise; %8,5 tir. (tablo

6.1, sayfa 33) Bunun nedeni ülkemizde 2008 yılı öncesine kadar erkeklerin hemşirelik okullarına giremiyor olmaları olabilir. Bununla beraber erkeklerin hemşirelik mesleğini kadın mesleği olarak görüyor olmaları ve çocuk yaş grubu ile çalışmayı tercih etmiyor olmaları da olabilir. Bozkurt ve Akpınar'ın yaptığı çalışmanın sonucunda, kadınların bilişim sektöründe istihdam edildikleri alanların detaycılık, iletişim kurma, organizasyon gibi “kadınsı” olarak nitelendirilen özellikleri gerektiren alanlar olduğu görülmüştür ve onlar da kadınların yoğun alanlarda ya da erkekler arasında dengeleyici olarak konumlandırılmaktadır(88). Kadın hemşirelerin oranı Brezilya'da %30,9 iken, Amerika'da %89.5'tir (86,44). Türkiye'de yapılan bir çalışmada çalışmaya katılan hemşirelerin %100'ü kadındır(50). Bilgisayar öz yeterliliği ile ilgili yapılan çalışmalarda cinsiyetin fark yaratmadığı ifade edilmektedir(89). Bu çalışmada katılımcıların büyük çoğunluğunu kadın hemşirelerin oluşturmasının bu sonucu etkilemiştir

Pediyatri hemşirelerinin %51,1 nin 30 yaşından küçük, genç grup olduğu belirlenmiştir (tablo 6.1, sayfa 33). Brezilyada yapılan araştırmaya yaş ortalama %43 iken Amerika' da yapılan çalışmaya katılan hemşire yaş oranının 20-29 (% 58.4), Kore'de yapılan çalışmaya göre hemşirelerin yaş ortalaması 30.4 olduğu ortaya, konmuştur(18,60).Türkiye'de yapılan çalışmaya göre 30 yaş ve altı katılımcı sayısı %20,9 olduğu ortaya konmuştur (50). Bilgisayar özelliklerinin/donanımlarının teknik olarak kullanımına ilişkin becerilerin yer aldığı Temel Bilgisayar yeterliliği kategorisi alt başlıkları yaşa göre incelendiğinde; bilgisayar yeterliliği ile 30 yaşından küçük pediatri hemşireleriyle karşılaştırıldığında donanım işletim, dosya yönetimi, günlük yaşamda bit kullanılması, e-postayı kullanma yeterlilikleri konusunda 30 yaş altı pediatri hemşirelerinin bu konularda kendilerini daha yeterli olduklarını ifade etmişlerdir (tablo.6.8.syf 44). 30 yaş altı hemşirelerin günümüzün koşulların da bilgisayarla daha fazla ilgili olduğu ve günlük hayatta daha fazla kullandığını düşünebiliriz.

Temel bilgisayar becerilerinin Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılması için yapılan t testine göre; tabloda verilen bilgisayar becerilerinde Eğitim Düzeyi gruptaki kişilerin beceri düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Lisansüstü eğitimi alan hemşirelerin diğer eğitim düzeylerine göre,

donanım, işletim, dosya yönetimi, e posta kullanmada yeterlilik açısından kendilerini daha yeterli buldukları görülmektedir. Eğitim düzeyi arttıkça bilgisayar becerilerinde yeterli olma ifadelerinin arttığı görülmektedir. Lisans ve üstü eğitime sahip olan hemşireler kendilerini bilgi okuryazarlığı becerileri yeterliliklerini yüksek ve hemşirelik bilgi yönetiminde hemen hemen tüm elektronik sistem kullanma becerilerinde yeterlilikleri daha yüksek olduğu ve bunun diğer eğitim gruplarına istatistiksel olarak anlamlı farklı olduğu görülmektedir. (tablo.6,9.syf48) Elder ve Koehn (2009), lisans hemşireliği öğrencilerinin(n:87) bilgisayar becerilerini gerçek performanstan daha yüksek puanlara sahip olduklarını göstermiştir(94). Üniversitede verilen bilgisayar teknoloji derslerinin ve eğitim süresince daha uzun süre bilgisayar kullanımından dolayı becerilerinin gelişmesini etkilemiştir şeklinde yorumlanabilir.

Bilgisayar özelliklerinin/donanımlarının teknik olarak kullanımına ilişkin becerilerin yer aldığı Temel Bilgisayar yeterliliğinin meslekte toplam çalışma süresine göre incelendiğinde Meslekte toplam çalışma süresine göre temel bilgisayar becerilerinde kendilerini yeterli bulma durumları incelendiğinde; bilgisayar becerilerinde farklı çalışma süresinde farklı yeterliliklerin öne çıktığı görülmektedir. Çalışma süresi 7-9 yıl olanların masa üstü bilgisayar donanımlarını kullanmada daha iyi oldukları, 10 yıl ve üzeri olanların daha temel becerilerde (internet kullanımı, yazıcı kullanımı vb) iyi oldukları, 4-6 yıl olanların ise yazım denetim gibi bir üst işlemlerde iyi olduklarını düşündükleri görülmektedir(tablo.6.10.syf:49). F, Özdemir ve ark. Çalışmasına göre hemşirelerin bilişim teknolojilerini gün içinde çoğunlukla iş yerinde kullandıkları (%61,7) ve günlük ortalama $3,78 \pm 2,48$ saatlerini bilgisayar başında geçirdikleri saptanmıştır(90). Meslekte çalışma süresince çalışma süreleri ortalamaları düştükçe donanım kullanma gibi bir üst segment işlemlerinde becerinin artmasının nedeni yaş grubunun gençleştikçe bilgisayar kullanım süresi ve erken tanışma olasılığının artıyor olması olarak yorumlanabilir. Mevcut durumda çalıştıkları pediatri kliniklerinde ki çalışan sürelerinin göre temel bilgisayar yeterliliği becerileri incelendiğinde; çalışma sürelerinin artması ile yeterli hissetme durumlarının arttığı görülmektedir (tablo.6.11.syf 51). Bu ifade en fazla bilgisayarı yeniden başlatma ve kapatma gibi basit temel uygulamalarda yüksek olması erken yaşa bağlı temel beceriler yeterliliğinin artabileceği yorumunu güçlendirmektedir.

Çalışma pozisyonu farklı hemşireler arasında temel bilgisayar becerilerinin ifadelerine bakıldığında sorumlu hemşire pozisyonunda çalışanların temel becerilerde kendilerini daha yeterli buldukları görülmektedir, diğer pozisyonlara göre istatistiksel anlamlı fark vardır. (Tablo.6.12.syf:53) Sorumlu hemşirelerin çalışma listesi yapma, rapor yazma gibi işlerinin daha çok bilgisayar ortamında yapıyor olmaları buna kendilerini daha yeterli buldukları söylenebilir.

Çalıştığı Kuruma Göre Temel Bilgisayar Yeterliliği Becerilerinin incelendiğinde işletim. Araç kullanımı, dosya yönetimi, e posta kullanımı ve yönetimi gibi çoğu konu da daha yeterli olduğu, (tablo 13 syf:55) kullanılan devlet üniversitelerinde kullanılan bilgisayar koşullarını düşünerek; eğitim araştırma hastanelerinin üniversite hastanelerine bağlı olmasına ve özel üniversite hastanelerinde ki çalışan hemşirelere bağlanabilir .

Bilişim eğitimi alanların kendilerini temel bilgisayar becerilerinde daha iyi buldukları görülmektedir. Özellikle; donanım kullanma (masa üstü donanımla gibi) ve e-posta işlemlerinde istatikselsel olarak anlamlı fark vardır. Eğitim alanların bilgisayarın daha detaylı özelliklerinde bilmede daha yeterli olduğu söylenebilir (Tablo.6.14.syf:58).

Bilgisayarı başlatabilir, bir kullanıcı adı ve parola kullanarak güvenli bir şekilde oturumu açma, bir uygulamayı açma, açık dosyalar arasında geçiş yapma, gelen e postalara cevap verebilir, e postama verilen cevapları okumada sempozyum / kongre ve hizmet içi eğitim alanlar açısından farklılık görülmektedir (tablo.6.15.syf.60), Eğitimin bilgisayar yeterliliğini etkilediği görülmektedir ancak alınan eğitimler arasında çok fark bulunmamakta, bunun nedenin örgün eğitimde hemşirelik bilişimi ile ilgi yeterli eğitim verilmemesine bağlanabilir. Eley ve arkadaşlarının Avustralya’da yaptığı araştırmaya göre ;. hemşirelerin% 4-17’si, ön kayıt / ön kayıt sırasındaki 11 genel bilgisayar beceri ve yazılım uygulaması eğitimi aldığı ve her birinde hemşirenin % 12-30 arasında sürekli mesleki eğitim olarak eğitim aldığını belirtmiştir. Eğitim alan hemşireler, işlerinin ihtiyaçlarını karşılamak için yeterli olduğuna ve uygun bir zamanda verildiğini, neredeyse yarısının, bilgi ve bilgisayar teknolojisi

gereksinimlerini giderilmesi için daha fazla eğitime ihtiyaç duyduklarını ve bir kısmının da bilgisayar okuryazarlık düzeylerindeki eksikliklerin kariyer gelişimlerini kısıtladığına inandığını belirtmiştir(91).

Bilgi okuryazarlığı ile ilgili yeterlilikler; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, meslekte toplam çalışma yılı, bulunduğu klinikte çalışma yılı, çalışmakta olduğu pozisyon, çalıştığı kurum, bilişim ile ilgili eğitim alma durumu ve bilişim eğitimini nereden aldığına göre analiz edilmiştir.

Pediyatri hemşirelerine bilgi okuryazarlığı konusunda kendilerini ne kadar yeterli buldukları sorulmuştur. Hemşirelerin kendilerini en yüksek oranda %80 ve üzeri çok; ulaşılmak istenilen bilgiyi belirleyebilme, bilgiye ne kadar ihtiyacım olduğunu bilme, bilgiye hangi yollarla ulaşacağımı bilme, ulaşılan bilgi kaynaklarından, gerekli olan bilgileri çıkarmak için en uygun teknolojik materyali seçerim verilen maddeleriyle, gerekli bilginin kapsamını belirleme ve İhtiyacı olan bilgilere etkin ve verimli bir şekilde ulaşma konularında yeterli olduklarını ifade etmişlerdir. İfadelerine göre pediyatri hemşirelerinin gerekli bilginin kapsamını belirlemede ve bilgilere etkin ve verimli bir şekilde ulaşma yeterlilikleri diğer yeteneklere göre yüksektir. Amerikan Hemşireler Birliği'nin (ANA) önerileri, tüm hemşirelerin bilgi okuryazarı olmasını gerektirmektedir(12). Aslında, hemşirelik uygulamalarında bilgiyi değerlendirme yeteneği, klinik ortamda karar vermeyi ve kanıtların klinikte kanıta dayalı bakım uygulanmasını destekler(92). Amerika'da bilgi okur yazarlığı ile ilgili araştırmalar mevcuttur. Konuyla ilgili araştırmalar ülkemizdeki az sayıda çalışma oldukça geride olduğumuzu göstermektedir. Amerika'da yapılan araştırmalara göre katılımcılarımızın çoğunluğuna (% 89), bilgi okuryazarlık becerilerini yetkin, katılımcıların% 59.1'i online bilgiye erişmeye çalışırken engellerle karşılaştıklarını, ancak% 34.8'inin çevrimiçi bilgilere erişebildiğini belirtmiştir(14).

Bilişim yeterlilikleri alt boyutunda bilgi okuryazarlığı yeterliliklerine baktığımızda kadın katılımcıların yeterlilik ifadelerinin daha yüksek olduğu

görülmektedir. (tablo 6.15, syf 62) Erkek katılımcı sayısının düşük olması bunda etkili olabilir.

Bilgi okuryazarlığı yaşa göre karşılaştırıldığında 30 yaşın altında olan pediatri hemşirelerinin karşılaştırılmasında $p < 0,05$ anlamlı fark vardır. 30 yaş altı hemşirelerin özellikle erişilmek istenilen bilgiye etkin ve verimli bir şekilde ulaşabilme, bilgiyi ve kaynakları eleştirel olarak değerlendirme, değerlendirilen bilgiyi kullanmada, etik ve yasal düzenlemeleri konusunda daha yeterli oldukları olduklarını ifade etmişlerdir.(tablo 17,syf 64). 30 yas altı hemşirelerin ilköğretim çağından beri teknolojinin ilerlemesiyle internet kullanımının artması ve okullarda yaygınlaşmasıyla araştırma ve tarama yapmaya daha alışkın oldukları söylenebilir. Fakat bilimsel veri tarama programlarının kullanılmasında hemşirelerin yaklaşık yarısının yeterli olmayışı ($X=0,53$) okullarda bununla ilgili eğitimin sorgulanması gerektiğini göstermektedir.

Eğitim düzeyi arttıkça bilgi okuryazarlığı becerilerinde yeterli olma ifadelerinin arttığı görülmektedir. Lisans ve üstü eğitime sahip olan hemşireler kendilerini bilgi okuryazarlığı becerileri yeterliliklerini yüksek bunun diğer eğitim gruplarına istatistiksel olarak anlamlı farklı olduğu görülmektedir. (tablo.6.19.syf 68) Eğitimin olumlu etkisi tartışılmayan bir gerçektir fakat üniversite de verilen eğitimi yeterli bulmayan McNeil ve arkadaşları ,ABD'de lisans ve doktora düzeyinde öğrencilerin sadece % 25'inin , bilgi okuryazarlığı becerilerini, % 37'si kanıta dayalı uygulamayı destekleyen bilgi teknolojileri eğitimi aldığını , en çok bilişim içeriği “elektronik kaynaklara erişim” (% 50), “bilgisayar tabanlı hasta kaydı” (% 46) bilgisayar becerilerini geliştiren programları tercih ettiği, ortaya koymuştur. Birleşik Devletler (ABD) hemşirelik programlarının bilgi okuryazarlığı becerilerini, standartlaştırılmış hemşirelik dilini ve teknolojiye dayalı kanıt temelli pratiği tutarlı bir şekilde öğretmediğini ortaya koymuşlardır(93). Carter(2014) Hemşirelik fakültesi ve öğrencilerin, klinik ortamda bilgi okuryazarlığı becerilerine duyulan ihtiyacı kabul etmekle birlikte, kanıta dayalı uygulama için gerekli buldukları ancak değerlendirilmesi ve uygulanmasıyla ilgili becerilerden yoksun oldukları bundan dolayı Hemşirelik fakültesi ve öğrencilerin bilgi okuryazarlığı ile ilgili eğitimlerin tasarlanması gerektiğini vurgulamıştır(97). Türkiye’de .Hacettepe Üniversitesi’nin geliştirmiş olduğu “Bilgi

Okuryazarlığı Eğitimi Programı” (HÜBO) bulunmaktadır. Adnan Menderes Üniversitesinde araştırmacılar bir dönem eğitim programını uygulanmış ve eğitim almış öğrencilerin bilgi okuryazarlığını ölçülmüştür. Kütüphaneyi ders çalışmak ve araştırma yapmak amacıyla kullanan öğrencilerin Bilgi Okuryazarlık Ölçeği puanı daha yüksek bulunmuş ve verilen eğitimin kapsamının genişletilerek dönemlik kredili ders haline dönüştürülmesi önermişlerdir(79).

Meslekte toplam çalışma süresi arttıkça bilgi okur yazarlığı becerilerinde kendini yeterli buldukları becerilerin sayısının arttığı görülmektedir(tablo.6.18.syf :66) Meslekte çalışma süresi arttıkça çalıştığın alana dair bilgi ve tecrübelerin artmasına bağlı olarak kendini daha da geliştirme o alanda daha da iyi olmak için araştırma yapma ve okuma gereksinime sebep olacağı şeklinde düşünebiliriz.

Klinikte çalışma süresinin bilgi okuryazarlığı becerileri yeterliliği ifadelerinde istatistiksel anlamlı fark vardır. (Tablo.6.20.syf:73) Bunlar 0-3 yıl çalışanlarda ulaşılan bilgi kaynaklarından, gerekli olan bilgileri çıkarmak için en uygun teknolojik materyali seçme, elde edilen bilgiyi okuyup temel fikrini ifade edebilme ve elde edilen bilgiyi değerlendirip, alternatif stratejiler geliştirebilme becerilerindedir. 7-9 yıl çalışanlarda ise ulaşılan bilgi kaynaklarını anlarım ve değerlendirme ve elde edilen bilginin ihtiyacı karşılayıp karşılamadığını belirleyebilme ifadeleri yüksektir. Çalıştıkları birimde ne kadar uzun süre çalışılırsa o alanda o kadar yetkin olunur. Bu durumda hemşireye daha çok sorumluluk eklenir. Bu nedenden dolayı kendini daha çok geliştirme durumunda kalınır. Amerika’daki çalışmaya göre; klinik çalışma saatlerinde çalışanların sadece % 20’ gibi az bir oranla ,veri tabanı bilgi kaynaklarına erişmek için gerekli bilgi ve beceriye sahip olmadıklarını kabul etmiştir(14).

Çalışma pozisyonu açısından bakıldığında sorumlu hemşirelerin ve yoğun bakım hemşirelerinin bilgi okuryazarlığı becerileri konusunda daha yeterli olduklarını ifade etmişlerdir, diğer gruplar ile anlamlı fark vardır. Yoğun bakımda çalışan hemşirelerin daha çok teknolojik cihazlarla çalışmaları ve sorumlu hemşirelerin çalıştıkları birimin iş akışına bağlı kendilerini geliştirmek, yeni teknolojik gelişmeleri takip etmeleri ve çalıştığı klinikte çalışanlara yeni teknolojik cihazları ,yeni bilgilere ulaşarak hemşirelik uygulamalarında ki yenilikleri öğretmeleri gerekmektedir. Bu

nedenden dolayı kendileri geliştirmek zorunda kaldıkları düşünülerek bilgi okuryazarlığında da daha yeterli oldukları söylenebilir.

Çalışılan kuruma göre bakıldığında bilgi okuryazarlığı becerilerini etkilemediği, sadece üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerinin arama motorlarını kullanmalarından kaynaklanan bir fark olduğu görülmektedir (tablo.6.22 syf:76). Üniversitede çalışan hemşirelerin görevleri gereği daha fazla bilgisayar kullanıyor olmalarına bağlı bilgi okuryazarlığı becerilerinin daha fazla geliştiği söylenebilir.

Bilişim ile ilgili eğitim alanların elektronik bilgi sistemlerini kullanma becerilerindeki yeterlilik ifadeleri hemen hemen her beceride daha yüksektir. Bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır. (tablo.6.23syf;78) .Bilişim ile ilgili aldığı eğitim ile Hastanın tedavi ve işlem bilgilerine elektronik bilgi sistemlerinden erişimde ve elektronik bilgi sistemlerini kullanarak Kliniğin Envanter kontrolünü yapabilme yeterliliklerinde anlamlı fark vardır.

Bilişim ile ilgili alınan eğitimin kaynağı sadece sempozyum/kongrede eğitim alanlarda fark ettiği görülmektedir(tablo6.24syf:80) Bunlar bilgiye elektronik olarak erişmek için arama motorları, veri tabanı kullanabilme, elde edilen bilgiyi veya performansı başkalarına uygun formatla etkin bir şekilde iletme, intihalden kaçınmak için kullanılan bilginin orijinal kaynaklarını doğru şekilde gösterme becerileridir. Sempozyum ve kongreye katılan hemşirelerin bilgi okuryazarlığı konusunda yeterli olmaları beklenene bir sonuç olarak yorumlanabilir.

Hemşirelik Bilgi Yönetiminde Elektronik Sistem Kullanım ile ilgili yeterlilikler; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, meslekte toplam çalışma yılı, bulunduğu klinikte çalışma yılı, çalışmakta olduğu pozisyon, çalıştığı kurum, bilişim ile ilgili eğitim alma durumu ve bilişim eğitimini nereden aldığına göre analiz edilmiştir.

Hemşirelik bilgi sistemlerinin yönetimi becerilerine ilişkin kendilerini yeterli bulma konusunda sadece kadınların nöbet devir teslim ederken elektronik bilgi sistemlerini kullanarak hemşire gözlem notlarına ulaşma ve hemşire çalışma çizelgesini elektronik ortamda hazırlayabilme ve ulaşabilme becerilerinde bir farklılık

görülmektedir(tablo6.16 syf 62). Örneklemedeki kadın hemşirelerin bilgi sistemleri becerileri açısından daha yeterli oldukları görülmektedir. Erkeklerin çalışma ortamında, daha aktif işleri tercih ettikleri yazı işlerinden uzak durdukları (91) bilgisine dayanarak bu sonucun ortaya çıktığı söylenebilir.

30 yaş altı hemşirelerin elektronik bilgi sistemlerini kullanmada pek çok beceride kendilerini daha yüksek oranda yeterli buldukları görülmektedir.(tablo 6.26,syf 84) Diğer yeteneklerde yaşlarına bağlı avantajlarından dolayı yeterlik oranları yüksek oluşu için bu konuda yeterli oldukları söylenebilir. Türkiye 2013 verilerine göre internet kullanma oranının 16 -24 yaş arasında olanlar %70, 25 – 34 yas arasında olanların % 63 olması genç hemşirelerinin daha yeterli olmasını açıklamaktadır (95).

Yüksek lisans yapan hemşirelerin hemşirelik bilgi yönetiminde (tablo.6.27 syf:86) hemen hemen tüm elektronik sistem kullanma becerilerinde yeterlilikleri daha yüksek olduğu ve bunun diğer eğitim gruplarına istatistiksel olarak anlamlı farklı olduğu görülmektedir. Sorumlu hemşire, eğitim hemşiresi gibi değişik kadrolarda çalışan hemşirelerin daha lisans üstü eğitim yapanlar arasından seçiliyor olması, bu görevlerde kayıt ve dökümantasyon işlerinin yoğun olması bu nedenleri ile yeterlilikleri daha yüksek olabilir.

Meslekte toplam çalışma süresi farklı hemşireler arasında hemşirelik bilgi yönetiminde elektronik sistem kullanım yeterliliğinin ifadelerinden istatistiksel anlamlı fark vardır. 3 yıl ve altı olanlarda taburculuk işlemleri becerisi, 4-6 yıl olanlarda istem yapma ve kaydetme becerileri ve hemşirelik uygulama becerileri, 7-9 yıl olanlarda hemşirelik uygulama ve yönetim becerileri, 10 yıl üstü olanlarda hemşirelik yönetim becerileri konusunda yeterlilik ifadelerinin daha yüksek olmasından kaynaklanan gruplar arası fark olduğu görülmektedir. (tablo.6.28. syf:88) Deneyimi fazla olan hemşirelerin yönetim işlemlerini yapmada, çalışma alanında daha fazla profesyonel davranmaları beklendiği için daha fazla yeterli olması nedeni hastanede yönetim görevinin daha çok onlara verilmesi ve ihtiyaç durumunda yönetim becerilerinde faydalandığını düşünebiliriz. Çelik ve Hisar'ın çalışmasında meslekte çalışma yılı arttıkça profesyonellik puanının arttığı saptanmıştır(96). Pediatri

hemşirelerinin Katılımcıların çalışma yılları en fazla %30,3'ünün 1-5 yıl çalıştığı ve mevcut çalıştığı pediatri birimlerinde çalışma yılının %49,6'sinin 2-5 yıl arası olduğu tespit edilmiştir. Kore'de yapılan çalışmada hemşirelerin ortalama çalışma süresi yılların 3.8 olduğu, Brezilyadaki çalışmaya göre ise çalışma süresinin ortalama 11 yıl olduğu Türkiye'de yapılan çalışmaya göre çalışma yılının 11-15 yıl arası %45,1 oranda olduğu ortaya konmuştur(18,50,60). Ülkemizde çalışma yılı açısından en yüksek durumda olan grubun genç grup olması araştırma sonuçlarında yeterlilik ifadelerinin yüksek çıkmasında etkili olabilir.

Çalışma pozisyonu açısından bakıldığında sorumlu hemşirelerin ve yoğun bakım hemşirelerinin bilgi okuryazarlığı becerileri konusunda ve elektronik bilgi sistemi kullanma becerilerinde daha yeterli olduklarını ifade etmişlerdir, diğer gruplar ile anlamlı fark vardır. Yoğun bakımda çalışan ve sorumlu hemşirelerin çalıştıkları birimin iş akışına bağlı kendilerini geliştirmek yeni bilgilere ulaşmak için daha fazla çaba sarf etmek zorunda oldukları düşünülerek okuryazarlığı ve bilgi yönetimi becerileri konusunda daha yeterli oldukları söylenebilir. Buna karşın çalışılan kurumlar açısından bakıldığında elektronik bilgi sistemi kullanımı yeterlilikleri arasında istatistiksel farklılık yoktur.(tablo.6.31,syf;96)

Klinikte çalışma süresine bakıldığında 3 yıl ve altı olan hemşirelerin elektronik sistemleri kullanma yeterliliklerinin, özellikle hemşirelik uygulamalarında, daha iyi olduğu ve bundan kaynaklanan farklar olduğu görülmektedir (tablo.6.29.syf:91). Son zamanlarda hastanelerde kullanılan elektronik hasta sistemlerinin kullanımını artmasına, örnekleme genç hemşirelerin çoğunlukta olması ve genç hemşirelerin bilgisayar yeterliliğinde iyi olması sonuçlarına bağlanabilir.

Eğitim alma durumuna bakıldığında (tablo.6.32,syf;98); bilişim ile ilgili eğitim alanların elektronik bilgi sistemlerini kullanma becerilerindeki yeterlilik ifadeleri hemen hemen her beceride daha yüksektir. Bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır eğitim alma türüne göre (tablo.6.33,syf;101) göre Sempozyum/Kongre ye katılan pediatri hemşirelerinin hastanın tedavisine EBS ile ulaşmada ve klinik envanterleri göstermede daha yeterli olduğu söylenebilir.

8. SONUÇ ve ÖNERİLER

İstanbul ilindeki hastanelerde pediatri hemşireleri ile yapılan hemşirelik bilişim yeterlilikleri tanımlayıcı çalışmasında bilgisayar temel özelliklerini kullanma yeterlilikleri daha yüksek bulunmuş buna karşı analiz etme ve eleştirel düşünme gerektiren bilgi okuryazarlığı ve elektronik sitemlerin kullanımı ile ilgili yeterlilikler daha düşük bulunmuştur.

Araştırmaya katılan hemşirelerin hiçbiri örgün eğitimleri sırasında hemşirelik bilişimi eğitimi almadıkları belirlenmiştir. Bilişimin günümüz dünyasında tartışılmayacak önemi göz önüne alındığında bu konuda ivedilikle girişimlerde bulunulması, hemşirelik bilişimi dersinin çekirdek programa konulması konusunda girişimlerde bulunulması önerilir.

Ülkemizde hemşirelerin, hemşirelik bilişimi yeterlilik alanlarının tanımlanması ve düzeylerinin belirlenmesiyle konusunda yapılacak araştırmalara hemşirelerin iş hayatında bilişim yetkinliklerinin nasıl entegre edilebileceğini ve hemşirelerin klinik ortamlarda bilişim uygulamalarında desteklenmesi için uygun stratejilerin nasıl geliştirilebileceğini anlamak için bir temel oluşturmaktadır Bu nedenle, hemşirelerin bilişim yeterlilik konusunda değerlendirilmesiyle ilgili araştırmalara gereksinim vardır.

Hem yatak başı hem de bilişim hemşireleri için düzenli olarak bilgi gereklidir. Daha sonra, sağlık bilgi teknolojisi büyümeye devam ettikçe, hızla değişen teknolojik gelişmelere ve Yenilikçi gelişmelere uyum sağlamak için yetkinlikler ve eğitimler yeniden gözden geçirilmeli, gözden geçirilmeli ve güncellenmelidir (49). Hemşire liderleri, bilişim sürekli eğitimini desteklemeli, teşvik etmeli ve desteklemeli ve sağlık bilgi teknolojisi kararlarına hemşire katılımını arttırmak için bilişim yetkinlikleri geliştirmelidir.

9.KAYNAKLAR

1. Öner F. sağlık Bilişimi, Türkiye’de Sağlık Bilgi Enformasyon Sistemleri Ve Dijital Hastaneler. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Hastane Ve Sağlık Kurumları Yönetimi Bilim Dal. Yüksek Lisans Tezi, Ankara syf:5-6,2014.
2. Lee A. The role of informatics in nursing. Nursing Made Incredibly Easy, 12(4), 55,2014.<https://doi.org/10.1097/01.NME.0000450294.60987.00>
3. Bath PA. Health informatics: Current issues and challenges. Journal of Information Science, 34(4), 501–518,2018.
<https://doi.org/10.1177/0165551508092267>
4. Moen AL, Knudsen MM.“Nursing Informatics: Decades of Contribution to Health Informatics.” Healthcare Informatics 19(2):86,2013
5. The University of Illinois at Chicago, The impact of health informatics on nursing practice.
Erişim:<https://healthinformatics.uic.edu/resources/articles/the-impact-of-health-informatics-on-nursing-practice/>
6. Staggers N, Thompson CB. The evolution of definitions for nursing informatics: a critical analysis and revised definition. J Am Med Inform Assoc. 9(3):255–61,2002.
<http://jamia.oxfordjournals.org/lookup/pmidlookup?view=long&pmid=11971886>. [PMC free article] [PubMed]
7. Bilgiç.Ş , Şendir.M, Hemşirelik Bilişimi Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi syf 24 -28,2014.
8. Association, Canadian Nurses and Others. “What Is Nursing Informatics and Why Is It so Important.” Nursing Now 11(613):1–4,2001.
www.nursinginformatics.com/kwantlen/NursingInformaticsSept_2001_e.pdf
9. Zytkowski ME. “Nursing Informatics: The Key to Unlocking Contemporary Nursing Practice.” AACN Clinical Issues 14(3):271–81,2003.
10. Liu CH., Lee TT., & Mills, M. E.. The Experience of Informatics Nurses in Taiwan. Journal of Professional Nursing, 31(2), 158–164,2015.
<https://doi.org/10.1016/j.profnurs.2014.09.005>
11. Graves JR ,Corcoran S . The study of nursing informatics. Image

1989;21(4):227–31

12. American Nurses Association. Nursing: Scope and Standards of Practice. (2015)2nd ed. Silver Spring MD: Nursesbooks.org.
13. Healthcare Information and Management Systems Society (HIMSS); 2015. TIGER Initiative. Informatics Competencies for Every Practicing Nurse: Recommendations from the TIGER Collaborative.<http://www.himss.org/informatics-competencies>
14. Hunter KM., Dee MM, Toni LH. “TIGER-Based Measurement of Nursing Informatics Competencies: The Development and Implementation of an Online Tool for Self-Assessment.” Journal of Nursing Education and Practice 3(12):70–80,2013.<http://www.sciedu.ca/journal/index.php/jnep/article/view/2098>.
15. American Nurses Association. Nursing: Scope and Standards of Practice. (2010)2nd ed. Silver Spring MD: Nursesbooks.org. , s. 12-13
16. American Nurses Association. Scope and Standards of Nursing Informatics. Washington, DC: American Nurses Publishing, 2001.
17. Greer H. “Nursing Informatics Competencies : Implications for Safe and Effective Practice.”,2012.
18. Chung SY. Nancy S. “Measuring Nursing Informatics Competencies of Practicing Nurses in Korea: Nursing Informatics Competencies Questionnaire.” CIN - Computers Informatics Nursing 32(12):596–605,2014.
19. Akdeniz S, Özkaynak M. Nursing Informatics in Turkey. Studies in Health Technology and Informatics . 225:817-18,2016.
20. McCartney, P. R. Integrating informatics competencies into practice. MCN The American Journal of Maternal/Child Nursing, 36(4), 267, 2001. <https://doi.org/10.1097/NMC.0b013e31821c9194>
21. Chauvette A, Pauline P R ' The History of Nursing Information in Canada” Syf:1-13.2015.
22. Milhailov AI “Oznoy Informatika” [“Foundation of Informatics”] Mir Publishers, Moscow,1968.
23. Demirhan A. Güler İ. Bilişim ve Sağlık. Bilişim Teknolojileri Dergisi. 4(3), 13–20, 2011.

24. Mutluay E, Özdemir L. Sağlık Bilişim Sistemleri Kapsamında Hemşirelik Bilişiminin Kullanımı. Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi 22(3):180,2015.
25. Aydın, N. Klinik Karar Destek Sistemleri ve Hemşirelikte Kullanımı, Hemşirelikte Eğitim Araştırma Dergisi 2011; 8 (3): 59-63, 2012.
26. Ömürbek N. "Sağlık Bilişim Sistemlerinin Uygulanmasına İlişkin Bir Araştırma: İzmir Örneği." Journal of Social Sciences Faculty of Arts and Science Suleyman Demirel University (19):211–32,2009.
27. Özata M. "Sağlık Bakanlığı ve Sosyal Güvenlik Kurumu Tarafından Yürütülen E-Sağlık Projelerinin Sağlık Hizmeti Sunumuna Etkileri (Journal of Azerbaijani Studies 444–64,2009.
28. Healthcare Information and Management System Society. Nursing Informatics 101; 1-62, 2012
<http://www.himss.org/files/HIMSSorg/handouts/NI101.pdf>,
29. Thede L. "Informatics: Where Is It?". The Online Journal of Issues in Nursing Vol. on Wednesday, November. 17 (1):36.2012. doi: 10,3912 / OJIN.Vol17No1InfoCol01
30. Codd P. Towards the Recognition and Establishment of the Position Informatics Nurse Specialist in Ireland .A dissertation submitted to the University of Dublin, in partial fulfillment of the requirements for the degree of Masters of Science in Health Informatics,2006.
31. Turley, JP. "Toward A Model For Nursing Informatics." Journal of Nursing Scholarship 28(4):309–13, 1996. Retrieved (<http://dx.doi.org/10.1111/j.1547-5069.1996.tb00379.x>).
32. American Association of Colleges of Nursing. Essentials of Baccalaureate education,2008.
Erişim: <http://www.aacn.nche.edu/Education/bacessn.htm>
33. Bickford CJ. Nursing informatics: scope and standards of practice. Studies in Health Technology and Informatics ; 146: 855-58,2009.
34. McGonigle D , Kathleen M .Introduction to information,information science and information systems. Nursing Informatics and the Foundation of Knowledge, syf; 15-25, 2012.

35. Yılmaz, M. Enformasyon Ve Bilgi Kavramları Bağlamında Enformasyon Yönetimi Ve Bilgi Yönetimi Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi 49(1):95,2009.
36. Staggers N, Gassert CA, Curran C. A Delphi study to determine informatics competencies for nurses at four levels of practice. Nurs Res. 51(8):383–390,2002.
37. Ömürbek,N ,Demirgubuz M Ö , Tunca,M Z . Hastanelerdeki Bilişim Sistemlerinden Klinik Bilgi Sistemlerinin Kullanımına Yönelik Bir Araştırma: Denizli Ve Isparta Örneği. Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi . Syf:306 ,2013.
38. Zechariahjebakumar, A., Nondo, H. S., & Sarfo, S. K. . Challenges of nursing informatics a critical review. European Journal of Nursing, 1(1), 6–10,2014.
39. Moghaddasi H. et al. Evaluation of Nursing Information Systems: Application of Usability Aspects in the Development of Systems.Healthc Inform Res. 23(2): 101–108,2017.doi: 10.4258/hir.2017.23.2.101
40. Elias, B .et.al and HIMSS, The Evolution of TIGER Competencies and Informatics Resources,2017.
41. Murphy, J. Nursing informatics: The intersection of nursing, computer, and information sciences. Nursing Economics, 28(3), 204-207,2010.
42. Baker, J. D. Nursing informatics. Perioperative Nursing Clinics, 7: 151-160,2012.
43. Ozkul O, H., Ozdemir U, D., Demiray, S., & Cebeci, Z. Hemşirelik Bilişimi ve Hastane Bilgi Yönetimi Sistemi. The Medical Journal of Okmeydani Training and Research Hospital, 30(3), 158–160,2014.
<https://doi.org/10.5222/otd.2014.158>
44. Healthcare Information and Management Systems Society(HIMSS), An Emerging Giant: Nursing Informatics(2007).
<http://www.himss.org/emerging-giant-nursing-informatics>
45. Fang, Y. W., Li, C. P., & Wang, M. H. The development and evaluation of a nursing information system for caring clinical in-patient.Technology and Health Care, 24(s1), S401–S406,2015.
46. Marin, H. F Nursing informatics: Current issues around the world.

International Journal of Medical Informatics, 74(11–12), 857–860,2005.
<https://doi.org/10.1016/j.ijmedinf.2005.09.003>

47. Heimar F. Marin and Eduardo MarquesII Nursing informatics: learning from the past to build a new future dergi Revista Brasileira de Enfermagem vol.58 no.2 Brasília Mar./Apr. 2005
48. Strachan H,Muray P ."Nursing Informatics History and its Contributions to Nursing Knowledge" Evidence-Based Practice in Nursing Informatics: Concepts and Applications: Concepts and Applications Ed A Cashin.Amerika: IGI Global sayfa79-89, 2010.
49. Akcan A, Keser İ, Sucu G, Saka O. Hemşirelik Bilişimi Dersi Alan Öğrencilerin Hemşirelik Bilişimine İlişkin Görüşleri. Ulusal Tıp Bilişimi Kongresi/Sözel Bildiriler.syf: 78-82,2007.
50. Köse A. Hemşirelerin bilgisayar kullanım durumlarının belirlenmesine yönelik bir ampirik çalışma-Trabzon ili örneği. Bilişim Teknolojileri Dergisi, 5(1): 37-43,2012.
51. Özel,HÖ Hemşirelik Bilişimi ve Hastane Bilgi Yönetimi Sistemi Okmeydanı Tıp Dergisi 30(3):158-160, 2014. doi:10.5222/otd.2014.158
52. Healthcare Information and Management Systems Society. HIMSS nursing informatics position statement ,2011.<http://www.himss.org/position-statement-transforming-nursingthrough-technology-and-informatics>
53. Gassert C. The Challenge of Meeting Patients' Needs with a National Nursing Informatics Agenda. J Am Med Inform Assoc 5:263–268.1988.
<http://dx.doi.org/10.1136/jamia.1998.0050263> .
54. Hübner U, Shaw T, Thye J, Egbert N, Marin HF, Ball MJ. Towards an international framework for recommendations of core competencies in nursing and inter-professional informatics: the TIGER competency synthesis project. In: A. Hoerbst et al. (Eds.) Exploring Complexity in Health: An Interdisciplinary System Approach, Amsterdam, Berlin, Washington DD, IOS Press 660-664,2016.
55. Zechariahjebakumar, A., Nondo, H. S., & Sarfo, S. K. Challenges of nursing informatics a critical review. European Journal of Nursing, 1(1), 6–10,2014.
www.mcmed.us/journal/ejn

56. Bodur G, Kaya H. The Future of Nursing: For the Year 2050's. Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi, 23 (2), 166-173.,2015
Doi: <http://dx.doi.org/10.17672/fnhd.18376>
57. Nagle LM, Sermeus W, Junger A. "Evolving Role of the Nursing Informatics Specialist." *Studies in Health Technology and Informatics* 232:212–21,2017
58. Zheng, YL., Ding, XR., Poon, CCY, Lo, BPL., Zhang H., Zhou XL, Zhang, YT. Unobtrusive sensing and wearable devices for health informatics. *IEEE Transactions on Biomedical Engineering*, 61(5), 1538–1554,2014.
<https://doi.org/10.1109/TBME.2014.2309951>
59. Carter H, Templeton RP, Russell C . An analysis of published nursing informatics competencies. *Studies in health technology and informatics*, 2009.
60. Judi A. Godsey .Towards An Informatics Competent Nursing Profession: Validation Of The Self-Assessment Of Nursing Informatics Competency Scale (Sanics) Before And After Online Informatics Training. The University Of Hawai, Doctor Of Philosophy,2015.
61. Skiba DJ. Nursing Informatics Education: From Automation to Connected Care. *Studies In Health Technology And Informatics*, 232(55), 9–19, 2017.
62. Gassert, CA. Technology and Informatics Competencies. *Nursing Clinics of North America*, 43(4), 507–521,2008 .
<https://doi.org/10.1016/j.cnur.2008.06.005>
63. Kinnunen, UM, Elina R, Cummings E, Borycki EM. "Curricula Challenges and Informatics Competencies for Nurse Educators." *Studies in Health Technology and Informatics* 232:41–48,2017.
64. Kaminski, J. "Dissertation Proposa." *Nursing informatics*, University of British Columbia Dissertation Proposal 1–28, 2007.
65. Schleyer RH., Burch, CK., & Schoessler, M. T. Defining and integrating informatics competencies into a hospital nursing department. *CIN: Computers, Informatics, Nursing* 9(3), 167–173,2011.
doi:10.1097/NCN.0b013e3181f9db36Health | Lippincott Williams & Wilkins
66. Association of College and Research Libraries (ACRL). "Information Literacy Competency Standards for Higher Education." *Information Literacy Competency Standards for Higher Education* syf; 1–17,2000

Erişim:[https://alair.ala.org/bitstream/handle/11213/7668/ACRL Information Literacy](https://alair.ala.org/bitstream/handle/11213/7668/ACRL%20Information%20Literacy)

67. Association of College and Research Libraries ACRL. Information Literacy Competency Standards for Nursing ,2013.
<http://www.ala.org/acrl/standards/nursing>.
68. Walsh CS. Creativity as capital in the literacy classroom: youth as multimodal designers. Literacy Volume 41 Number 2 July, 2007
69. American Association of Colleges of Nursing. Essentials of Baccalaureate education,2008.Erişim:<http://www.aacn.nche.edu/Education/bacessn.htm>
70. Sun X., Falan S. What is Your Informatics Skills Level ? --The Reliability of an Informatics Competency Measurement Tool. Transaction of the International Conference on Health Information Technology Advancement, 2(1), 61–75,2013
71. Yoon S, Yen P, Bakken S. Psychometric properties of the self-assessment of nursing informatics competencies scale. In Proceedings of NI 2009; 2009. Edited by Saranto K, Brennan P, Park H, Tallberg M, Ensio S. Amsterdam, Netherlands: IOS Press. 2009: 546-550. PMID:19592902
72. Kaya N , Aştı T . Sağlık Bakımında Bilgisayar Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeğinin Güvenirlik ve Geçerliği. Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi, 16 (61), 24-32,2014.
73. National League for Nursing . Position Statement: Preparing the next generation of nurses to practice in a technology rich environment. NLN: Washington,2008.
Erişim:<http://www.nln.org/docs/defaultsource/professional-development-programs/preparing-the-next-generation-of-nurses.pdf?sfvrsn=6>
74. Seçginli S.13. Uluslararası Hemşirelik Bilişimi Kongresi: Herkes için e-Sağlık. Smyrna Tıp Dergisi syf:59,2016
75. Özdemir DD. Hemşirelik Bilişimi Bilgi Teknolojisi Nedir?
Erişim:<http://www.nphemsirelik.com/tr/icerik/2/bilisim-teknolojileri-ve-hemsirelik>.
76. Mutluay E, Özdemir L. Sağlık bilişim sistemleri kapsamında hemşirelik bilişiminin kullanımı. Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi, 22(3): 180-

- 86,2014.
77. Andsoy II. Hemşirelik Bilişimi Eğitimi ve Türkiye'deki Durumu .Türkiye Klinikleri J Surg Nurs-Special Topics 2(1):79-84, 2016.
78. Hane halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması,Türkiye İstatistik Kurumu. Sayı: 24862,2017.
(<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24862>)
79. Faydalıgül ÖD, Altan Çolakkol A Hemşirelik Öğrencilerinde Bilgi Okuryazarlığı Eğitimi.6th International Symposium on Information Management in an Changing World.2015
80. Dee C, Stanley EE. Information-seeking behavior of nursing students and clinical nurses: implications for health sciences librarians. J Med Libr Assoc; 93(2): 213–222 ,2005.
81. Polat Ç,Polat G.Hemşirelik Bilgi Okuryazarlığı Yeterlik Standartları*Information Literacy Competency Standards for Nursing. Türk Kütüphaneciliği 29;(2), 350-363,2015.
http://www.ala.org/acrl/sites/ala.org.acrl/files/content/standards/ilnursing_turkish.pdf
82. Gonçalves LS , Wolff LDG, Staggers N,. Peres AM. Nursing Informatics Competencies: An Analysis of the Latest Research. 11th International Congress on Nursing Informatics, June 23-27, 2012, Montreal, Canada
83. Sipes, C . et.al. The Health Information Technology Competencies Tool: Does It Translate for Nursing Informatics in the United States? Computers, Informatics, Nursing. 35(12): 609-14.2017.
84. Choi, J. & De Martinis, J. E. (2013). Nursing informatics competencies: Assessment of undergraduate and graduate nursing students. Journal of Clinical Nursing, 22, 1970–1976, <http://dx.doi.org/10.1111/jocn.12188>.
85. Hobbs.SD Measuring Nurses' Computer Competency: An Analysis of Published Instruments, CIN: Computers, Informatics, Nursing:Volume 20 - Issue 2 - p 63-73,2002.
86. Kleib M Nagle L. Development of the Canadian Nurse Informatics Competency Assessment Scale and Evaluation of Alberta's Registered Nurses' Self-perceived Informatics Competencies. IN: Computers, Informatics,

Nursing. 36(7):350-358, July 2018

87. Hwang, J., & Park, H. (2011). Factors associated with nurses' informatics competency. CIN: Computers, Informatics, Nursing, (4):256-62. doi: 10.1097/NCN.0b013e3181fc3d24. 1-1.
88. Bozkurt B ,Akpınar A. Bilişim Sektöründe Toplumsal Cinsiyete Dayalı İş Bölümü.Marmara Üniversitesi Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları DergisiArşivCilt 1, Sayı 2Sayfalar 17 – 28 .2017 DOI: 10.26695/mukatcad.2018.
89. Bidmon S, Gender Differences in Searching for Health Information on the Internet and the Virtual Patient-Physician Relationship in Germany: Exploratory Results on How Men and Women Differ and Why. J Med Internet Res 17(6):156,2015
90. Özdemir FK, Karakaya G. Hemşirelerin bilgisayar ve bilişim teknolojisini kullanma durumları. Tepecik Eğit. ve Araşt. Hast. Dergisi; 27(2):126-30,2017. doi:10.5222/terh.2017.126.
91. Eley R. Barriers to use of information and computer technology by Australia's nurses: a national survey Journal of Clinical NursingVolume 18, Issue 8,2009
92. Carter-Templeton, H. D., Patterson, R. B., & Mackey, S. T. N. (2013). Nursing faculty and student experiences with information literacy: A pilot study. Journal of Nursing Education and Practice, 4(1): 208–217. <https://doi.org/10.5430/jnep.v4n1p208>
93. McNeil JB, Elfrink LV, Bickford JC, Pierce TS, Beyea CS, Averill C, Klappenbach C. Nursing Information Technology Knowledge, Survey. Journal of Nursing Education.42:341-349,2003.
94. Elder, B. & Koehn, M. (2009). Assessment tool for nursing student computer competencies. Nursing Education Perspectives, 30(3):148-152 ,2009.
95. Usta N.fikrimühim Türkiye'nin İnternet Kullanım Alışkanlıklarını Araştırdı. dıgıtalage.com.tr 2015.
96. Çelik S, Hisar F. The Influence of The Professionalism Behaviour of Nurses Working in Health Institutions on Job Satisfaction, International Journal of Nursing Practice 2012; 18: 180-187

97. Carter-Templeton, H. D., Patterson, R. B., & Mackey, S. T. N. Nursing faculty and student experiences with information literacy: A pilot study. *Journal of Nursing Education and Practice*, 4(1):208–217, 2013.
<https://doi.org/10.5430/jnep.v4n1p208>

10.EKLER

EK.1. Sosyo-Demografik Özellikler Anketi

Sayın Katılımcı

Bu anket Pediatri Hemşirelerinin hemşirelik bilişimi hakkında yeterliliğinin belirlenmesini konu alan araştırma kapsamında hazırlanmıştır. Aşağıdaki sorulara vereceğiniz cevaplar ve kişisel bilgiler sadece araştırma amacıyla kullanılacak ve kesinlikle gizli tutulacaktır (Adınız -soyadınız sorulmamaktadır). Soruların tamamı Kendimi Yeterli Buluyorum /EVET– Kendimi Yeterli Bulmuyorum /HAYIR şeklinde yanıtlanmaktadır.

Araştırmanın sonuçlarının doğruluğu tümüyle sizin gerçek düşüncelerinizi ifade etmenize bağlıdır. Formdaki tüm soruları eksiksiz olarak cevaplamanız çok önemlidir. Bu çalışmaya olan katkınız ve verdiğiniz cevaplardaki samimiyetinizden dolayı çok teşekkür ederim.

SORU FORMU

1. Cinsiyetiniz: a) kadın b)erkek

2. Yaş:

3. Eğitimin düzeyiniz?

a) Lise b) Ön Lisans c) Lisans d)Lisansüstü (yüksek lisans/doktora)

4. Meslekte toplam çalışma yılınız?...

5.Pediatri klinik/biriminde çalışma süreniz (yıl)?...

6. Çalışma pozisyonunuz nedir?

a)Servis Hemşiresi b) Sorumlu/Yönetici Hemşire c)Poliklinik Hemşiresi d)Yoğun bakım hemşiresi e)diğer

7.Çalıştığınız kurum?

hastan

a)Devlet hastanesi b)özel hastane C)eğitim araştırma hastanesi c)üniversite hastanesi d) diğer

8.Hemşireşik bilişimi ile ilgili eğitim/eğitimler aldınız mı?

a)Evet b)Hayır

Yanıtınız Evet ise;

8.Hemşirelik bilişim ile ilgili hangi program kapsamında eğitim/eğitilere katıldınız?

- a) Hizmet içi eğitim
- b) Sertifika programı
- c) Sempozyum/Kongre
- d) Kurs/Seminer
- e) Klinik Oryantasyon
- f) Örgün eğitim (lisans, Yüksek lisans vb)

EK. 2.Hemşirelik Bilişim Yeterlilik Anketi

TEMEL BİLGİSAYAR YETERLİLİĞİ	Yeterliyim/ EVET	Yetersizim/ HAYIR
Donanım		
1. Bilgisayarın donanım birimlerini bilirim.		
Yazılım		
2. Bilgisayarın temel sistem yazılım sistemlerini görüntüleyebilirim		
İşletim		
3. Bilgisayarı başlatabilir, bir kullanıcı adı ve parola kullanarak güvenli bir şekilde oturumu açabilirim.		
4. Bilgisayarı yeniden başlatabilirim ve kapatabilirim		
5. Yanıt vermeyen bir uygulamayı kapatabilirim		
6. Bir uygulamayı açabilirim		
7. Masaüstü simgelerini oluşturabilirim		
8. Gerekğinde görev yöneticisini kullanabilirim		
9. Bir pencereyi daraltıp, genişletip, eski haline getirip, yeniden boyutlandırabilir taşıyıp , kapatabilirim		
10. İhtiyaç durumunda yardım tuşunu kullanırım?		
11. Araç çubuklarını görüntülerim / gizleyebilirim		
12. Bir web sayfasını bir pencerede yeni bir sekme açabilirim		
13. Dosyaları, klasörleri geri dönüşüm kutusundan /çöp kutusundan geri yükleyebilirim		

İnternet		
14. Bir köprüyü(URL uzantılı) kurabilirim		
Araç		
15. Kullanmak istenilen yazıcıyı ,yükli yazıcı listesinden değiştirebilirim		
16. Kullanmak istenilen yazıcıyı ,yükli yazıcı listesinden değiştirme		
17. Bilgisayardan yazıcı ile çıktı alabilirim		
18. Bir metni düzenlerken ,uygun -programı kullanabilirim(Word,excel,power point gibi)		
19. Yazım denetimi aracı kullanın ve yazım hatalarını düzeltebilirim		
20. Belirli sürücüleri, klasörleri anti-virüs yazılımı kullanarak tarayabilirim		
Tarama		
21. Veriye ulaşmak için web arama motorunu kullanabilirim		
Dosya yönetimi		
22. Bir dosya yükleyebilirim ve indirebilirim		
23. Bir dosyayı açıp kapatabilirim		
24. Yeni bir dosya oluşturabilirim		
25. Açık dosyalar arasında geçiş yapabilirim		
26. Dosyalar arasında dosyaları kopyalayıp yapıştırabilirim		
27. Dosyaları sıralayabilirim		
28. Dosyaları ve klasörleri yeniden adlandırabilirim		
29. Dosyayı bir sürücüdeki hedef klasöre kaydedebilirim		
Günlük Yaşamda BİT Kullanılması		
30. Sosyal ağ siteleri, İnternet forumları, sohbet odaları, online bilgisayar oyunları kullanabilirim		
Güvenlik		
31. Kimlik avı dolandırıcılığı hakkında bilgi sahibiyim		
Hukuk		
32. İnternet kullanımında etik kurallarını bilirim ve uygulamam		
e-postayı kullanabilirim		
33. E-postayı gönderebilirim		
34. Gelen e postalara cevap verebilir ,e postama verilen cevapları okuyabilirim		
35. E-postada kime(to), bilgi(cc), gizli bilgi(Bcc) ve konu alanlarının doldurabilirim		
36. E-postaya bir dosyayı Ekleyebilir ve kaldırabilirim		
37. Bir e-postanın taslaklara kaydedebilirim		
38. E- postaya gönder önem derecesi ekleyebilirim		

39. Bir e-postayla bayrak işareti koyabilir ve kaldırebilirim		
40. Bir e-postayı okundu, okunmamış olarak işaretleyebilirim		
e- postayı yönetebilirim		
41. Gönderen, konu ve e-posta içeriğine göre bir e-posta arayabilirim		
42. E- posta sayfasına kişi bilgilerini kaydedip silebilirim.		

BİLGİ OKURYAZARLIĞI YETERLİLİĞİ	Yeterliğim	Yetersizim
Gerekli bilgilerin kapsamını belirleme		
42.Ulaşılmak istenilen bilgiyi belirleyebilirim		
43.Bilgiye ne kadar ihtiyacım olduğunu bilirim		
44.Gerekli bilgiye ulaşmak için maliyeti dikkate alırım		
45.Bilgiye hangi yollarla ulaşacağımı bilirim		
46.Ulaşılmak istenilen bilginin kaynak türlerini bilirim		
47.Ulaşılmak istenilen bilginin temel kavramlarını bilirim		
Erişilmek istenilen ve verimli bir şekilde ulaşın		
48.Belirli bir bilgiye ulaşmak için ihtiyaca uygun kaynakları belirleyebilirim		
49.Bilgiye ulaşmak için en uygun araştırma yöntemini seçebilirim(saha çalışması, deney vs)		
50.Gerekli bilgi için anahtar ve eş anlamlı kelimeleri tanımlayabilirim		
51.Belirli bir bilgiye ulaşırken yazarını, başlığını ve basım evini tanımlayabilirim		
52.Bilgiye elektronik olarak erişmek için arama motorları, veri tabanı(CINAHL, EBSCO, PUBMED vb.) kullanabilirim		
53.Ulaşılan bilgi kaynaklarından, gerekli olan bilgileri çıkarmak için en uygun teknolojik (kopyala yapıştır, yazıcı,tarayıcı,fotoğraf makinası vs) materyali seçerim.		
Bilgi kaynaklarını eleştirel olarak değerlendirme		
54.Bilginin temel özelliklerini, önemini ve çelişkilerini belirlemek için yeni bilgi ile önceki bilgiyi karşılaştırırım ve özgün bir şekilde ifade edebilirim		
55.Ulaşılan bilgiyi okuyup ana fikrini özetleyebilirim		
56.Ulaşılan bilgi kaynaklarını anlarım ve değerlendiririm		
57.Ulaşım bilginin ihtiyacı karşılayıp karşılamadığını belirleyebilirim		
58.Yeni ulaşılan bilgiyi mevcut bilgileri birleştiririm		
59.Ulaşılan bilgiyi ve kaynağını geçerlilik, güvenilirlik, güncellik, objektif ve bakış açısı bakımından değerlendiririm		
60.Ulaşılan literatürde farklı düşüncelerini araştırır, bunları benimsemek veya reddetmek konusunda karar verir		
61.Kaynakların ulaşılmak istenilen bilgiye uygunluğunu, yayın tarihini, amacını ve hedef kitleyi inceleyerek değerlendiririm		
Değerlendirilen bilgiyi kullanma		

62.Elde edilen bilgiyi değerlendirip, alternatif stratejiler geliştirebilirim		
63.ulaşılan bilgileri amaca uygun ve kullanışlı bir şekilde düzenterek argüman oluşturabilirim		
64.Ürün bilgileri başkalarına uygun formatla etkin bir şekilde iletirim.		
Bilgiyi kullanmada etik ve yasal düzenlemeyi kabul etme		
65.İfade özgürlüğü, farklı görüşler ve sansür ile ilgili konuları bilirim.		
66.İntihalden kaçınmak için kullanılan bilginin orijinal kaynaklarını doğru şekilde gösteririm.		
67.Telif hakkı olan bilgi materyalini izin alarak kullanırım.		
68.Elektronik ortam ve yazılı kaynakları, gizlilik ve güvenlik konularına dikkat ederim.		

HEMŞİRELİK BİLGİ YÖNETİMİNDE ELEKTRONİK SİSTEM KULLANIM YETERLİLİĞİ	Yeterliğim	Yetersizim
Hastanın verilerine ulaşmada		
69..Hasta demografik ve klinik bilgilerini görüntüleyebilirim elektronik bilgi sistemlerini kullanarak ulaşabilirim		
70. Hastanın tedavi ve işlem bilgilerine elektronik bilgi sistemlerinden erişebilirim		
71.Klinikte yatan hastalar raporlandırmalarını (laboratuvar, radyoloji gibi) elektronik bilgi sistemlerini kullanarak yapabilirim		
72.Hasta takip sistemlerini (mönitör,telemetre gibi) kullanarak hastanın yaşam bulgularını anlık olarak bilgisayar ekranından takip edebilirim.		
73.Hastanın yaşam bulgularını elektronik bilgi sistemine kaydedebilirim.		
İlaç uygulamalarında		
74.Elektronik bilgi sistemlerini kullanarak İlaç istek ve takibi yapabilirim		
75.Elektronik doktor order sistemini kullanarak hastaya uyguladığım ilacı yönetebilirim		
Klinik destek sistemlerinde		
76. Hekim istemlerine bağlı uygulamaları gerçekleştirirken, ilaçların etki ve yan etkileri, ilaç-ilaç etkileşimleri, yaş, cins, vücut ağırlığı vb. özelliklere göre ilaç dozu ve sıvı miktarı hesaplamalarına elektronik bilgi sistemlerinden erişebilirim,		
Hemşirelik uygulamalarında		
77.Hastanın bakım planlarını elektronik bilgi sistemi kullanarak planlayıp, yönetebilirim		
78.Hasta bakımıyla ilgili standart bakım planlamalarını, yönergeleri protokollerini oluşturmak için elektronik bilgi sistemlerini kullanabilirim		
79.Elektronik Bilgi Sistemlerini kullanırken korunan hasta sağlık bilgilerinin gizliliğini sağlayabilirim		
80.Hastanın beslenme ihtiyacına göre rejimini, elektronik bilgi sistemini kullanarak isteyebilirim		

81.Hastanın günlük yaşam aktivitelerini elektronik bilgi sistemini kullanarak kaydedebilirim.		
82.Elektronik bilgi sistemlerini kullanarak hastanın taburculuk planlamasını yapabilmelidir.		
83.İhtiyaç halinde diğer birimlerde çalışan profesyonel ekiplerle elektronik ortamda iletişim kurabilirim		
84.Nöbet Devir teslim ederken elektronik bilgi sistemlerini kullanarak hemşire gözlem notlarına ulaşabilirim.		
85.Elektronik bilgi sistemi kullanarak hasta transfer takibini yapabilirim		
86.Hastanın eğitim ihtiyaçlarına göre hasta eğitim dokümanı hazırlayıp raporlandırabilirim		
Hemşirelik Yönetiminde		
87.Elektronik bilgi sistemlerini kullanarak Kliniğin Envanter kontrolünü yapabilirim		
88.Elektronik bilgi sislerini kullanarak Sarf malzemelerinin isteğini veya takibini yapabilirim		
89.Elektronik bilgi sistemlerini kullanarak kullanılan sarf malzemeyi ve ilacı hastanın raporuna kaydederek, depodan çıkışı yapabilirim.		

11. ETİK KURUL ONAYI

T.C.
İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ

E-İmzalıdır

Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığı

Sayı : 10840098-604.01.01-E.10469
Konu : Etik Kurulu Kararı

27/04/2017

Sayın Yrd. Doç. Dr. Nuran AYDIN

Üniversitemiz Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kuruluna yapmış olduğunuz "Pediatri Hemşirelerinin Hemşirelik Bilişimi Yeterliliklerinin Belirlenmesi" isimli başvurunuz incelenmiş olup, etik kurulu kararı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Hanefi ÖZBEK
Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar
Etik Kurulu Başkanı

Ek:
-Karar Formu (2 sayfa)

Bu belge 5070 sayılı e-İmza Kanununa göre Prof. Dr. Hanefi ÖZBEK tarafından 27.04.2017 tarihinde e-imzalanmıştır. Evrağımızı <https://ebys.medipol.edu.tr/e-imza> linkinden F0AA5A71XB kodu ile doğrulayabilirsiniz.

İstanbul Medipol Üniversitesi

Kavacık Mah. Ekinciler Cad.No:19 Kavacık Kavşağı 34810
Beykoz/İSTANBUL

Tel: 444 85 44
İnternet: www.medipol.edu.tr
Ayrıntılı Bilgi İçin : bilgi@medipol.edu.tr

11. ETİK KURUL ONAYI –11.ETİK KURUL ONAYI – DEVAM

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ GİRİŞİMSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR
ETİK KURULU KARAR FORMU

BAŞVURU BİLGİLERİ	ARAŞTIRMANIN AÇIK ADI	Pediatri Hemşirelerinin Hemşirelik Bilişimi Yeterliliklerinin Belirlenmesi			
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACI UNVANI/ADI/SOYADI	Yrd. Doç. Dr. Nuran Aydın			
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACININ UZMANLIK ALANI	Hemşirelik			
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACININ BULUNDUĞU MERKEZ	İstanbul			
	DESTEKLEYİCİ	-			
	ARAŞTIRMAYA KATILAN MERKEZLER	TEK MERKEZ ☐	ÇOK MERKEZLİ ☒	ULUSAL ☒	ULUSLARARASI ☐

11.ETİK KURUL ONAYI –11.ETİK KURUL ONAYI – DEVAM

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ GİRİŞİMSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU KARAR FORMU

Değerlendirilen Belgeler	Belge Adı	Tarihi	Versiyon Numarası	Dili	
	ARAŞTIRMA PROTOKOLÜ/PLANI	12.04.2017		Türkçe ☒ İngilizce ☐ Diğer ☐	
	BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU	12.04.2017		Türkçe ☒ İngilizce ☐ Diğer ☐	
Karar Bilgileri	Karar No: 162		Tarih: 26/04/2017		
	Yukarıda bilgileri verilen Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu başvuru dosyası ile ilgili belgeler araştırmanın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş ve araştırmanın etik ve bilimsel yönden uygun olduğuna “oybirliği” ile karar verilmiştir.				

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ GİRİŞİMSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

BAŞKANIN UNVANI / ADI / SOYADI Prof. Dr. Hanefi ÖZBEK

Unvanı/Adı/Soyadı	Uzmanlık Alanı	Kurumu	Cinsiyet		Araştırma ile İlişki		Katılım *		İmza
Prof. Dr. Şeref DEMİRAYAK	Eczacılık	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☐	H ☒	
Prof. Dr. Hanefi ÖZBEK	Farmakoloji	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Yrd. Doç. Dr. Sibel DOĞAN	Psiko-onkoloji	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Yrd. Doç. Dr. Devrim TARAKCI	Ergoterapi	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Yrd. Doç. Dr. İlknur KESKİN	Histoloji ve Embriyoloji	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☐	H ☒	
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Hikmet ÜÇİŞİK	Biyoteknoloji	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	

* :Toplantıda Bulunma

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı	Fatma Nilgün	Soyadı	Selvili
Doğum Yeri	Beyoğlu	Doğum Tarihi	21.03.1986
Uyruğu	Türk	TCKimlik Numarası	33916206358
Email	can-nilgun@hotmail.com	Tel	05425494433

Eğitim Bilgileri

	Mezun Olduğu Kurumun Adı	Mezuniyet Yılı
Doktora/Uzmanlık		
Yüksek Lisans		
Lisans	Trakya Üniversitesi	2008
Lise	Florya Tevfik Ercan Lisesi	2004

İş Deneyimi

Görev	Kurum	Süre
1. günü birlik anjiyo servisi	Mehmet Akif Ersoy Göğüs Kalp Ve Damar EAH	2018-...
2. Çocuk kardiyoloji ve kvc servis sorumlusu olarak	Mehmet Akif Ersoy Göğüs Kalp Ve Damar EAH	3 Yıl
3. Pediatri kvc yoğun bakım	Mehmet Akif Ersoy Göğüs Kalp Ve Damar EAH	3 Yıl
4.cerrahi servisi	Medicana International İstanbul Hastanesi	8 ay

Yabancı Dil

Yabancı Dil	Okuduğunu Anlama	Konuşma	Yazma
İngilizce	Orta	Orta	Az

Bilgisayar Bilgisi

Program	Kullanma Becerisi
Microsoft Office	İyi
SPSS	İyi